การศึกษาแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2

สารนิพนธ์

ของ

อามร มุตวงศ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา

ตุลาคม 2552

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2

บทคัดย่อ

ของ

อามร มุตวงศ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา
ตุลาคม 2552

อามร มุตวงศ์. (2552). *การศึกษาแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2.* สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและนำเสนอแนวทางของแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะครู ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 62 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(σ)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร คณะครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติแต่ละแบบ พบว่า

- การดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย มีระดับการดำเนินงานมาก (μ=3.93)

- การดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา การดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ มีระดับการดำเนินงานมาก (μ=3.90, 3.74, 3.61)

2. ส่วนการนำเสนอแนวทางการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 2 ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 มีแนวทางที่ได้จากการศึกษาวิจัยดังนี้

- แนวทางการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย ควรมีแนวทางในการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีโดยเน้นการปลูกฝังผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยเป็นผู้มีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้น มีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละเพื่อส่วนรวม ประหยัดและภูมิใจในความเป็นไทย มีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาให้

กว้างขวาง โดยนำมาใช้เป็นหลักในการพัฒนาชุมชน และโรงเรียนให้ทั่วถึง และควรมีการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน สอดแทรกการจัดกิจกรรมและการรักการเรียนการสอนที่เน้นคุณธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม

- แนวทางการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงเกี่ยวกับความต้องการในการขอความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียน เนื่องจากบางคนไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเพราะคิดว่าการบริหาร และการสอนนั้นเป็นอำนาจของครู จึงทำให้ผู้ปกครองหรือบุคคลในชุมชนบางคนไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเท่าที่ควร และควรมีแบบปฏิบัติที่ดีในการส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วม โดยให้คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา คณะกรรมการนักเรียนร่วมบริหารอย่างเป็นระบบ สร้างโอกาสให้ครู ผู้เรียน คณะกรรมการสถานศึกษา แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร การจัดการศึกษา จัดหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

- แนวทางการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดี ในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ควรมีแบบปฏิบัติที่ดีในจัดสรรบุคลากรตามความต้องการ เพื่อให้ตรงกับสาขาวิชา เนื่องจากครูแต่ละคนมีความถนัดในสาระการเรียนรู้ในชั้นที่รับผิดชอบแตกต่างกัน เมื่อครูป่วยไปราชการ ไปเข้ารับการอบรมสัมมนา นักเรียนไม่ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำลง จึงทำให้คุณภาพนักเรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ควรมีการพัฒนาครูต้นแบบ ครูมืออาชีพสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก การศึกษาทดลองโครงการครูพิเศษหมุนเวียนกันสอนและมีการให้ค่าตอบแทนที่เหมาะสม มีการพิจารณาความดีความชอบที่เหมาะสม หรือส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าในการจัดทำผลงานทางวิชาการเช่นเดียวกับการปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดกลางหรือขนาดใหญ่ มีการจัดระบบสารสนเทศในโรงเรียนโดยให้มีข้อมูลที่ทันต่อการใช้งาน มีบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดระบบสารสนเทศ และจัดสรรงบประมาณด้านวัสดุครุภัณฑ์ในการจัดซื้ออุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศให้เพียงพอ มีการจัดโครงสร้างการบริหารงานที่เหมาะสมกับขนาดของโรงเรียน มีการสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรโรงเรียนขนาดเล็ก และควรนำโปรแกรมสำเร็จรูปต่างๆ มาใช้เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่ปฏิบัติงานธุรการ การเงิน และพัสดุ ควรมีการพัฒนาผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนให้มีศักยภาพในการบริหาร การจัดเรียนการสอน และมีการประกันคุณภาพให้สามารถดำเนินงานในโรงเรียนขนาดเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- แนวทางการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดี ในการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพความคุ้มค่า ควรมีแนวทางการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดี โดยการระดมทรัพยากร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่มีอยู่ในเขตพื้นที่หรือโรงเรียนในสังกัด เพื่อนำมาจัดสรรให้โรงเรียนขนาดเล็ก มีการบริหารงบประมาณ โดยการจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกับสภาพจริงของโรงเรียนขนาดเล็ก และการระดมทุนเพื่อสนับสนุนโรงเรียนขนาดเล็ก มีแนวทางการ

จัดสรรงบประมาณและครุภัณฑ์ที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงสภาพความขาดแคลนของโรงเรียนขนาดเล็กเป็นสำคัญ เช่น การจัดสรรคอมพิวเตอร์

A STUDY OF BEST PRACTICE IN THE ADMINISTRATION OF SMALL-SIZED SCHOOLS OF PANATNIKHOM SCHOOLS AREA 2 UNDER THE OFFICE OF CHONBURI EDUCATIONAL AREA 2

AN ABSTRACT

BY

AR-MORN MUTTAWONG

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University
October 2009

Ar-morn Muttawong.(2009). *A Study of Best Practices in the Administration of Small-sized Schools of Panatnikhom Schools Area 2 under the Office of Chonburi Educational Area 2*. Master Project, M.Ed. (Educational Administration). Bangkok: Graduate School. Srinakharinwirot University. Project Advisor: Dr. Jaruwan Ployduangrat.

The purposes of this research were to examine and present the operational guidelines toward the Best Practices in the administration of small-sized schools of Panatnikhom Schools under the Office of Chonburi Educational Area 2. The study group consisted of 25 teachers, 5 educational administrators and 45 basic school committee members, selected by using the purposive sampling technique. The tools used for collecting data consisted of a focus group discussion and a 5-rating scale questionnaire with 62 questions. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The following conclusions were drawn.

1. The opinions of teachers, educational administrators, basic school committee members toward the operations of the best practice in the administration of the small-sized schools of Panatnikhom Schools Area 2 under the Office of Chonburi Educational Area 2 were at the high level. With regard to individual aspects, the results were as follows.

- The operations toward the best practice in the educational reform policy emphasizing the administration approaches of morality-led knowledge, sufficiency economy, reconciliation, peaceful mean, and democratic ways were at the high level (μ = 3.93).

- The operations toward the best practice in the efficient management of resources, basic educational management and participation, and quality and standard development of all grade levels were at the high level (μ = 3.90, 3.74, and 3.61 respectively).

2. The operational guidelines toward the best practice in the administration of the small-sized schools of Panatnikhom Schools under the Office of Chonburi Educational Area 2 were as follow.

- The operations toward the best practice in the educational reform policy emphasizing the administration approaches of morality-led knowledge, sufficiency economy, reconciliation, peaceful mean, and democratic ways should focus on

implanting in students the moral and desired values, e.g. discipline, responsibility, practicing the basic doctrine, being kind, pitiful, charitable, sacrificing, economy, proud to be Thai; applying the sufficiency economy principles to broaden educational opportunities and develop local communities and schools; developing the integrated curricula promoting the democracy behaviors of the students including learning aspiration raising activities which emphasize the moral, harmony and wisdom aspects.

- The guidelines regarding the co-operation and participation in educational management were implementing public relations on the requests for co-operative development of schools and education. This was due to some people misunderstanding that all administration and teachings were under the authority and the responsibility of the administrators and teachers. There should be good practice models promoting the systematic co-operations of teachers, educational administrators and basic school committee members so that they can take part in building school curricula, acquiring educational and learning sources, and promoting the students learning from local learning resources and wisdoms.

- The guild lines of the quality and standard development of all grade levels were best practice in allocation personnel according to the needs and subjects. This is due to individual teachers have different subject expertise in the subject substances they teach. When teachers were sick, going for official tasks, or attending seminars, the students would have less care, making their academic achievement lower and their quality not in accordance with the targets. There should be development of prototype or high performance teachers for the small-sized schools; project development for circulations of teachers in the small-sized schools with suitable salary; appropriate rewards and promotion; promotion teachers in the career paths in terms of building academic works as the teachers in medium- and large-sized schools; management of school information systems with up-to-date information for work; development and training the teachers' knowledge about IT and computer software; allocation of budget for the acquisition of sufficient information technology equipment; organization of appropriate structure for the small-sized schools; building morale and incentives of the small-sized schools personnel; and application of software packages to alleviate the tasks such as general affairs, monetary, and durable articles.

- The guild lines for the efficient management of resources were mobilizing existing educational resources, media, materials and equipment in the educational service areas or schools to subsidize the small-sized schools; allocating budgets in

accordance with real situations of the small-sized schools as well as fund raising to support the schools; having appropriate guidelines for allocation of equipment taking into account the lacking conditions of the small-sized schools, e.g. the allocation of computers.

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ให้การช่วยเหลือและได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง และอาจารย์ ดร.นิตย์ โรจน์รัตนวาณิชย์ ที่ได้กรุณาเป็นคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ให้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ พร้อมให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ที่ทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยความเรียบร้อยทุกประการ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.นิตย์ โรจน์รัตนวาณิชย์ ผอ. ปราณี หนูขาว และนายบุญจันทร์ สีสันต์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย และรวมทั้งให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือการวิจัยในครั้งนี้ และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ผศ. ดร. วีระ สุภากิจ ที่ช่วยอนุเคราะห์ตรวจสอบบทคัดย่อภาษาอังกฤษให้ความถูกต้อง

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 ในสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 2 ที่อำนวยความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูล และคณะครูที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอย่างดียิ่ง

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาคุณ ปู่ จำนงค์ มุตวงศ์ บิดามารดา และครูอาจารย์ผู้มีพระคุณทุกท่านประสิทธิ์ประสาทวิชาและมีส่วนสร้างสรรค์การศึกษาแก่ผู้วิจัยตลอดมา ขอขอบคุณ อัมรินทร์ มุตวงศ์และสนทยา วรเพียน ที่เป็นกำลังใจเคียงข้างด้วยดีเสมอมา

อามร มุตวงศ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	7
ความสำคัญของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	7
ขอบเขตด้านเนื้อหา.....	7
ประชากรที่ใช้ในการศึกษา.....	8
ตัวแปรที่ศึกษา.....	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
การบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2.....	13
การบริหารและการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2.....	34
แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking) และ แบบปฏิบัติที่ดี (Best practices).....	45
การบริหารการศึกษา	63
การบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก.....	65
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	80
งานวิจัยในประเทศ.....	81
งานวิจัยต่างประเทศ.....	92
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	96

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย…….....	96
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	97
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย…….....	97
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	98
การจัดกระทำและข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	99
เกณฑ์การแปลความหมายของข้อมูล.....	102
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	102
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	103
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	103
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	104
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	117
ความมุ่งหมายของการวิจัย…….....	117
ขอบเขตของการวิจัย.....	117
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	117
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	118
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	118
สรุปผลการวิจัย.....	118
อภิปรายผล.....	121
ข้อเสนอแนะ.....	127
บรรณานุกรม.....	129
ภาคผนวก.....	143
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	156

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม …….....	104
2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการศึกษาเกี่ยวกับแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 …….....	105
3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับแบบปฏิบัติที่ดีในการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ หลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย ในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 2 จำแนกตามรายข้อ.....	106
4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับแบบปฏิบัติที่ดีในการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง และทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 2 จำแนกตามรายข้อ …….....	108
5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับแบบปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ของโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 2 จำแนกตามรายข้อ.....	110
6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า ของโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 2 จำแนกตามรายข้อ.....	112

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ **หน้า**

1 กรอบแนวคิดแนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 10

2 ห้ายุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาศักยภาพโรงเรียนขนาดเล็กของโรงเรียนวัดเนินตามาก ……..... 15

3 แสดงโครงสร้างการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 35

บทที่ 1
บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างความเจริญก้าวหน้าทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งเป็นปัจจัยในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ คุณธรรมของบุคคล สังคม และประเทศชาติ การศึกษาสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆ ของสังคมได้ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่ช่วยให้คนได้รับการพัฒนาตนเองและส่งผลต่อคุณภาพของคน (นิพนธ์ สำแดงเดช. 2548: 4) จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนที่รู้จักคิด วิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง พึ่งตนเองได้ และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

ประเทศไทยจึงได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปีพุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทำให้การปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเป็นรูปธรรมมากขึ้น (วิชัย ปาละศักดิ์. 2546: บทนำ) จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้เน้นการกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษา ส่งผลให้การบริหารงานภายในองค์กรเริ่มเปลี่ยนแปลงไป มีการกำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาไทย โดยให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (มาตรา 8 (2)) ต้องจัดการศึกษาให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอภาคกัน ในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง ต่อเนื่องและมีคุณภาพ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (มาตรา 10) การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และเชื่อว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด(มาตรา 22) มีการกำหนดแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นหลัก(พิธาน พื้นทอง. 2548: บทนำ)

การปฏิรูปการศึกษามีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ เป็นคนดีมีความสามารถ และมีความสุข การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลัง และมีประสิทธิภาพ จำเป็นที่จะต้องมีการกระจายอำนาจและให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และเป็นไปตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งให้มีการจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาของไทย มีเอกภาพเชิงนโยบาย และมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ดังบทบัญญัติในมาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงศึกษากระจายอำนาจการบริหาร

และการจัดการศึกษา ทั้งด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (รุ่ง แก้วแดง. 2546: 13-15 อ้างถึงใน นที แก้วสีขาว. 2547: 6)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีสถานศึกษากระจายอยู่ทั่วประเทศตามหมู่บ้าน และในชุมชนชุมชนต่าง ๆ มีทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ตามสภาพความหนาแน่นของประชากร ซึ่งการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำลังดำเนินการอยู่ขณะนี้จึงเป็นการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทย โดยให้ทุกคนมีความเสมอภาค และเท่าเทียมกันทางการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้คนไทยดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข มีความรู้ความสามารถ และทักษะในแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และทันต่อการเปลี่ยนแปลงดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพและศักดิ์ศรี มีการพัฒนาตนเองและมีบทบาทร่วมในการพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม (เกียรติศักดิ์ วงค์รักไทย. 2548: บทนำ)

ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสถานศึกษาในสังกัด 32,879 โรงเรียน ซึ่งจากผลการดำเนินงานพบว่ามีสถานศึกษาที่มีนักเรียนต่ำกว่า 120 คนลงมา มีอยู่ถึงจำนวน 10,877 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จึงทำให้การบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาด้านคุณภาพต่ำ เนื่องจากขาดความพร้อมด้านปัจจัย ได้แก่ บุคลากรครูไม่เพียงพอ ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ขาดแคลนสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ในการเรียนการสอนโดยเฉพาะสื่อเทคโนโลยี (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2547: 1)

โรงเรียนขนาดเล็กจึงเป็นปรากฏการณ์ทางการศึกษาที่ท้าทายผู้บริหารการศึกษาในทุกยุคทุกสมัย กระทรวงศึกษาธิการได้พยายามแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กตั้งแต่อดีตที่ผ่านมาอย่างต่อเนื่อง เมื่อพบว่าอัตราการเกิดของประชากรได้ลดลงตามลำดับ ได้ส่งผลให้จำนวนประชากรในวัยประถมศึกษา (6–12 ปี) ลดลง ซึ่งพบว่า ในช่วงปี 2545 - 2549 ลดลงจาก 5,792,636 คน ในปี 2545 เป็น 5,505,594 คน ในปี 2549 ซึ่งลดลงถึง 287,042 คน คิดเป็นร้อยละ 4.96 ภายในระยะเวลา 5 ปี ประกอบกับอัตราการย้ายของประชากรจากชนบทเข้าสู่เมืองเป็นจำนวนมาก ดังนั้นจึงทำให้นักเรียนที่เป็นตัวป้อนให้แก่โรงเรียนประถมศึกษาที่กระจายอยู่ทั่วประเทศถึง 30,000 กว่าโรงเรียน จึงลดลงตามลำดับ ด้วยความตระหนักว่าการที่มีโรงเรียนขนาดเล็กเป็นจำนวนมาก ย่อมส่งผลถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารอัตรากำลังครู ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการมาตรการที่ยุบรวม และรวมโรงเรียนขนาดเล็กอย่างต่อเนื่อง ในช่วงปี 2536 ถึงปี 2546 สามารถยุบโรงเรียนได้ 2,288 แห่ง แต่มาตรการ การยุบและรวมโรงเรียนก็ยังไม่ใช่เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาที่จะประสบความสำเร็จ ชุมชนส่วนใหญ่จะต่อต้านไม่ยอมให้ยุบโรงเรียน เนื่องจาก

เกรงว่าลูกหลานจะต้องเดินทางไกลจากบ้าน และการมีโรงเรียนในชุมชนได้กลายเป็นสัญลักษณ์ของความเจริญของชุมชน

ในปี 2549 มีโรงเรียน ที่มีนักเรียนน้อยกว่า 120 คน ถึง 12,828 โรงเรียน หรือร้อยละ 39.73 ของโรงเรียนทั้งหมด 32,288 โรงเรียน มีนักเรียน 931,574 คน และครู 58,655 คน ซึ่งมีอัตราเฉลี่ยครู 1 คนต่อนักเรียน 16 คน โดยประมาณ แม้ว่าโรงเรียนแต่ละแห่ง จะได้รับงบประมาณเพื่อดำเนินการเรียนการสอนอย่างจำกัดคือ 1,100 บาทต่อคน และในปีการศึกษา 2550 ได้รับเพิ่มจากรัฐบาลอีกหัวละ 500 บาท ซึ่งรวมแล้ว เป็นเงินประมาณ 80,000 บาท สำหรับโรงเรียนขนาด 50 คน และประมาณ 160,000 บาท สำหรับโรงเรียนขนาด 100 คน แต่เมื่อรวมกับเงินเดือนของครูผู้สอนแล้ว โรงเรียนขนาดเล็กจะมีค่าใช้จ่ายเมื่อรวมเงินเดือนครูแล้วประมาณ หัวละ 25,600 บาทต่อปี สูงกว่าโรงเรียนขนาดกลางที่มีค่าใช้จ่ายต่อหัวเมื่อรวมเงินเดือนครู 13,600 บาท

เมื่อวิเคราะห์คุณภาพทางการศึกษาพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กที่รองรับนักเรียนที่มาจากพื้นฐานครอบครัวที่ยากจนมีข้อเสียเปรียบหลายประการ จากการประเมินมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พบว่าโรงเรียนขนาดเล็ก(นักเรียนต่ำกว่า 300 คน) ที่ผ่านการประเมิน จำนวน 22,866 แห่ง มีจำนวนโรงเรียน 691 แห่ง (ร้อยละ 2) อยู่ในระดับปรับปรุง โรงเรียน 15,528 แห่ง (ร้อยละ 67.91) อยู่ในระดับพอใช้ และโรงเรียน 6,847 แห่ง (ร้อยละ 29.94) อยู่ในระดับดี ซึ่งระดับปรับปรุงและระดับพอใช้ดังกล่าวถือว่าไม่ผ่านมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบข้อมูลที่สอดคล้องกัน คือ นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กในทุกช่วงชั้น และในทุกพื้นที่มีค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ต่ำกว่านักเรียนจากโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ และยังมีนักเรียนในสัดส่วนที่ต้องปรับปรุงสูงกว่าในทุกช่วงชั้น

ดังนั้นการบริหารสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงต้องดำเนินการแก้ไขโดยเน้นที่โรงเรียนขนาดเล็ก เพราะว่าโรงเรียนขนาดเล็กช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ แต่มีความผูกพันกับชุมชน เป็นสถาบันของชุมชน และเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาการจัดการศึกษา ที่ให้ความสำคัญของคนในชนบทได้รับการศึกษา ซึ่งเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน (จุฑารัตน์ คชรัตน์. 2549: 3) จากปัญหาของการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นายอดิศัย โพธารามิก จึงได้ให้นโยบายพัฒนาประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก โดยมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างโอกาสให้แก่นักเรียนด้อยโอกาส และยกระดับคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็กให้สูงขึ้น โดยการหลอมรวมการใช้ทรัพยากรร่วมกันในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพใกล้เคียงกับโรงเรียนขนาดใหญ่ (เกียรติศักดิ์ วงค์รักไทย. 2548: 2)

กระทรวงศึกษาธิการ โดยรัฐมนตรีว่าการศึกษาธิการ ศ.ดร. วิจิตร ศรีสะอ้าน ได้กำหนดนโยบายและวางกรอบมาตรการเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามนโยบายของรัฐบาลด้านสังคม โดยเฉพาะ ด้านการศึกษาที่มีการเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้กำหนดเป็นนโยบายและเป้าหมายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานหนึ่งในกระทรวงศึกษาธิการที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดและส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่ประชากรวัยเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานจึงได้กำหนดการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวเป็น 6 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์คุณธรรมนำความรู้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ กลยุทธ์ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างกว้างขวางและทั่วถึง กลยุทธ์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ กลยุทธ์กระจายอำนาจและส่งเสริมความเข้มแข็งให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา กลยุทธ์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา และกลยุทธ์เร่งรัดพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในการนี้ได้จัดทำผลผลิต จำนวน 5 ผลผลิต คือผู้จบการศึกษาก่อนประถมศึกษา ผู้จบการศึกษาภาคบังคับ ผู้จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย เด็กพิการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาสมรรถภาพ และเด็กด้อยโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในและประเมินผลคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานภายนอก ภายในปีการศึกษา 2550 โดยให้มีกิจกรรมสำคัญที่เป็นจุดเน้น กลยุทธ์ 5 กิจกรรม คือ พัฒนาคุณภาพโรงเรียนให้เข้าสู่มาตรฐาน เป็นการเร่งปรับปรุงเป็นระบบพอใช้ และพัฒนาโรงเรียนระดับดี พอใช้ และดีให้เข้าสู่ระดับดีและดีมาก แสวงหาทางยกระดับคุณภาพของนักเรียน ต่อยอดและขยายผลหลักการพัฒนาสมอง พัฒนาความเท่าเทียมทางการศึกษากลุ่มเฉพาะทาง ประเมินความก้าวหน้าของการเรียนการสอนและยกเครื่องระบบพัฒนาบุคลากรกิจกรรมดังกล่าวจะส่งผลผลผลิตทางการศึกษาต่อนักเรียนที่จะได้รับการพัฒนาเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุขตามมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 2 ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับโดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งมีนักเรียนไม่เกิน 120 คน โรงเรียนขนาดเล็กเป็นโรงเรียนที่สภาพปัญหาหลายด้าน โดยเฉพาะด้านบุคลากร ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาและการบริหารจัดการที่ดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 จึงจัดให้มีการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุน เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพมาตรฐานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ได้ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กที่จบช่วงชั้น ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปี ที่ 3 และ 6 โดยใช้เครื่องมือจากสำนักงานทดสอบทางการศึกษา ในที่นี้จะนำเสนอผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน 4 วิชาดังนี้

วิชา	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ภาษาไทย	52.20	6.63
คณิตศาสตร์	47.28	7.64
วิทยาศาสตร์	46.30	7.15
ภาษาอังกฤษ	38.50	7.61

จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกโดย สมศ. รอบที่ 1 (2544 – 2548) สมศ. ได้ประเมินคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กในระหว่าง ปี 2544 – 2548 ปรากฏผลการประเมิน ดังนี้

1. ระดับดี จำนวน 15 โรงเรียน
2. ระดับพอใช้ จำนวน 26 โรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 จึงได้ทำการสำรวจสภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กจากการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน ของโรงเรียน ได้ผลการสำรวจมีดังนี้

1. ด้านวิชาการ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ เนื่องจากขาดความพร้อมด้านบุคลากร สื่อ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ เทคโนโลยี เพราะโรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนน้อย ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตร เทคนิคการสอน การวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน สื่อเทคโนโลยีที่มีอยู่ชำรุดทรุดโทรมใช้การไม่ได้ ขาดแคลนหนังสือแบบเรียน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ

2. ด้านงบประมาณ มีไม่เพียงพอ เนื่องจากการจัดสรรงบประมาณใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการจัดสรร งบประมาณจึงไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายเพื่อบริการขั้นพื้นฐานของโรงเรียน เช่น ค่าสาธารณูปโภค ค่าวัสดุสำนักงาน เป็นต้น โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชนที่มีความพร้อม จึงได้รับการช่วยเหลือจากชุมชนมากกว่าโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชนที่ไม่มีความพร้อมหรืออยู่ในชนบทที่มีประชากรรายได้ต่ำ

3. ด้านบุคลากร มีครูไม่ครบชั้น ไม่ครบตามวิชา ครูไม่มีความชำนาญในการสอนบางวิชาซึ่งเป็นความชำนาญเฉพาะด้าน ทำให้นักเรียนไม่ได้รับความรู้ขาดการฝึกทักษะในบางวิชา ไม่เป็นไปตามหลักสูตรที่กำหนด เมื่อครูขาดความชำนาญวิธีการสอนจึงไม่เป็นที่หลากหลาย

โดยเฉพาะขาดครูในวิชาหลัก เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และด้านเทคโนโลยี เป็นต้น

นอกจากนี้ครูยังรับภาระงานมากเกินไป งานดังกล่าวเป็นงานนอกเหนืองานสอน เช่น งานธุรการ การเงิน นโยบายและแผน เป็นต้น ทำให้มีเวลาไม่เพียงพอในการสอนแต่ละวิชา โรงเรียนขาดนักการภารโรง ทำให้ครูนักเรียนและผู้บริหารโรงเรียนต้องใช้เวลาส่วนหนึ่งในการดูแลบริเวณอาคารต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ภาวการณ์ขาดบุคลากรในโรงเรียน ความไม่ชำนาญการสอนบางวิชาของครู ภาระงานที่มากเกินไป ทำให้ครู ผู้บริหารโรงเรียนขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน

4. ด้านบริหารทั่วไป โรงเรียนจัดโครงสร้างการบริหารงาน แต่ไม่สามารถปฏิบัติงานตามโครงสร้างการบริหารได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากมีบุคลากรไม่เพียงพอ แต่ต้องปฏิบัติงานเช่นเดียวกับโรงเรียนประเภทอื่น ๆ ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องบริหารจัดการภายใต้ภาวการณ์ขาดแคลน สื่อเทคโนโลยีรวมทั้งระบบเครือข่ายจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงาน แต่สื่อเทคโนโลยีระบบเครือข่ายที่มีอยู่มีปัญหาไม่ทันสมัย ล่าช้า ทำให้ไม่สามารถสื่อสารหรือรับข้อมูลสารสนเทศจากเขตพื้นที่ โรงเรียน หน่วยงาน หรือองค์กรอื่น ๆ ได้ หรือถ้าสามารถสื่อสารรับข้อมูลสารสนเทศได้ก็เป็นไปอย่างล่าช้าไม่ทันเวลาที่เวลาที่กำหนด คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากไม่ค่อยมีเวลาต้องประกอบอาชีพหารายได้ ขาดความเข้าใจในการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา ส่วนหนึ่งไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา

การบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 มีโรงเรียนในกลุ่ม จำนวน 15 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลพนัสศึกษาลัย โรงเรียนชุมชนวัดโบสถ์ โรงเรียนวัดกลางคลองหลวง โรงเรียนวัดหลวงพรหมาวาส โรงเรียนวัดโคกเพลาะ โรงเรียนวัดเนินตามาก โรงเรียนเขาดินวังตาสี โรงเรียนวัดพรหมรัตนาราม โรงเรียนอุทกวิทยาคม โรงเรียนวัดแก้วศิลาราม โรงเรียนป่าแก้ว โรงเรียนวัดเขาคีรีรมย์ โรงเรียนบ้านสระสี่เหลี่ยม โรงเรียนบ้านแปลงกระถินและโรงเรียนวัดหัวถนน และในกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 นี้แบ่งได้เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา มีจำนวนทั้งสิ้น 5 โรงเรียน มีครู 25 คน นักเรียน 373 คน เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาในระดับอนุบาลถึงประถมศึกษาได้แก่ โรงเรียนวัดกลางคลองหลวง มีนักเรียน 94 คน ครู 5 คน โรงเรียนวัดเนินตามาก มีนักเรียน 74 คน ครู 4 คน โรงเรียนวัดโคกเพลาะ มีนักเรียน 79 คน ครู 7 คน โรงเรียนวัดเขาคีรีรมย์ มีนักเรียน 59 คน ครู 5 คน โรงเรียนบ้านแปลงกระถิน มีนักเรียน 67 คน ครู 4 คน ซึ่งแต่ละโรงเรียนมีการบริหารงานแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารด้านวิชาการ การบริหารด้านบุคลากร การบริหารด้านงบประมาณ การบริหารทั่วไป

จากสภาพดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารงาน ของโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย การจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ และการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อจะได้นำข้อมูลและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กไปเป็นแบบการปฏิบัติในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2

2. เพื่อนำเสนอแนวทางการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 2 ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ผู้วิจัยคาดว่าผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ดังนี้

1. ผลจากการวิจัยทำให้ทราบการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2

2. นำเสนอข้อมูลที่เป็นแนวทางการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ในกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาการดำเนินงานแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นแบบปฏิบัติที่ดี 4 แบบ ได้แก่ การปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย การจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง และการมีส่วนร่วมของทุก

ภาคส่วนในการจัดการศึกษาการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ และการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 75 คน ได้แก่ ครู จำนวน 25 คน ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 5 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 45 คน จากโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 5 โรงเรียน ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2

3. ตัวแปรที่ศึกษา การดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2

3.1 การปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย

3.2 การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

3.3 การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ

3.4 การบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบความคิดในการวิจัย

การศึกษาการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการศึกษาข้อมูลและสภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก จากการบริหารงานทั้ง 4 ด้านของโรงเรียนโดยการศึกษาสังเคราะห์เอกสารและนำมาเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

1. การปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย โดยศึกษาจาก อดิศร เทพเจริญ (2551: 72) ด้วยกระบวนการบริหารงานกิจการนักเรียนโดยมุ่งเน้นคุณธรรมนำความรู้ ทรงเดช จันทรา (2545: 103) พฤติกรรมในด้านคุณธรรมของผู้บริหาร และ พรชัย หนูแก้ว (2541: บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในระดับที่ยังต้องมีการเสริมสร้างความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อยกระดับการศึกษาทุกด้านให้ดีขึ้น

2. การจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา จากการศึกษากรอบแนวคิดจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 (2549: 14-23) และ

สุธน หล้าบ้านโพน (2548: 32) สุพรรณี สุภาพรม (2549: 2) การส่งเสริมและพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนได้พัฒนาห้องสมุดให้มีกิจกรรมมากขึ้น แต่ขาดแคลนจึงต้องหาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง ที่อยู่ใกล้เคียง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน เพื่อส่งเสริมการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ ซึ่งยังมีนักเรียนที่อยู่ในเขตบริการของโรงเรียนขนาดเล็กที่ยังไม่ทราบข้อมูลการเข้าเรียน ยังมีเด็กที่ด้อยโอกาสทางการเรียน ส่วนหนึ่งเพราะผู้ปกครองมีฐานะยากจน ประกอบกับโรงเรียนขนาดเล็กประสบกับปัญหาการขาดทรัพยากร เช่นด้านงบประมาณและบุคลากร การจัดการที่ดี ซึ่งเป็นส่วนที่ช่วยให้โรงเรียนขนาดเล็กนั้นสามารถพัฒนาผู้เรียน และยังต้องขอความช่วยเหลือจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งด้านงบประมาณ และอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

3. การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ จากการศึกษากรอบแนวคิดจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 (2549: 15-19) และเกรียงศักดิ์ ใจเอื้อ (2549: 96) และมนตรี ศรีเพชร (2546: 119) โรงเรียนขนาดเล็กยังต้องใช้หลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอนของหลักสูตรทางไกลผ่านดาวเทียม หลักสูตรบูรณาการของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรบูรณาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชลบุรี เขต 2 ต้องจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย แต่ละโรงเรียนมีการใช้หลักสูตรที่กล่าวมา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนรอบแรก (2544 – 2548) ยังมีโรงเรียนอยู่ในระดับพอใช้อยู่มาก

4. การบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยศึกษาจากชุมพร สวยสด (2550: 12-13) และวรรณา หุ่นพานิชย์ (2549: บทคัดย่อ) จินตนา นันทปรีชา (2544: 26-27) มีการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพปัญหาของโรงเรียน ทั้งนี้โรงเรียนขนาดเล็กประสบกับปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรที่สำคัญคือ งบประมาณและบุคลากร การขอรับการสนับสนุนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ครุภัณฑ์ สิ่งก่อสร้าง

ดังนั้น จากผลการศึกษาการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กข้างต้น และรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ที่มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี ผู้วิจัยจึงได้สนใจศึกษาการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 มาเป็นกรอบความคิดในการวิจัยครั้งนี้ โดยกำหนดแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหาร 4 แบบ ดังแผนภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการดำเนินงานแบบปฏิบัติที่ดีการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้การดำเนินงานวิจัย การศึกษาการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 มีความชัดเจนเกี่ยวกับความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย จึงได้กำหนดคำนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 120 คนลงมา ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง โรงเรียนในกลุ่มพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ได้แก่ โรงเรียนวัดกลางคลองหลวง โรงเรียนวัดเนินตามาก โรงเรียนวัดโคกเพลาะ โรงเรียนวัดเขาคีรีรมย์ และโรงเรียนบ้านแปลงกระถิน

2. แบบปฏิบัติที่ดี (Best practices) หมายถึง การดำเนินการตามแบบปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย การจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ การบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ที่สามารถนำมาเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาของตนและมีผลในทางบวก เพื่อให้เกิดการเรียนรู้วิธีการทำงานใหม่ๆ และค้นหานวัตกรรมใหม่เป็นวิธีหรือแบบปฏิบัติที่ดี ที่สถานศึกษาเรียนรู้ จากการปฏิบัติจริงในการพัฒนา

คุณภาพสถานศึกษา อันนำไปสู่การบรรลุผลลัพธ์ที่ตอบสนองความคาดหวังของชุมชน ผู้ปกครอง และเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

2.1 การปฏิรูปการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณธรรมนำความรู้ ปฏิบัติตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ดำรงตนในสังคมด้วยความสมานฉันท์ สันติวิธี รักษาและยึดหลักวิถีประชาธิปไตย หมายถึง การจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนยึดหลักคุณธรรมนำความรู้ สามารถปฏิบัติตนได้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ชีวิตอยู่ในสังคม ชมชน ด้วยความสมานฉันท์ สันติวิธี ให้ผู้เรียนจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ด้วยโครงการและกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านต่าง ๆ

2.2 การจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา หมายถึง การเข้ามาร่วมจัดการศึกษาโดยความร่วมมือของโรงเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาในการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับช่วงชั้นที่ 4 อย่างทั่วถึง ร่วมหาทุนการศึกษา บุคลากร แหล่งเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

2.3 การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ หมายถึง การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน โดยพัฒนาผู้เรียน ครูและผู้บริหารตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

2.4 การบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึง การใช้ทรัพยากรมนุษย์ เงิน วัสดุอุปกรณ์ ในการจัดการศึกษาอย่างคุ้มค่าและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนขนาดเล็ก

3. การบริหารโรงเรียน หมายถึง กระบวนการที่มุ่งพัฒนาความรู้ในการบริหาร เพื่อส่งผลให้การบริหารโรงเรียน มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ได้แก่การปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ การบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 หมายถึง หน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีที่ตั้งอยู่ที่อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2

1.1 การบริหารโรงเรียนวัดเนินตามาก

1.2 การบริหารโรงเรียนวัดเขาคีรีรมย์

1.3 การบริหารโรงเรียนวัดโคกเพลาะ

1.4 การบริหารโรงเรียนวัดกลางคลองหลวง

1.5 การบริหารโรงเรียนบ้านแปลงกระถิน

2. การบริหารและการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2

2.1 สภาพปัจจุบันโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2

2.2 รูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2

2.2.1 การปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย

2.3.2 การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

2.2.3 การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ

2.2.4 การบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking) และแบบปฏิบัติที่ดี (Best practices)

4. การบริหารการศึกษา

5. การบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก

5.1 ความสำคัญของโรงเรียนขนาดเล็ก

5.2 แนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยภายในประเทศ

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. การบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 มีโรงเรียนขนาดเล็ก ที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คนลงมา จำนวน 5 โรงเรียน เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาในระดับอนุบาลถึงประถมศึกษา ได้แก่ โรงเรียนวัดกลางคลองหลวง มีนักเรียน 94 คน ครู 5 คน โรงเรียนวัดเนินตามาก มีนักเรียน 74 คน ครู 4 คน โรงเรียนวัดโคกเพลาะ มีนักเรียน 79 คน ครู 7 คน โรงเรียนวัดเขาคีรีรมย์ มีนักเรียน 59 คน ครู 5 คน โรงเรียนบ้านแปลงกระถิน มีนักเรียน 67 คน ครู 4 คน ซึ่งแต่ละโรงเรียนมีการบริหารงานแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารด้านวิชาการ การบริหารด้านบุคลากร การบริหารด้านงบประมาณ การบริหารทั่วไป

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้ง 5 โรงเรียน จากเอกสารการประเมินตนเองของแต่ละโรงเรียนและได้ศึกษาการบริหารโรงเรียนโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร เกี่ยวกับสภาพปัญหาและ ข้อมูลจากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาส (SWOT) ของแต่ละโรงเรียน ซึ่งได้ข้อมูลดังนี้

1. การบริหารโรงเรียนวัดเนินตามาก

สภาพปัจจุบันของโรงเรียนวัดเนินตามาก

โรงเรียนวัดเนินตามาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2477 ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 ตำบลโคกเพลาะ อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี มีพื้นที่โรงเรียนประมาณ 10 ไร่ โดยหลวงชลธารชลารักษ์ นายอำเภอพนัสนิคม ครูใหญ่คนแรกชื่อ นายเฉลย ธรรมรักษ์ (โรงเรียนวัดเนินตามาก. 2549: 1)

แนวคิดหลักในการพัฒนาโรงเรียน

จากปรัชญาแนวคิดที่ “มุ่งพัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์” ให้เกิดประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาโรงเรียนไปสู่โรงเรียนคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของชุมชน ชุมชนเลื่อมใสศรัทธา โดยเริ่มจากด้านการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน(SBM) ได้แก่ การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม การคืนอำนาจ สู่ชุมชน การบริหารตนเอง และการตรวจสอบและถ่วงดุล นอกจากนี้ใช้หลักธรรมาภิบาลมาบริหาร(Good Governance) คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส และหลักความคุ้มค่า ภายใต้

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เน้นคุณธรรมนำความรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กระบวนการที่หลาย ระดมทรัพยากรในชุมชนมาช่วยสอน มุ่งเน้นพัฒนาครูให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ พัฒนาครูให้เป็นครูยุคใหม่ คือ เป็นผู้มีความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การวิจัย และการพัฒนาตนเอง ทั้งนี้มุ่งสู่ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นส่งเสริมพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ

กระบวนการบริหารพัฒนาสถานศึกษานั้นเริ่มจาก การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา การวางแผน การดำเนินงานตามแผน และการประเมินผล (โรงเรียนวัดเนินตามาก. 2549: 2)

วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

1. ประชากรอายุ 4 – 6 ปี ได้รับการเตรียมความพร้อมอย่างทั่วถึง
2. ประชากรวัยเรียน ได้รับการศึกษาช่วงชั้น ที่ 1 – 2 อย่างทั่วถึง
3. ผู้เรียนที่จบการศึกษาช่วงชั้นที่ 2 ได้รับการส่งเสริมให้เรียนต่อจนจบการศึกษาภาคบังคับ
4. ส่งเสริมและพัฒนาความรู้และทักษะให้กับผู้เรียน
5. สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและสื่อการสอนสอดคล้องกับผู้เรียน ท้องถิ่น และเน้นการนำไปใช้
6. ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยวิธีการที่หลากหลาย
7. พัฒนาระบบการดูแลผู้เรียนให้เรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ
8. ครูผู้สอนจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน
9. บุคลากรทางการศึกษาพัฒนาตนและพัฒนางานสู่อาชีพ
10. บุคลากรทางการศึกษามีขวัญและกำลังใจปฏิบัติงาน
11. การจัดการเรียนการสอน และการบริหารจัดการ โดยนำ ICT มาใช้ร่วม
12. การเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนสู่การแข่งขัน
13. ส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียนสู่ระดับมาตรฐาน

ระบบโครงสร้างการบริหาร

โรงเรียนวัดเนินตามาก มีข้อจำกัดในด้านบุคลากร ที่เหมาะสมกับสายงาน เพื่อให้หน่วยงานจัดระบบโครงสร้างการบริหาร ที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามระบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ดังนี้

1. งานวิชาการ
2. งานบริหารบุคคล
3. งานงบประมาณ
4. งานบริหารทั่วไป

รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาศักยภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ของโรงเรียนวัดเนินตามาก

ภาพประกอบ 3 ห้ายุทธศาสตร์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาศักยภาพโรงเรียนขนาดเล็กของโรงเรียนวัดเนินตามาก

โอกาสและข้อจำกัดของโรงเรียน

โรงเรียนอยู่ใกล้วัด สถานีอนามัย และอยู่ใกล้ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลโคกเพลาะ ประชาชนมีความรักและผูกพันต่อโรงเรียน เมื่อโรงเรียนมีกิจกรรมต่าง ๆ หรือขอความช่วยเหลือจะได้รับความร่วมมืออย่างดี ประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้น้อย ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เลี้ยงปลา โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากเจ้าอาวาสวัดเนินตามากอย่างดี และปลอดภัยจากแหล่งที่มีความเสี่ยงต่อยาเสพติด

ด้านคุณภาพผู้เรียน

ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ มีวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ กตัญญู เมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ ประหยัด นิยมไทย เห็นคุณค่าในภูมิปัญญาไทย รู้คุณค่า ของสิ่งแวดล้อม มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครูและผู้อื่น มีสุนทรียภาพทางด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา

ผู้เรียนยังขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ ความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต้องปรับปรุง ผู้เรียนขาดทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและรักการเรียนรู้โดยครูต้องคอยช่วยเหลือ

ด้านการเรียนการสอน

ครูรู้เป้าหมายของการจัดการศึกษาและเป้าหมายของหลักสูตร มีความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตรและจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี (คอมพิวเตอร์) ครูพยายามที่จะใช้วิธีการวัดผลที่หลากหลาย มีการนำผลการประเมินจากผู้เรียนมาจัดทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

ครูเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ครูส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ครูได้รับการพัฒนาทางด้านวิชาที่สอนและด้านเทคโนโลยีทุกคนไม่ต่ำกว่า 30 ชั่วโมงต่อปี

โรงเรียนมีครูพอดีเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (รวมบุคลากรสนับสนุน) แต่ครูยังมีภาระงานมาก โดยเฉพาะงานพิเศษ ครูส่วนใหญ่สอนตรงตามสาขาวิชาเอก/โท เนื่องจากเป็นครูประจำชั้น ครูยังไม่สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างสมบูรณ์ในทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้ ครูยังขาดการประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง การนำผลการประเมินการเรียน การสอนมาพัฒนาการเรียนของผู้เรียนยังขาดการดำเนินงานที่ชัดเจนและเป็นระบบ

ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา

ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ มีความสามารถในการบริหารจัดการ มีคุณธรรม จริยธรรม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการบริหารงาน มีความมุ่งมั่น อุทิศตนในการทำงานเป็นแบบอย่างที่ดี มีความเป็นประชาธิปไตย ผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจในการบริหารงาน

โรงเรียนมีระบบกลไก โครงสร้างการบริหาร มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา การบริหารงานใช้หลักการมีส่วนร่วม คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมใน

การพัฒนาสถานศึกษา มีระบบการตรวจสอบถ่วงดุล มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศที่ใช้งานได้ มีการประกันคุณภาพภายใน มีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจในการบริหารงาน

โรงเรียนส่งมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างหลากหลาย เหมาะกับธรรมชาติและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน มีการส่งเสริมครูในการจัดทำสื่อต่าง ๆ ส่วนการพาผู้เรียนไปเรียนยังแหล่งเรียนรู้บริเวณใกล้โรงเรียนหรือในชุมชน ยังมีน้อยมาก เมื่อสิ้นปีการศึกษาจะมีการส่งต่อข้อมูลของผู้เรียนไปยังระดับที่สูงขึ้นหรือเมื่อผู้เรียนมีปัญหา ครูจะช่วยเหลือและส่งต่อไปยังฝ่ายที่เกี่ยวข้องตามระบบตามขั้นตอน

โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมดูแลช่วยเหลือผู้เรียน โดยจัดกิจกรรมโฮมรูม การแนะแนว การตรวจ สารเสพติด ให้คำปรึกษาแนะนำเมื่อผู้เรียนมีปัญหา มีการเยี่ยมบ้านครบ 100 % สถานศึกษายังขาดวิธีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง ขาดการจัดกิจกรรมส่งเสริมและตอบสนองความสามารถพิเศษและความถนัดของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ ส่วนกิจกรรมที่ส่งเสริมค่านิยม ศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ นันทนาการ การสืบสานวัฒนธรรมประเพณีไทย และการส่งเสริมประชาธิปไตย มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้โรงเรียนได้มีการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ร่มรื่น น่าอยู่ น่าเรียน มีห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมทั้งการให้บริการทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนการใช้บริการห้องสมุด และการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนให้ความสนใจน้อย

ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้

โรงเรียนศึกษาได้เชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่ผู้เรียน ในด้านดนตรี ภาษาอังกฤษ การทำขนมกง การทำปุ๋ยชีวภาพ ซึ่งนักเรียนให้ความสนใจในการปฏิบัติ มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ร่วมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานของโรงเรียนแต่ยังไม่ได้มีส่วนร่วม ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาอยู่ในแหล่งชุมชน ชุมชนจะมาขอใช้สถานที่ในการจัดเลี้ยง แข่งขันกีฬา จัดกิจกรรม วันสำคัญ โรงเรียนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี แต่ในการใช้สถานศึกษาให้บริการทางด้านวิชาการ ยังมีน้อยมาก (โรงเรียนวัดเนินตามาก. 2549: 7)

ผลสำเร็จที่เป็นจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนา (แบบสัมภาษณ์วันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550)

ด้านคุณภาพผู้เรียน(ปฐมวัย)

จุดเด่น

ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ถึงประสงค์ โดยเป็นผู้มีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตน ตามขอตกลงร่วมกัน มีมารยาทและปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทย

ประหยัด รู้จักใช้และรักษาทรัพยากร มีความรู้และทักษะเบื้องต้น โดยมีทักษะในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่-เล็ก ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 มีทักษะในการสื่อสาร สามารถเชื่อมดยงความรู้และทักษะต่าง ๆ ได้ดี มีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ โดยมีความกระตือรือร้นในการทำงานจนสำเร็จและภูมิใจในผลงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น มีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและการเคลื่อนไหวโดยมีความชื่นชมสามารถแสดงออกตามความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการทางด้านศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

จุดที่ควรพัฒนา

ผู้เรียนยังขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในด้าน การมีจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การมีทักษะในเรื่องมิติสัมพันธ์และการกะประมาณ ขาดทักษะ การสังเกตและสำรวจ ขาดความมั่นใจ ไม่กล้าซักถามหรือแสดงความคิดเห็น ขาดทักษะการรักการเรียนรู้ และทักษะในการแสวงหาความรู้

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

ผู้เรียนได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครู มีความสนิทสนมและเชื่อฟังครู ครูได้ใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทุก ๆ ด้าน และในชีวิตประจำวัน ทางบ้านและสถานศึกษาได้มีการฝึกผู้เรียนให้มีความสามารถในการดูแล ช่วยเหลือตนเอง ในชีวิตประจำวันเป็นประจำ อีกทั้งสถานศึกษาจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนได้แสดงออกในด้านต่างๆ อยู่เป็นประจำ จึงช่วยให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่คุณภาพดังกล่าว

ด้านคุณภาพผู้เรียน(ประถม)

จุดเด่น

ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมละค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยเป็นผู้มีวินัย ความรับผิดชอบปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้น มีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละเพื่อส่วนรวม ประหยัดและภูมิใจในความเป็นไทย ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี โดยมีสุขนิสัยที่ดีในการดูแลสุขภาพ มีน้ำหนัก ส่วนสูงสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์ มีความมั่นใจ กล้าแสดงออก มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และชอบมาโรงเรียน รู้จักป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษ หลีกเลี่ยงจากสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัย อุบัติเหตุและปัญหาทางเพศ ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี นันทนาการและกีฬา

จุดที่ควรพัฒนา

ผู้เรียนยังขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ ผลสัมฤทธิ์ต้องปรับปรุงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ นักเรียนยังขาดทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

นักเรียนรักการเรียนรู้โดยครูเป็นผู้แนะนำมากกว่าจะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การใช้ห้องสมุดแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในการแสวงหาความรู้ยังมีน้อย

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

โรงเรียนได้มีการจัดโครงการ/กิจกรรม ที่ส่งเสริมผู้เรียนอย่างหลากหลายทั้งด้านวิชาการ เพื่อค้นหาศักยภาพของผู้เรียน และส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมการทำงานเพื่อส่วนรวมและสถานศึกษา ส่งเสริมการแสดงออกทางด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา จัดบริการด้านสุขภาพอนามัยอย่างต่อเนื่อง

ด้านการเรียนการสอน

จุดเด่น

ครูรู้เป้าหมายการจัดการศึกษาและเป้าหมายของหลักสูตร สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มุ่งมั่นและอุทิศตนในการสอน มีการแสวงหาความรู้และเทคนิควิธีการใหม่ ๆ เพื่อนำมาพัฒนาผู้เรียน ครูส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาในวิชาที่สอนไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมง/ปี ครูส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป ครูได้สอนตามความถนัดของตน และมีจำนวนครูเพียงพอ ตามเกณฑ์ (รวมบุคลากรสนับสนุน)

จุดที่ควรพัฒนา

ครูมีภาระงานสอนมาก ครูส่วนใหญ่สอนไม่ตรงสาขาวิชาเอก/โท ครูยังขาดทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนยังไม่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้และพัฒนากรของผู้เรียน รวมทั้งการนำผลการประเมินมาปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ ยังขาดร่องรอยการดำเนินการที่ชัดเจน และการดำเนินงานยังไม่ต่อเนื่องเป็นระบบ

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

ครูทุกคนมีความรู้ระดับปริญญาตรี และส่วนใหญ่ได้รับผิดชอบงานสอนตรงกับความถนัด รวมถึงประสบการณ์ในการทำงานค่อนข้างสูง ครูมีจรรยาบรรณในการมุ่งมั่นในการสอนและพัฒนาผู้เรียน มีความสามัคคี เสียสละ มีความยินดีที่จะพัฒนาตนเองในด้านวิชาการ เปิดรับเทคโนโลยีใหม่ เข้าร่วมแข่งขันเป็นครูคุณภาพและได้รับรางวัลในระดับต่าง ๆ ยินดีในการนำข้อแนะนำจากผู้บริหาร ผู้เกี่ยวข้องไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน มีการศึกษาวิจัยผู้เรียน และพัฒนาวิธีการสอนอย่างต่อเนื่อง หลังจากที่ได้รับการอบรมความรู้ใหม่ ๆ อย่างทั่วถึง

ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา

จุดเด่น

ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ มีความสามารถในการจัดการศึกษา เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตน ตามจรรยาบรรณวิชาชีพ มีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์ เป็นผู้นำทางวิชาการ การบริหารมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้เกี่ยวข้อพึงพอใจ สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง และระบบบริหารที่มีความคล่องตัว สถานศึกษามีการบริหารเชิงกลยุทธ์ การบริหารโดยหลักการมีส่วนร่วม รูปแบบการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน และมีการตรวจสอบและถ่วงดุล มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศอย่างครอบคลุม มีการประกันคุณภาพภายใน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและตอบสนองความสามารถทางวิชาการและความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถพิเศษ และความถนัดของผู้เรียน มีการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจในการผลการบริหารและการพัฒนาผู้เรียน

จุดที่ควรพัฒนา

หลักสูตรยังไม่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความมุ่งมั่นในการทำงาน เป็นผู้นำทางด้านวิชาการ มั่นใจที่จะก้าวสู่ความเปลี่ยนแปลง การพัฒนา สิ่งแปลกใหม่ทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องจริงจัง เป็นแบบอย่างที่ดี มีความเป็นประชาธิปไตย อีกทั้งผู้บริการสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาตนเอง มีความรู้ในการจัดการเรียนการสอน และครูรวมทั้งบุคลากรทุกฝ่ายให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและชุมชน ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในการจัดองค์กร สามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อชุมชนอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย

ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้

จุดเด่น

โรงเรียนและชุมชนมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน สถานศึกษาได้เชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่ผู้เรียน ด้านดนตรีไทย ภาษาอังกฤษ การทำขนมกง การทำปุ๋ยชีวภาพ ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่น เต็มใจที่จะให้ความรู้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนสนใจในการปฏิบัติกิจกรรม นอกจากนี้มีการพาผู้เรียนไปศึกษายังแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน โรงเรียนตั้งอยู่ในใกล้ชุมชน ชุมชนมักมาขอใช้สถานที่ของในการจัดงาน จัดการแข่งขันกีฬา โรงเรียนให้ความเอื้อเฟื้อเป็นอย่างดี รวมทั้งให้บริการในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดนิทรรศการ ของอำเภอพนัสนิคม องค์การบริหารส่วนตำบลโคกเพลาะ โรงพยาบาลพนัสนิคม

จุดที่ควรพัฒนา

สถานศึกษายังไม่เปิดโอกาสให้ชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามากนัก และการให้บริการในด้านการแสวงหาความรู้ทางวิชาการยังให้บริการน้อยมาก

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

เนื่องจากสถานศึกษาอยู่ในย่านชุมชนนอกเมือง ประกอบกับความเป็นผู้มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีของผู้บริหารและคณะครู ความตั้งใจในการจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียน การเสียสละเวลา ทุ่มเทเพื่อพัฒนา การจัดการเรียนการสอนของผู้เรียน ทำให้ชุมชนตระหนักและความร่วมมือกับสถานศึกษา ในการพัฒนาสถานศึกษา โดยมาร่วมประชุมผู้ปกครอง ประชุมกรรมการสถานศึกษา นำอาหารมาเลี้ยงผู้เรียนเมื่อโรงเรียนมีกิจกรรม เมื่อชุมชนมีงานโรงเรียนก็จะช่วยเหลือผู้บริหาร ครู หรือผู้เรียนไปร่วมงานเป็นกรณีไป มีการนำดนตรีไทย การแสดงนาฏศิลป์ไปร่วมงานเป็นกรณีไป

แนวทางการพัฒนาในอนาคต

ควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนรักการเรียนรู้ รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ หรือจากเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยอาจจัดให้ทำโครงงาน เป็นต้น ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาและสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งส่งเสริมการจัดกิจกรรมในหลักสูตร กิจกรรมเสริมหลักสูตร ที่สามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดไตร่ตรองต่าง ๆ ให้มากขึ้น ส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในด้านวิชาการ ด้านเทคโนโลยี รวมทั้งสนับสนุนให้ครูใช้สื่อและสร้างสื่อการเรียนการสอนได้ มีการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการใช้รูปแบบการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย และ การประเมินผลตามสภาพจริงให้มากขึ้น ควรส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วม โดยให้คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา คณะกรรมการนักเรียนร่วมบริหารอย่างเป็นระบบ สร้างโอกาสให้ครู ผู้เรียน คณะกรรมการสถานศึกษา แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร การจัดการศึกษา จัดหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มากขึ้น รวมทั้งปรับปรุงพัฒนาห้องสมุดให้มีหนังสือเพียงพอ ทั้งควรจัดหาคอมพิวเตอร์เพื่อให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลทางอินเตอร์เน็ตได้

ความต้องการความช่วยเหลือ

โรงเรียนต้องการความช่วยเหลือด้านการจัดสรรบุคลากรสาขาที่ขาดแคลนด้านคอมพิวเตอร์ ดนตรีนาฏศิลป์ จากหน่วยงานต้นสังกัดหรือขอการสนับสนุนนิสิตฝึกสอนจากสถาบันอุดมศึกษาใกล้เคียง การช่วยเหลือด้านบุคลการทางคอมพิวเตอร์ เพื่อช่วยวางระบบคอมพิวเตอร์ภายในโรงเรียน และต้องการความช่วยเหลือด้านงบประมาณเพื่อใช้ในการปรับปรุงการใช้งานอินเตอร์เน็ตให้สามารถใช้งานได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. (รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนวัดเนินตามาก. 2552: ออนไลน์)

จากการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา 3 ด้าน คือด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านผู้เรียน ซึ่งระดับคุณภาพสูงสุดในด้านผู้บริหารอยู่ในระดับพอใช้ และระดับคุณภาพสูงสุดในด้านครูอยู่ในระดับดีและระดับคุณภาพสูงสุดในด้านผู้เรียนอยู่ในระดับดี ดังนี้

1. ด้านผู้บริหาร ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ มุ่งมั่นในการทำงานและมีความสามารถในการบริหารจัดการเป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน และชุมชนในท้องถิ่น สามารถเสริมสร้างความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี เป็นผู้นำในการพัฒนาและจัดระเบียบองค์กรให้เป็นองค์กรที่สามารถจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ

2. ด้านครู ครูผู้สอนทุกท่านเป็นผู้ที่มีความขยันและมุ่งมั่น ตั้งใจในการปฏิบัติงาน ใฝ่แสวงหาความรู้และการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอในเรื่องหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้อย่างเสียสละและทุ่มเทให้กับการสอน การทำงานเพื่อผู้เรียนแท้จริง

3. ด้านผู้เรียน ผู้เรียนมีร่างกายที่แข็งแรง มีสุขอนามัยที่ดี สมส่วนทั้งด้านน้ำหนักและส่วนสูง ปลอดการใช้สารเสพย์ติดและสิ่งมอมเมาต่าง ๆ รู้จักรักษาสุขภาพของตนให้ปลอดจากโรคและอุบัติเหตุต่าง ๆ มีจิตใจดีงาม ร่าเริง แจ่มใจ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนและบุคคลทั่วไป มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน่าพอใจในแต่ละกลุ่มสาระวิชา

1.2 การบริหารโรงเรียนวัดเขาคีรีรมย์

สภาพปัจจุบันโรงเรียนวัดเขาคีรีรมย์

โรงเรียนวัดเขาคีรีรมย์เปิดสอนครั้งแรกเมื่อ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2477 โดยอาศัยศาลาการเปรียญวัดเขาคีรีรมย์เป็นสถานที่เล่าเรียน ต่อมาศาลาการเปรียญชำรุดทรุดโทรมมาก จึงสร้างอาคารเรียนขึ้นใหม่ในบริเวณปัจจุบันและต่อเติมให้เหมาะแก่การใช้สอยซึ่งมีอาคารเรียน 2 หลัง อาคารเอนกประสงค์ 1 หลังมีเนื้อที่ทั้งหมด 8 ไร่ 1 งาน 6 ตารางวา มีครูผู้สอนจำนวน 5 คน ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ภารโรง 1 คน

วัตถุประสงค์

1. ผู้เรียนมีความรู้และทักษะตามหลักสูตร รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีกระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ สามารถพัฒนาตนเองได้
2. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์
3. ผู้เรียนมีสุขภาพกายแข็งแรง มีสุขภาพจิตดี สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
4. ครูมีความรู้ ความสามารถและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ สามารถปฏิบัติงานได้

อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

5. โรงเรียนมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ มีสิ่งแวดล้อมที่ดี มีเทคโนโลยี สื่ออุปกรณ์ที่ทันสมัย เป็นที่ยอมรับและพึงพอใจของชุมชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ระบบโครงสร้างการบริหาร

โรงเรียนวัดเขาคีรีรมย์ แบ่งโครงสร้างการบริหารออกเป็น 4 ฝ่าย ได้แก่

1. งานวิชาการ
2. งานบริหารบุคคล
3. งานงบประมาณ
4. งานบริหารทั่วไป

สภาพชุมชนโดยรวม

สภาพชุมชนรอบบริเวณโรงเรียนมีลักษณะ เป็นชุมชนขนาดเล็กที่อยู่ในบริเวณที่ราบเชิงเขาเตี้ย ๆ มีพื้นดินรอบเชิงเขาเป็นลูกรัง รอบนอกออกไปเป็นพื้นที่ราบ เส้นทางคมนาคมเป็นถนนลูกรัง มีทางเข้าหมู่บ้านได้หลายทาง มีประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 450 คน บริเวณใกล้เคียงโดยรอบโรงเรียนได้แก่ วัดเขาคีรีรมย์ หมู่บ้าน อาชีพหลักของคนในชุมชนดั้งเดิม คือ การทำนา ซึ่งประมาณ 70 % จะไม่มีที่นาเป็นของตนเอง เมื่อการทำนาไม่ได้ผลจึงหันมาประกอบอาชีพ สานสุ่ม ค้าขาย จักสาน เลี้ยงสัตว์ ฯลฯ ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประเพณีและศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป คือ การบวชนาค ทำบุญกลางบ้าน การเข้าพรรษา การแต่งงาน ฯลฯ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพ จักสาน ร้อยละ 70 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 100 ฐานะทางเศรษฐกิจ/รายได้เฉลี่ยไม่เกิน ต่อครอบครัว ต่อปี 30,000 บาท จำนวนคนเฉลี่ยต่อครอบครัว 5 คน

โอกาสและข้อจำกัดของโรงเรียน

โรงเรียนอยู่ใกล้แหล่งเรียนรู้ เช่น วัดซึ่งได้รับการสนับสนุนจากเจ้าอาวาสอย่างดียิ่ง การขยายพันธุ์พืช สานสุ่ม ปลูกผักสวนครัว การทำขนมไทย ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนเป็นอย่างดี โรงเรียนตั้งอยู่ไกลจากตัวเมือง ห่างจากที่ตั้ง เขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ประมาณ 18 กิโลเมตร ไม่สะดวกในการติดต่อราชการ ครูเดินทางไม่สะดวก ถนนลูกรังในฤดูฝนถนนเฉอะแฉะ ขรุขระ ไม่มีครูที่จบการศึกษาเฉพาะ จึงเป็นอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (โรงเรียนวัดเขาคีรีรมย์. 2549: 1-3)

ผลสำเร็จที่เป็นจุดเด่น และจุดที่ควรพัฒนา (แบบสัมภาษณ์ วันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550)

จุดเด่นที่เป็นผลสำเร็จ

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเข้มแข็ง ให้ความสนใจมุ่งมั่นที่จะพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่น ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเป็นอย่างดี ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย

และสุขภาพจิตที่ดี มีความร่าเริงแจ่มใสมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์ดี มีผลงานชนะการแข่งขันกิจกรรมต่าง ๆ และผู้เรียนยังได้รับการส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม อยู่เสมอ

จุดที่พัฒนา

ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และมีวิจารณญาณด้วยตนเอง มีการสร้างเสริมนิสัยรักการอ่านแก่ผู้เรียนทุกระดับชั้น การนำผู้เรียนไปเรียนในแหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ

แนวทางการพัฒนาในอนาคต

ควรมีการปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มีการส่งเสริมความรู้ความสามารถของผู้เรียนด้านการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ ไตร่ตรอง โดยฝึกให้มีความสามารถในด้านจำแนกข้อมูล เปรียบเทียบ มีความคิดรวบยอด รู้เหตุรู้ผล มีปฏิภาณในการแก้ไขปัญหาและให้มีการปฏิบัติจริงอย่างหลากหลาย มีการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถและความถนัดตรงกับงานที่ได้รับมอบหมาย สนับสนุนให้มีการฝึกอบรมสัมมนา การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สนองความต้องการของผู้เรียน โดยใช้เทคนิควิธีการหลากหลาย ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและมีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงอย่างหลากหลายและสม่ำเสมอ

ความต้องการความช่วยเหลือ

โรงเรียนต้องการครูที่มีความรู้ความสามารถด้านดนตรี – นาฏศิลป์และบุคลากรที่ทำหน้าที่ธุรการ

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. (รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนวัดเขาคีรีรมย์. 2552: ออนไลน์)

จากการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา 3 ด้าน คือด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านผู้เรียน ซึ่งระดับคุณภาพสูงสุดในด้านผู้บริหารอยู่ในระดับดี และระดับคุณภาพสูงสุดด้านครูอยู่ในระดับพอใช้และระดับคุณภาพสูงสุดด้านผู้เรียนอยู่ในระดับดี ดังนี้

1. ด้านผู้บริหาร ผู้บริหารมีความสามารถในการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติและสนองความต้องการของผู้เรียน ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง มีความเป็นผู้นำและเป็นประชาธิปไตย เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเป็นที่ยอมรับของครูและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน

2. ด้านครู ครูผู้สอนทุกท่านมีคุณวุฒิและวัยวุฒิอีกทั้งประสบการณ์สูง รู้เป้าหมายของหลักสูตรและเป้าหมายของการจัดการศึกษาของชาติ มีความถนัด ความเชี่ยวชาญตรงกับงานที่ปฏิบัติ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความภักดีต่อองค์กร มีความสามัคคี มีความมุ่งมั่นและ

ตั้งใจในการปฏิบัติงาน มีขวัญและกำลังใจที่ดีในการทำงาน มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม พร้อมในการพัฒนาทุก ๆ ด้านอย่างต่อเนื่อง มีอัตรากำลังเหมาะกับภารกิจที่รับผิดชอบ

3. ด้านผู้เรียน ผู้เรียนมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบสามารถปฏิบัติตนได้ตามหลักพุทธศาสนา มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความประหยัด ผู้เรียนมีน้ำหนักและส่วนสูงตลอดจนสมรรถภาพทางกายเป็นไปตามมาตรฐาน มีความร่าเริงแจ่มใส มนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครู เพื่อนและบุคคลทั่วไป รู้จักดูแลสุขภาพและป้องกันตัวเองไม่ให้เกิดอุบัติภัย มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา

2. การบริหารโรงเรียนวัดโคกเพลาะ

สภาพปัจจุบันโรงเรียนวัดโคกเพลาะ

โรงเรียนวัดโคกเพลาะ (อำนวยรัฐวิทยาคาร) ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลโคกเพลาะ อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2

เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีเขตพื้นที่บริการ 4 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 2, 3, 4 และ หมู่ 8

โรงเรียนวัดโคกเพลาะ (อำนวยรัฐวิทยาคาร) เปิดสอนเมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2474 ด้วยความร่วมมือของ พระครูพิบูลย์ถาวรกิจ เจ้าอาวาสวัดน้อยและพระอธิการอำนวย โชติทโร เจ้าอาวาสวัดโคกเพลาะ ได้อาศัยศาลาการเปรียญเป็นที่ศึกษาเล่าเรียน นางคร้าม นิลกระจ่าง และนายร่ม นิลกระจ่าง (บุตร) ได้ช่วยเหลือให้อุปกรณ์การเรียนการสอนและต่อมา นายเสงี่ยม เจริญฮวด ศึกษาธิการอำเภอพนัสนิคม ได้กระทำพิธีเปิดและแต่งตั้งให้นายกฤษ ใบใหญ่ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2474 เปิดทำการสอน ตั้งแต่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นสาขาของวัดหลวงพรหมาวาส (พหลราษฎรอุทิศ) และดำรงอยู่ด้วยเงินศึกษาพลีเดือนกันยายน พ.ศ. 2477 ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นโรงเรียนประชาบาลตำบลโคกเพลาะ (โรงเรียนวัดโคกเพลาะ. 2549: 1)

แผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียนวัดโคกเพลาะ

วิสัยทัศน์

นักเรียนโรงเรียนวัดโคกเพลาะ ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ มีความรู้ มีทักษะ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ บุคลากรได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพ ทำงานเต็มความสามารถ พัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้น่าอยู่ น่าเรียน ร่วมกับชุมชนในการจัดการศึกษา และพัฒนาระบบบริหาร จัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพโดยเน้นการมีส่วนร่วม

พันธกิจ

1. พัฒนาให้นักเรียนมีทักษะทางวิชาการ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

2. พัฒนาส่งเสริมในวิชาชีพครู ให้มีความรู้ความสามารถและเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู
3. พัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการศึกษา
4. โรงเรียนและชุมชนร่วมกันวางแผนดำเนินการจัดการศึกษา
5. โรงเรียนวางแผนจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้ผู้เกี่ยวข้อง

เป้าประสงค์

1. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
2. นักเรียนทุกคนรักโรงเรียน เรียนรู้อย่างมีความสุข
3. ชุมชนร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ในการจัดการศึกษา
4. โรงเรียนวางแผนจัดโครงสร้างการบริหารงานอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา

ระบบโครงสร้างการบริหาร

ขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการสถานศึกษาโรงเรียนวัดโคกเพลาะ

1. การบริหารงานบุคคล
2. การบริหารงบประมาณ
3. การบริหารงานบุคคล
4. การบริหารทั่วไป

สภาพชุมชนโดยรวม

สภาพชุมชนรอบบริเวณโรงเรียนมีลักษณะเป็นชุมชนในชนบท เป็นที่ราบลุ่ม อาชีพหลักของชุมชน คือเกษตรกรรม เลี้ยงปลา เลี้ยงกุ้ง ทำนา รับจ้าง ฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างยากจน ส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ ประเพณีของท้องถิ่นคือประเพณีสงกรานต์ แห่เทียนพรรษา

โอกาส และ ข้อจำกัดของโรงเรียน

ชุมชนมีความสัมพันธ์กับสถานศึกษาดี สถานศึกษาได้รับความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่นหน่วยงานสาธารณสุขตำบลโคกเพลาะ องค์การบริหารส่วนตำบลโคกเพลาะ ผู้นำท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ อ.ส.ม. ผู้ปกครองนักเรียน ให้ความสนับสนุนในการดำเนินงานและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน และได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากเจ้าอาวาสวัดโคกเพลาะอย่างดียิ่งโดยให้ความสนับสนุนด้านการศึกษาแก่นักเรียนที่ยากจนทุกปี (โรงเรียนวัดโคกเพลาะ. 2549: 2-3)

ผลสำเร็จที่เป็นจุดเด่น และจุดที่ควรพัฒนา (แบบสัมภาษณ์ วันที่18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550)

จุดเด่นของโรงเรียน

1. โรงเรียนประสบความสำเร็จในการพัฒนาด้านสุขภาพ ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ การมีคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน การมีสุนทรียภาพทางดนตรี ศิลปะ และกีฬา นักเรียนสามารถทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่นได้ดี

3. สถานศึกษามีครูที่มีคุณวุฒิ/ความรู้ จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทุกคน และมีจำนวนครูเพียงพอในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูแต่ละท่านมีความรู้ความสามารถที่หลากหลายแตกต่างกัน และมีครูจ้างสอนขององค์การบริหารส่วนตำบลอีก 2 คน

จุดอ่อนของโรงเรียน

1. ครูบางส่วนยังใช้วิธีการสอนที่ไม่หลากหลาย ใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นน้อย การวัดผลประเมินผลผู้เรียนยังใช้วิธีการ และเครื่องมือวัดผลที่ไม่หลากหลาย การซ่อมเสริมยังดำเนินการไม่เต็มที่ เพราะส่วนหนึ่งต้องสอนประจำชั้น สอนทุกสาระการเรียนรู้ และครูต้องมีภาระงานในส่วนสนับสนุนการสอนมาก

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับพอใช้ ต้องได้รับการพัฒนาให้สูงขึ้นทุกกลุ่มประสบการณ์การเรียนรู้ ให้อยู่ในเกณฑ์ระดับดี

4. นักเรียนต้องได้รับการพัฒนาด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ด้านทักษะการจัดและการทำงาน การแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาความรู้และความคิดได้ด้วยตนเอง

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. (รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนวัดโคกเพลาะ. 2552: ออนไลน์)

จากการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา 3 ด้าน คือระดับคุณภาพสูงสุดในด้านผู้บริหารอยู่ในระดับดี และระดับคุณภาพสูงสุดด้านครูอยู่ในระดับดีและระดับคุณภาพสูงสุดด้านผู้เรียนอยู่ในระดับดี ดังนี้

1. ด้านผู้บริหาร เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ มีความเสียสละ จัดองค์กร โครงสร้างการบริหารงานอย่างเป็นระบบ

2. ด้านครูผู้สอน ครูเป็นผู้ที่มีความขยันหมั่นเพียร รู้เป้าหมายของหลักสูตร มีการวัดผลการประเมินผลเป็นรายบุคคล

3. ด้านผู้เรียน ผู้เรียนมีระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ รู้จักประหยัด ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของยาเสพติด รู้จักปฏิบัติตนให้ถูกสุขลักษณะ ป้องกันตนเองจากโรคภัยไข้เจ็บ

5. การบริหารโรงเรียนวัดกลางคลองหลวง

สภาพปัจจุบันโรงเรียนวัดกลางคลองหลวง

ข้อมูลทั่วไป

โรงเรียนวัดกลางคลองหลวง ตำบลไร่หลักทอง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี มีพื้นที่ 8 ไร่ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลปีที่ 1 ถึง ประถมศึกษาปีที่ 6 มีเขตพื้นที่บริหาร 6 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 3, 5, 6, 7, 9, 10 ตำบลไร่หลักทอง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

โรงเรียนวัดกลางคลองหลวง ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2433 หมู่ที่ 9 ต. ไร่หลักทอง อ. พนัสนิคม จ.ชลบุรี โดยพระครูพิมพา พิทยาคุณ เจ้าอาวาสวัดกลางคลองหลวง ได้ก่อสร้างในพื้นที่ของวัด ก่อนประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา (โรงเรียนวัดกลางคลองหลวง. 2549: 1)

สภาพชุมชนโดยรวม

สภาพชุมชนโดยรอบบริเวณโรงเรียน มีลักษณะ สังคมเกษตรกรรม กึ่งชนบท กึ่งเมือง มีประชากรประมาณ 3,000 คน บริเวณใกล้เคียงรอบโรงเรียนได้แก่ วัดกลางคลองหลวง องค์การบริหารส่วนตำบลไร่หลักทอง บ้านเรือนของชาวบ้าน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา มีอาชีพเสริมคือการทำจักสาน การทำผลิตภัณฑ์จากปลา เนื่องจากเป็นที่ลุ่ม ประชากรนับถือศาสนาพุทธ มี วัด 5 วัดในตำบลไร่หลักทอง คือ วัดไร่หลักทอง วัดเนินสังข์สฤษฎาราม วัดใต้ต้นลาน วัดกลางคลองหลวง วัดเกาะแก้วคลองหลวง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีชื่อเสียง คือ หอไตร วัดใต้ต้นลาน ศูนย์จักสานตำบลไร่หลักทอง ผู้ปกครองส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อปี ประมาณ ต่ำกว่า 30,000 บาท ผู้ปกครองส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (โรงเรียนวัดกลางคลองหลวง. 2549: 4)

โอกาสและข้อจำกัดของโรงเรียน

- ครูบางส่วนมีการปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาได้น้อย
- ขาดครูที่จบการศึกษาเฉพาะสาขาทำให้เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษา
- ชุมชนขนาดเล็ก ทำให้มีประชากรนักเรียนน้อย ประกอบกับการแบ่งเขตบริการโรงเรียนไม่มีประสิทธิภาพ
- ค่านิยมของผู้ปกครองต่อการส่งเด็กเข้าเรียนในเมืองค่อนข้างสูง
- การจัดระบบเขตบริการของโรงเรียนไม่มีประสิทธิภาพ

ผลสำเร็จที่เป็นจุดเด่น และจุดที่ควรพัฒนา (แบบสัมภาษณ์ วันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550)

ด้านผู้เรียน

จุดเด่น

ผู้เรียนระดับปฐมวัย จะมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีระเบียบ มีวินัย มีมารยาท เนื่องมาจากทางโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 และมีความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และสำเร็จตามเวลาที่กำหนดมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง ทั้งร่างกายและจิตใจ รวมถึงสติปัญญาที่ดี สนุกสนานเข้ากับกลุ่มเพื่อนได้ดี

ผู้เรียนในระดับประถมศึกษานั้น ผู้เรียนจะมีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความรับผิดชอบสูงขึ้นมีคุณธรรม จริยธรรม สามารถรับรู้และเข้าใจในเรื่องของการเรียนการสอนได้ดีและทำงานที่มอบหมายตรงตามเวลาที่กำหนดได้ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ดี และได้รับการปลูกฝังให้มีคุณธรรม จริยธรรม ผู้เรียนสามารถทำงานกลุ่มได้เป็นอย่างดีและเป็นไปตามขั้นตอน มีความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระ ผู้เรียนมีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง มีความเข้าใจชื่นชมและร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทุกสาระการเรียนรู้ และมีผลงานปรากฏโดยเฉพาะหัตถกรรมจักสาน

จุดที่ควรพัฒนา

ผู้เรียนปฐมวัยควรได้รับการพัฒนาให้ครบทุกพัฒนาการ โดยเฉพาะการพัฒนาทางสติปัญญาอย่างถูกวิธี รู้จักการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างมีเหตุผล ตามวัยวุฒิอย่างเหมาะสม กล้าแสดงออกได้อย่างเหมาะสม สามารถนำเสนะความรู้ ความสามารถได้อย่างเหมาะสมในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

ผู้เรียนประถมศึกษา ควรต้องได้รับการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้ในวิชาภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ให้เป็นพิเศษ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ทุก ๆ วิชา และควรได้รับการพัฒนาการเรียนรู้การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ แก้ปัญหากำหนดปัญหา ตัดสินใจ คาดการณ์ กำหนดเป้าหมายได้ด้วยตนและรู้จักสรุปรวบยอดสร้างความรู้แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองด้วยกิจกรรมหรือการค้นคว้าด้วยกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมการแข่งขันทางวิชาการ ปลูกฝังให้รักการอ่าน กิจกรรมเสริมรักการอ่าน

เงื่อนไขความสำเร็จ

ผู้เรียนระดับปฐมวัย ครูปฐมวัยควรได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้อง อย่างต่อเนื่อง สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ได้อย่างถูกต้องครบถ้วน สมบูรณ์

ผู้เรียนระดับประถมศึกษา ครูต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างมีเหตุผล จัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ จัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะการกระตือรือร้นสนใจเรียนรู้และให้ผู้เรียนสามารถสรุปประเด็นจากการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้รับการฝึกให้รู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดแก้ปัญหา สามารถเลือกใช้วิธีปัญหา การตัดสินใจ การคาดการณ์ และการกำหนดเป้าหมายของตนเองและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากกิจกรรมหรือการค้นคว้า เช่น กิจกรรมการเข่งขันทางวิชาการ ปลูกฝังให้รักการอ่าน กิจกรรมห้องสมุด ส่งเสริมทางดนตรี

และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย

ด้านครูผู้สอน

จุดเด่น

ครูมีเจตคติที่ดีต่อการสอน มีขวัญกำลังใจดี ที่จะปฏิบัติหน้าที่ตนเองให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องมีความตั้งใจในการสอน ดูแลเอาใจใส่นักเรียนดีและได้รับการพัฒนาด้านการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง มีการนิเทศภายในจากผู้บริหาร ครูมีวุฒิ มีความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และครูเพียงพอ

จุดที่ควรพัฒนา

ครูต้องได้รับการพัฒนาทางวิชาการให้สูงขึ้น ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ไม่เน้นวิธีการสอนแบบบรรยาย สามารถจัดประสบการณ์การเรียนการสอนให้หลากหลายที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้วิธีการประเมินผลครอบคลุมเหมาะสม

เงื่อนไขความสำเร็จ

จัดการอบรมเพื่อพัฒนาเรื่องการคิดวิเคราะห์หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยการใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ติดตามผลการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และนำผลการนิเทศภายในที่ได้รับมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

ด้านผู้บริหาร

จุดเด่น

ผู้บริหารมีบุคลิก สุภาพเรียบร้อย มีความเป็นผู้นำ มุ่งมั่นสูง มีวิสัยทัศน์ในการจัดการเรียนการสอนและจัดสถานศึกษาอย่างเป็นระบบเป็นผู้ใฝ่หาความรู้ทั้งตนเองและคณะครูมีมนุษยสัมพันธ์ มีการส่งเสริมให้ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการพัฒนาการศึกษา สนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการแข่งขันกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษา มีการเชิญชุมชน มาประชุมปรึกษาหารือมีการพัฒนามาคารสถานที่ ทำให้บริเวณโรงเรียนสะอาดเรียบร้อย มีแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้

จุดที่ควรพัฒนา

ผู้บริหารควรเพิ่มการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน แก้ปัญหาและรับฟังความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาโรงเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนให้มากกว่านี้ การประชาสัมพันธ์ ควรมีเอกสาร วารสารอย่างต่อเนื่อง สามารถรายงานได้ทราบโดยเร็ว ตลอดจนส่งเสริมให้มีการวิจัยในชั้นเรียนให้มากขึ้น การจัดทำโครงงาน ควรสรุปผลและประเมินโครงการวางแผนงานที่ทำ และนำผลการประเมินไปพัฒนาแก้ไขและรวบรวมเอกสารไว้เป็นระบบเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจต่อไป

เงื่อนไขความสำเร็จ

การจัดกิจกรรมได้เข้ามามีส่วนร่วม รับฟัง ในการพัฒนาโรงเรียน แก้ปัญหา แนวทางการพัฒนาโรงเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน งานด้านประชาสัมพันธ์นั้นโรงเรียนได้จัดให้มีเอกสารออกให้เป็นประจำ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำในการบริหารและตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ โดยอาศัยข้อมูลสารสนเทศเป็นหลัก มีการจัดการเกี่ยวกับเทคนิคการเรียนการสอนการประเมินที่หลากหลายที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตลอดจนจัดการวิจัยในชั้นเรียน มีการจัดการประเมินผลโครงการแผนงานที่ทำ และนำผลการประเมินไปพัฒนาแก้ไขปรับปรุง และรวบรวมเอกสารไว้เป็นระบบเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจต่อไป

แนวทางการพัฒนาในอนาคต

ทิศทางการพัฒนาของสถานศึกษาในอนาคต

1. แผนพัฒนาสถานศึกษา ควรส่งเสริม จัดหาวิทยาการสาขาต่าง ๆ ให้เพียงพอต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนการวางแผน และการดำเนินงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. แผนพัฒนาบุคลากร ควรพัฒนาและส่งเสริมให้ครูได้เข้ารับการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน เพื่อประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวิจัยในชั้นเรียน และโครงงาน ควรจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยวิธีการที่หลากหลาย และสนับสนุนให้ครูจัดทำผลงานทางวิชาการ

3. แผนพัฒนาด้านทรัพยากร ควรจัดหาสื่อเครื่องมือเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพียงพอสนองความต้องการของชุมชน

4. แผนพัฒนาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ควรทำหลักสูตรท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้นและควรจัดทำแผนการสอนให้ครบทุกวิชา และปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

5. แผนพัฒนาด้านบริการการจัดการ ควรสรุปผลการดำเนินการทุกอย่างในรอบปีอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง ควรดำเนินการจัดระบบข้อมูล สารสนเทศให้ครบถ้วนเป็นปัจจุบัน

ความต้องการการช่วยเหลือ

สิ่งที่ทางโรงเรียนต้องการความช่วยเหลืออย่างมากมีดังนี้

1. ด้านงบประมาณ
2. วิทยากรสนับสนุน
3. ที่ปรึกษา

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. (รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนวัดกลางคลองหลวง. 2552: ออนไลน์)

จากการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา 3 ด้าน คือด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านผู้เรียน ซึ่งระดับคุณภาพสูงสุดในด้านผู้บริหารอยู่ในระดับดี และระดับคุณภาพสูงสุดด้านครูอยู่ในระดับพอใช้และระดับคุณภาพสูงสุดด้านผู้เรียน อยู่ในระดับดี ดังนี้

1. ด้านผู้บริหาร ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นที่ยอมรับของบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีความรับผิดชอบสูง มีคุณลักษณะการทำงานเป็นทีม มีวิสัยทัศน์ที่ดีต่อการจัดการศึกษาและพัฒนาการเรียนการสอน ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาบุคลากร มีความเป็นประชาธิปไตย มอบหมายงานให้อย่างเหมาะสม รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรและการจัดการศึกษา

2. ด้านครู ครูผู้สอนทุกท่านมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนมีความสามารถจัดทำแผนและกระบวนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีเจตคติที่ดีต่อการสอนรวมทั้งมีความสามารถในการประเมินผลการเรียนการสอนและนำผลการประเมินไปพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. ด้านผู้เรียน ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ มีความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีคุณธรรมจริยธรรม รู้จักพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและมีความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นตามหลักสูตร

3. โรงเรียนบ้านแปลงกระถิน

สภาพปัจจุบันโรงเรียนบ้านแปลงกระถิน

ข้อมูลทั่วไป

โรงเรียนบ้านแปลงกระถิน ตำบลหัวถนน อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับประถมศึกษา มีเขตพื้นที่บริการ 1 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านแปลงกระถิน หมู่ที่ 9 ตำบลหัวถนน องค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้อนุมัติให้จัดตั้งโรงเรียนบ้านแปลงกระถิน เมื่อ พ.ศ.2520 โดยสำนักสงฆ์แปลงกระถิน ได้มอบที่ดินให้จำนวน 10 ไร่ 3 งาน 96 ตารางวา เปิดสอนครั้งแรก เมื่อ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2520 มี ครูทั้งหมด 4 คน มีนายธงชัย แก้วไพรำ ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ สอนชั้น ป.1 – ป.4 นักเรียนรุ่นแรก คือ เด็กในท้องถิ่นที่เดินไปเรียนที่โรงเรียนอื่น การเรียนการสอนในช่วงแรกโรงเรียนต้องอาศัยศาลาการเปรียญสำนักสงฆ์แปลงกระถิน

สภาพชุมชนโดยรวม

สภาพชุมชนรอบบริเวณโรงเรียนมีลักษณะ เป็นพื้นที่ราบ มีประชากรประมาณ 1,000 คน บริเวณใกล้เคียงโดยรอบโรงเรียนได้แก่ วัดแปลงกระถิน โรงงานอุตสาหกรรม อาชีพหลักของชุมชน คือ ทำไร่ รับจ้าง เนื่องจากสภาพแวดล้อม และสภาพภูมิอากาศเอื้ออำนวย ส่วนใหญ่นับถือศาสนา พุทธ ประเพณีศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป คือ ทำบุญกลางบ้าน ผู้ปกครองส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับ ป.6 ประกอบอาชีพ ทำไร่ 50 % รับจ้าง 50% นับถือศาสนาพุทธ 100% ฐานะทางเศรษฐกิจ/รายได้โดเฉลี่ย ต่อครอบครัว ต่อปี 36,000 – 50,000 บาท จำนวนคนเฉลี่ยต่อครอบครัว 5 คน

โอกาสและข้อจำกัดของโรงเรียน

โรงเรียนอยู่ใกล้วัด ในหมู่บ้านมีการทำหัตถกรรมเล็กๆ ในครัวเรือน (ถักไม้กวาด) ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้มีแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชนเป็นชุมชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจพออยู่พอกิน ทำให้การสนับสนุนด้านงบประมาณจากชุมชนได้ไม่มากเท่าที่ควร สำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นอย่างดี ได้รับการสนับสนุนด้านแรงงานเป็นอย่างดี ส่งผลให้การบริหารงานของโรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ในระดับที่น่าพอใจ ส่วนจำนวนบุคลากรในโรงเรียนไม่เพียงพอต่อชั้นเรียนที่ทำการเปิดสอน

ข้อเสนอแนะจากการประเมินภายนอกรอบแรก

1. ด้านผู้บริหาร

ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผนเข้ามาจัดการเรียนการสอนทั้งเนื้อหาสาระ เวลาในการเรียน ฝึกอบรมครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่ฝึกทักษะการคิดให้ผู้เรียน ตลอดจนระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้พิจารณาปรับวิสัยทัศน์และการบริหารจัดการให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

2. ด้านครู

พัฒนาครูให้มีความรู้และเข้าใจเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การทำวิจัยในชั้นเรียน วัดผลประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งการอบรมสัมมนาศึกษาดูงาน ศึกษาเอกสารความรู้ที่เกี่ยวข้อง

3. ด้านผู้เรียน

ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์และจินตนาการอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ ครอบคลุมทุกระดับชั้น เช่น การเขียนเล่าเรื่องจากภาพ เขียนเรียงความเรื่องสั้น การวาดภาพระบายสี ทำโครงการและการทำสิ่งประดิษฐ์

การนำผลการประเมินคุณภาพภายนอกไปใช้

เปิดโอกาสให้ชุมชนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรจัดให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์

คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ ใช้การวิจัยชั้นเรียนเข้ามาแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักเรียน พัฒนาและใช้สื่อเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาได้เต็มศักยภาพ มีการนิเทศภายใน

2. การบริหารและการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการจัดตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งสิ้น 175 เขต มีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้รับมอบอำนาจในการควบคุมกำกับ ดูแล ดำเนินการต่าง ๆ ตามนโยบายและระเบียบกฎหมายข้อบังคับที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2546

สำนักงานงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ตั้งอยู่ ณ ตำบลบ้านช้าง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ควบคุม กำกับ ดูแล โรงเรียนในท้องที่อำเภอพนัสนิคม อำเภอบ่อทอง อำเภอพานทอง อำเภอเกาะจันทร์ มีโรงเรียนรัฐบาลในสังกัดรวมทั้งสิ้นจำนวน 137 โรงเรียน ข้าราชการครู รวม 2,179 คน จำนวนนักเรียน 41,308 คน โดยมีโครงสร้างการบริหารงานภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ดังภาพประกอบที่ 2

ภาพประกอบ 2 แสดงโครงสร้างการบริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2
ที่มา : ฝ่ายบริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2

2.1 สภาพปัจจุบันโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2

โรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในชุมชนที่มีสังคมแบบชนบท ประชาชนมีรายได้ต่ำ ประกอบอาชีพเกตษรกรรมและรับจ้าง มีโรงเรียนขนาดเล็กตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ 3 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ รายระเอียดข้อมูลของโรงเรียนขนาดเล็ก ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2549 มีดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2. 2549: 4)

จำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 มีโรงเรียนขนาดเล็ก รวมทั้งสิ้น 41 โรงเรียน ซึ่งตั้งอยู่ ใน 3 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ มีดังนี้

อำเภอพนัสนิคม	จำนวน	18	โรงเรียน
อำเภอพานทอง	จำนวน	4	โรงเรียน
อำเภอบ่อทอง	จำนวน	11	โรงเรียน
กิ่งอำเภอเกาะจันทร์	จำนวน	8	โรงเรียน

ในจำนวน 41 โรงเรียน ถ้าจัดกลุ่ม โรงเรียนตามจำนวนนักเรียนแล้วได้ดังนี้

นักเรียนจำนวน	40 – 60 คน	มี	3	โรงเรียน
นักเรียนจำนวน	60 – 80 คน	มี	8	โรงเรียน
นักเรียนจำนวน	80 – 100 คน	มี	17	โรงเรียน
นักเรียนจำนวน	101 –120 คน	มี	13	โรงเรียน

2.2 รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2

ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีบนพื้นฐานสภาพปัญหาของโรงเรียน สำหรับในปีการศึกษา 2549 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ได้กำหนดแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. การปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย ประกอบด้วยโครงการและกิจกรรมดังนี้

มีโครงการและกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนได้พัฒนาห้องสมุดให้มีกิจกรรมมากขึ้น ส่วนหนึ่งอยู่ในระหว่างการจัดหาหนังสือที่ทันสมัยและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าของนักเรียน โดยความร่วมมือระหว่างโรงเรียนนอกเหนือจากการศึกษาค้นคว้าทางอินเตอร์เน็ต เนื่องจากโรงเรียนมีสื่อเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอที่จะให้บริการแก่นักเรียน ได้มีนักเรียนใช้บริการห้องสมุดร้อยละ 78

โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ประเพณี วัฒนธรรมไทย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น มีการรวมกลุ่มกันระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง ที่อยู่ใกล้เคียงกัน จัดกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม การเข้าร่วมกิจกรรมการประกวดโครงงานคุณธรรมและการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ กิจกรรมคุณธรรม จริยธรรมของโรงเรียนในงานศิลปะหัตกรรมนักเรียนปี 2550 ระดับภาคกลางและภาคตะวันออก เข้าค่ายลูกเสือ และส่งนักเรียนเข้าร่วมแข่งขันกีฬาระดับกลุ่มโรงเรียน ระดับเขต และระดับจังหวัดโดยโรงเรียนจะช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้านงบประมาณ วิทยากร สื่ออุปกรณ์ สถานที่ นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมที่พึงประสงค์ ร้อยละ 85 มีความมั่นใจในตนเองกล้าแสดงออกร้อยละ 80 มีจิตสำนึกในความเป็นไทยร้อยละ 80 และกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เขียนและคิดวิเคราะห์ ที่ได้สำรวจสภาพการอ่าน การเขียนของนักเรียนแล้วพบว่าจำนวนนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 – 6 ของโรงเรียนขนาดเล็กที่อ่านไม่ออก 38 คน อ่านไม่คล่อง 233 คน ดังนี้

สำหรับด้านการคิดวิเคราะห์ จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. ในรอบแรก 2544 – 2548 พบว่า นักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กมีการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับตั้งแต่ปรับปรุงถึงพอใช้เพื่อเป็นการแก้ไขและพัฒนาการอ่าน การคิดวิเคราะห์และการเขียนของนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 จึงได้จัดทำแผนฝึกทักษะการอ่าน การเขียนและแบบฝึกทักษะการคิดสำหรับครูนำไปใช้ฝึกนักเรียนให้เกิดทักษะต่อไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2. 2549: 12-13)

ทั้งนี้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กล่าวถึงการจัดการศึกษาที่ให้จัดการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย ใน มาตรา 7 กล่าวว่า ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ซึ่งสอดคล้องกับสุพรรณี สุภาพรม (2549: 2) ได้กล่าวว่า การศึกษาเป็นการพัฒนาคนให้สมดุลทั้งด้านปัญญา จิตใจ สังคมเพื่อเป็นการขัดเกลาเชิงสังคมทำให้รู้จักวิเคราะห์ แก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง พึ่งตนเอง ปรับตัวเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีจริยธรรม คุณธรรม ดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข และรัฐบาลต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชาชนทุกคน ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นและให้ความสำคัญด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้ ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ให้ความสำคัญต่อความรู้เกี่ยวกับตนเอง ให้ความสำคัญต่อความรู้เกี่ยวกับตนเอง สังคม ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

จากผลการวิจัยของ เกรียงศักดิ์ เอื้อใจ (2549: 98) พบว่ามโนทัศน์ด้านคุณลักษณะของนักเรียนในเรื่องความมีวินัยและความซื่อสัตย์สุจริต พบว่ามโนทัศน์ของครูและผู้แทนชุมชนเกี่ยวกับความมีวินัยและความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับความเป็นจริงที่ค่อนข้างมาก ความมีวินัยและความซื่อสัตย์สุจริตเป็นมาตรฐานหนึ่งของผู้เรียนที่มีความจำเป็นต่อการปฏิรูปการศึกษา เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน และยังมีด้านมโนทัศน์ด้านคุณลักษณะของนักเรียนเกี่ยวกับความรู้ความสามารถพบว่ามโนทัศน์ของครู นักเรียน และ

ผู้แทนชุมชนเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของนักเรียนโดยรวมอยู่ระดับความเป็นจริงปานกลาง และพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดอื่น ๆ

จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การดำเนินงานคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีการพัฒนาตามโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมการพัฒนาห้องสมุด การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ประเพณีวัฒนธรรมไทย การส่งเสริมการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ แม้จะมีคุณภาพของโรงเรียนค่อนข้างต่ำกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่

2. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

สร้างโอกาสให้เด็กเข้ารับการศึกษาอย่างทั่วถึง การการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าในปีการศึกษา 2549 มีเด็กที่มีชื่อตาม ทร. 14 และอยู่ในเขตบริการของโรงเรียนขนาดเล็กไม่ทราบข้อมูลการเข้าเรียน จำนวน 22 คน (21 โรงเรียน) คิดเป็นร้อยละ 3.46 ของนักเรียนทั้งหมด มีเด็กพิการเรียนร่วม จำนวน 96 คน ในการนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ได้ดำเนินการช่วยเหลือดูแลเด็กโดยการจัดหาทุนการศึกษาจากหน่วยงานองค์กรเอกชน และสถานประกอบการ สำหรับเด็กที่มีผู้ปกครองยากจน ขาดแคลนได้จำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 31.99 ของเด็กด้อยโอกาสทั้งหมดเป็นเงินทั้งสิ้น 488,000 บาท เด็กพิการเรียนร่วมได้รับงบประมาณสนับสนุนเป็นทุกการศึกษาจากศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 12 โดยขอรับทุนการศึกษาในปะการศึกษา 2549 ได้รับทุนการศึกษาสำหรับเด็กพิการเรียนร่วมในปีการศึกษา 2550 จำนวน 4 คน 4 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 4.17 ของเด็กพิการเรียนร่วมทั้งหมด นอกจากนี้หน่วยงานดังกล่าวยังได้สนับสนุนงบประมาณแก่โรงเรียนขนาดเล็กที่จัดการศึกษาพิการเรียนร่วมจำนวน 2 โรงเรียน ๆ ละ 20,000 บาท เป็นเงิน 40,000 บาท โรงเรียนขนาดเล็กที่เป็นโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วมจำนวน 2 โรงเรียน ปัจจุบัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 มีโรงเรียนที่จัดการศึกษาพิการเรียนร่วมตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 20 โรงเรียน ตั้งอยู่ในเขตอำเภอพนัสนิคม 11 โรงเรียน อำเภอพานทอง 3 โรงเรียน อำเภอบ่อทอง 4 โรงเรียน และกิ่งอำเภอเกาะจันทร์ 2 โรงเรียน ดังนั้นเด็กด้อยโอกาสและเด็กพิการ เมื่อเรียนจบช่วงชั้นใดแล้วจึงสามารถเข้าเรียนต่อในช่วงชั้นที่สูงขึ้นไปได้จนจบการศึกษาภาคบังคับ หรือการศึกษาขั้นพื้นฐานตามศักยภาพของตน สำหรับเด็กที่มีชื่อตาม ทร. 14 แต่ไม่ทราบข้อมูลการเข้าเรียนนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ได้ติดตามเด็กโดยใช้วิธีจัดทำทะเบียนเด็กเป็นรายบุคคล ประสานหน่วยงาน องค์กร ชุมชนผู้ปกครองให้เห็นความสำคัญของการศึกษา รวมทั้งการกำกับ ดูแล ให้โรงเรียนปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545

ผลการศึกหาความพึงพอใจของผู้ปกครองและชุมชนที่มีต่อโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจกับโรงเรียนขนาดเล็กด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ที่ตั้งสถานศึกษา ในพื้นที่ที่ตนอาศัยมีโรงเรียนรวมความรู้และเป็นตัวเชื่อมหรือถ่ายทอดความรู้ความสามารถต่าง ๆ ให้กับชุมชนและนักเรียน ถ้าหากยุบเลิกสถานศึกษาไปจะมีความรู้เหมือนกับขาดแหล่งเรียนรู้ และนักเรียนในพื้นที่คงเดินทางไปเรียนที่โรงเรียนใกล้เคียงซึ่งห่างประมาณ 2 กิโลเมตรเศษค่อนข้างลำบาก เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่อายุมาก (ต้องเลี้ยงหลานเนื่องจากพ่อแม่ไปทำงานที่ตัวเมือง) มีปัญหาเรื่องการไปรับส่งเรียน (ระดับอนุบาลถึงประถมศึกษา)

2. ตัวบุคคล

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารและพัฒนาโรงเรียนในด้านภูมิทัศน์ให้สะอาดร่มรื่นสวยงาม มีภาวะผู้นำที่จะชักนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนด้านต่าง ๆ เช่น งบประมาณ แรงงานและร่วมพัฒนาสถานศึกษาได้เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่

2.2 ครูผู้สอน ส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถในการเรียนการสอน การจัดทำสื่อ ใส่ใจปฏิบัติงานด้วยความเสียสละ ตั้งใจดูแลบุตรหลานและสามารถจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในห้องเรียนให้แก่นักเรียนได้เป็นอย่างดีน่าเห็นใจเพราะต้องทำงานหนักในด้านการสอน การทำอาหารกลางวันเลี้ยงเด็กและมาเยี่ยมที่บ้านนักเรียนตามโอกาสที่สมควร

2.3 ผู้เรียน ส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีวินัยยิ้มแย้มแจ่มใส ช่วยพัฒนาโรงเรียน บริเวณ โรงเรียน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันรวมทั้งรักโรงเรียน

3. ความร่วมมือ

3.1 ผู้ปกครองยินดีให้ความช่วยเหลือและร่วมมือพัฒนาสถานศึกษาเต็มที่

3.2 องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ให้ความช่วยเหลืองบประมาณ อาคารสถานที่ และครูจ้างสอนภาษาอังกฤษ และคอมพิวเตอร์

3.3 ชุมชนพร้อมเป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน เช่น การปลูกผัก การทำสวนและการทำขนม เป็นต้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2. 2549: 14-23)

สุธน หล้าบ้านโพน (2548: 32) ศึกษาเรื่อง การดำเนินการตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 ได้กล่าวถึงความสำคัญของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ว่าเป็นบุคคลในชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกจากโรงเรียนว่าเหมาะสมในการทำหน้าที่การจัดการศึกษาในแต่ละโรงเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นซึ่งมี 2 ด้านคือ

1. ความคาดหวังทางการศึกษาแยกออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ความคาดหวังด้านวิชาการหมายถึง กรรมการการศึกษาโรงเรียน ต้องการให้โรงเรียนจัดการศึกษา โดยเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การสอบแข่งขันด้านวิชาการต่าง ๆ และการให้บริการด้านวิชาการแก่ชุมชน 2) ความคาดหวังด้านจริยธรรม หมายถึง กรรมการการศึกษาโรงเรียนต้องการให้

โรงเรียนจัดการศึกษาโดยเน้นการพัฒนานักเรียนด้านความคิด จิตใจ กิริยามารยาท ซาบซึ้งในศิลปะและเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย การมีสุขภาพสมบูรณ์และการส่งเสริมด้านจริยธรรมแก่ชุมชน 3) ความคาดหวังด้านวิชาชีพ หมายถึง คณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนมีความต้องการให้โรงเรียนจัดการศึกษาโดยเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะเกี่ยวกับวิชาชีพต่างๆ สร้างเจตคติที่ดีต่อการทำงาน และการให้บริการด้านวิชาชีพแก่ชุมชน

2. การสนับสนุนจากชุมชน แยกออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) การให้ความช่วยเหลือ หมายถึงชุมชนให้การสนับสนุนช่วยเหลือโรงเรียนในเรื่องเงินทุน ทรัพยากร หรือการเป็นแหล่งวิทยาการ 2) การมีส่วนร่วม หมายถึง การให้กรรมการการศึกษาโรงเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการศึกษา

การมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในมาตรา 40 ว่า “ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาและสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาของแต่ละสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา”

สมบูรณ์ สังฆโสภณ (2550: 97) ศึกษาเรื่องปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ผลการศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลางโดยทางโรงเรียนมีโครงการให้ครูได้ออกเยี่ยมผู้ปกครองนักเรียนพบปะประสานกับผู้ปกครองประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หาข้อมูลของนักเรียนและของชุมชน ในการที่จะขอความร่วมมือช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียน ทั้งด้านอาหารกลางวัน การส่งเสริมสุขภาพนักเรียน ตลอดทั้งข้อมูลในการจัดทำสำมะโนประชากรนักเรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยพอสรุปได้ว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีการส่งเสริมและสร้างโอกาสให้เด็กเข้ารับการศึกษาอย่างทั่วถึง ส่งเสริมการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาผู้เรียนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน

3. การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ

ประกอบด้วยกิจกรรมและโครงการดังนี้

โครงการกิจกรรมการติดตามผลการใช้หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ได้สำรวจการใช้หลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็กพบว่า โรงเรียนมีการใช้ทั้งหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรทางไกลผ่านดาวเทียม หลักสูตรบูรณาการของสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรบูรณาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยโรงเรียนหนึ่งอาจมีการใช้หลักสูตรทั้ง 4 แบบ

แต่ละโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น การจัดการเรียนการสอนแบรวมชั้นเรียนรวมช่วงชั้น การใช้ ICT เพื่อการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนครูสอนกับโรงเรียนใกล้เคียง การจ้างครูในสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ดนตรีไทย มาช่วยสอนโดยใช้งบประมาณจากท้องถิ่นหรือจากการบริจาค การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ เป็นต้น

โครงการและกิจกรรมการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน พัฒนาครูและผู้บริหารตามมาตรฐานการประเมินภายนอก จากการประเมินคุณภาพการศึกษาจาก สมศ. รอบแรก (2544 – 2548) พบว่ามีโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในระดับดี จำนวน 15 โรงเรียน และอยู่ในระดับพอใช้ จำนวน 26 โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 มีเป้าหมายที่จะใช้โรงเรียนขนาดเล็กทุกโรงเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับที่สูงกว่า ขณะนี้มีโรงเรียนที่ได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษาจาก สมศ. รอบที่สองบ้างแล้ว แต่ยังไม่ทราบผลการประเมิน แต่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 เห็นความสำคัญของการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนถ้าโรงเรียนมีระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนดีก็ประเมินได้ว่าผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกจะดีตามไปด้วย จึงจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการและการศึกษาดูงานของผู้บริหารโรงเรียนและครู เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจและศึกษา Best Practice โรงเรียนขนาดเล็กด้วยกันเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนตามบริบทของตนให้มีคุณภาพสูงขึ้น

จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ปีการศึกษา 2549 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สำนักงานเขตทุกแห่งดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อตรวจสอบ ควบคุม กำกับ ดูแลและรักษาคุณภาพการศึกษา โดยใช้แบบทดสอบของสำนักทดสอบทางการศึกษาทดสอบ 4 วิชา ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และจากผลการแข่งขันทักษะทางวิชาการครั้งที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 จัดให้มีการแข่งขันทักษะทางวิชาการของนักเรียนจากทุกโรงเรียนทุกสังกัด ในเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 กิจกรรมการแข่งขันมีหลากหลาย นักเรียนสามารถใช้ทักษะ ประสบการณ์ ความรู้รอบตัวที่มีอยู่เข้าร่วมแข่งขันได้ เพราะมีกิจกรรมแข่งขันในระดับปฐมวัยถึงช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 31 กิจกรรม มีทั้งประเภทเดี่ยวและประเภททีม ผลการแข่งขันนักเรียนจากโรงเรียนขนาดเล็ก ได้รับรางวัลประเภทต่าง ๆ ได้แก่ รางวัลที่ 1,2,3 และรางวัลชมเชย จำนวน 15 กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 48.39 ของกิจกรมที่จัดในระดับชั้นดังกล่าวทั้งหมด

นอกจากนี้ยังมีผลการแข่งขันทักษะทางวิชาการงานศิลปหัตกรรมนักเรียน ปี 2550 ภาคกลางและภาคตะวันออก การแข่งขันในงานดังกล่าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ได้ส่งนักเรียนระดับชั้นต่าง ๆ จากโรงเรียนทุกสังกัดใน เขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 เข้าร่วมแข่งขัน ผลกการแข่งขันนักเรียนจากโรงเรียนขนาดเล็กได้รับรางวัล 5 เหรียญ

รวมทั้งผลการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านการประเมินคุณภาพศึกษาจาก สมศ. รอบแรก (2544 – 2548) ในระดับดี จำนวน 15 โรงเรียน เพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนอื่น ๆ สามารถนำไปประยุกต์ได้ ผลการศึกษา พบว่าโรงเรียนทั้ง 15 โรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชนที่มีลักษณะเป็นชนบท ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรและรับจ้าง นักเรียนในเขตบริการมีจำนวนน้อยมีทั้งเรียนในโรงเรียนที่อยู่ในเขตบริการและเรียนในโรงเรียนอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงเนื่องจากมีการคมนาคมที่สะดวก โรงเรียนมีปัญหาเรื่องทรัพยากร โรงเรียน จัดการบริการโดยมีโครงสร้างการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน มีคณะกรรมการสถานศึกษาทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาโรงเรียน มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจนจัดการเรียนการสอนแบบรวมชั้น รวมช่วงชั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์ ช่วยจัดการเรียนการสอน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุน ด้านวัสดุครุภัณฑ์ และจ้างครูสอนในชั้นเด็กเล็กและวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับครูมีหน้าที่หลักคืองานหลักสูตรการสอนและงานกิจการนักเรียน มีหน้าที่รับผิดชอบรองลงมาคือ งานบุคลกร งานนโยบายและแผน งานการเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่และงานชุมชนสัมพันธ์ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2. 2549: 15-19)

สอดคล้องกับการศึกษาของทวี บุตรสาธรรม (2541: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่าโรงเรียนขยายโอกาส 3 ขนาด มีปัญหาการดำเนินงานด้านต่าง ๆ คล้ายกัน ได้แก่ ขาดการบูรณาการหลักสูตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่น วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ครูสอนไม่ตรงกับสาขาวิชาที่ถนัด บุคลากรไม่เพียงพอ ครูมีภาวะหนี้สินมาก กิจกรรมไม่สนองความต้องการของเด็กแต่ละวัย ขาดบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์เพื่อปฏิบัติงานธุรการและการเงิน อาคารเรียนไม่เพียงพอและทรุดโทรม และขาดการประชาสัมพันธ์งานของโรงเรียนให้ชุมชนได้รับการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เกรียงศักดิ์ ใจเอื้อ (2549: 96) ได้ศึกษาเรื่องมโนทัศน์ของครู นักเรียน และผู้แทนชุมชนต่อโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายกพบว่าโรงเรียนได้มีการใช้รายการที่ออกอากาศของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในการเรียนการสอนและโรงเรียนมีวัสดุอุปกรณ์หรือสิ่งประดิษฐ์ประกอบการเรียนรู้เพียงพอ ดังนั้นได้ให้ข้อเสนอว่าควรมีการพิจารณาพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กทุกแห่งให้มีระบบทางไกลผ่านดาวเทียมและมีสื่ออุปกรณ์ประกอบการเรียนรู้ เพราะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและสร้างสรรค์ ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาและเรียนรู้ได้จากสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ทุกประเภท ซึ่งได้มีความสอดคล้องกับมนตรี ศรีเพชร (2546 : 119) ซึ่งได้ศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่

ครบชั้น นั้นมีปัญหาการขาดงบประมาณในการจัดซื้อ จัดทำสื่อการเรียนการสอน และยังได้เสนอแนะเกี่ยวกับวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการสอน เนื่องจากโรงเรียนขาดงบประมาณ สื่อมีน้อยและเก่าไม่ทันสมัย หน่วยงานที่รับผิดชอบควรให้การสนับสนุนเรื่องงบประมาณ จัดซื้อจัดหา จัดทำให้มีสื่อที่มีประสิทธิภาพ ตรงหลักสูตรเนื้อหาการเรียนรู้ สนับสนุนการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีช่วยสอนโรงเรียนศูนย์ปฏิรูป โรงเรียนเครือข่าย ช่วยแก้ปัญหา เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนบุคลากร และได้แนะนำเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล ซึ่งโรงเรียนไม่สามารถวัดผลได้ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ จำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคลการให้มีความรู้ตามสภาพจริง และการจัดทำแฟ้มพัฒนางาน การพัฒนาเครื่องมือวัดผลประเมินผลที่มีมาตรฐาน สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และหลักสูตร และสอดคล้องกับผลการดำเนินงาน ห้ายุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพโรงเรียนขนาดเล็ก 5 G ของโรงเรียนวัดเนินตามาก ด้านความพึงพอใจของผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้ปกครองและชุมชนมีความพึงพอใจในระดับมาก มีความเต็มใจให้ความร่วมมืออย่างดีกับทางโรงเรียนในทุกกิจกรรม และร่วมบำรุงรักษาโรงเรียนมีการระดมทุนเพื่อส่งเสริมการศึกษา ผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นและศรัทธาในโรงเรียนส่งบุตรหลานมาเข้าเรียนเพิ่มขึ้น มีความรักและผูกพันกับโรงเรียน

จากการศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพอสรุปได้ว่า โรงเรียนได้มีการใช้หลักสูตรสถานศึกษา มีการจัดการเรียนรู้ พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน เพื่อรองรับการประเมินภายนอกซึ่งเป็นการสอดรับกับการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาของผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก

4. การบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

มีกิจกรรมและโครงการส่งเสริมการผลิตและการใช้สื่อเทคโนโลยี ได้จัดให้มีการอบรมการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน เพื่อให้ครูสามารถใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เช่นโครงการพัฒนาวิชาชีพครู Intel Teach to the Future โครงการพัฒนาบุคลากรด้านคอมพิวเตอร์ การประกอบเครื่องคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่าย การซ่อมบำรุงเครื่องคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่าย การตกแต่งและการสร้างภาพกราฟฟิกด้วยโปรแกรม Adobe Photoshop 7 การพัฒนาเว็บไซต์ด้วย Xoopo:CMS การพัฒนาเว็บไซต์ด้วย Macromedia dreamweaver การสร้าง Photo Album ด้วย Proshop Gold การพัฒนาหนังสืออิเล็คทรอนิกด้วย Desktop Author การตัดต่อวีดีโอด้วย Ulead Studio

กิจกรรมการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพการที่โรงเรียนจะสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่ามีประสิทธิภาพได้ จำเป็นต้องมีการวางแผนการใช้ทรัพยากรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 จึงจัดให้มีการอบรมครู บุคลากรของโรงเรียนในการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับสถานศึกษา และจากการ

ติดตามผลการใช้งบประมาณตามแผนงาน โครงการ พบว่าโรงเรียนขนาดเล็ก สามารถใช้งบประมาณตามวัตถุประสงค์ของโครงการภายในเวลาที่กำหนด

กิจกรรมส่งเสริมการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์โรงเรียนด้วยวิธีการและรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ด้านการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดเนินตามาก อำเภอพนัสนิคม ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 และทางเคเบิ้ลทีวี การแสดงนิทรรศการผลงานของครู นักเรียนและผู้บริหารโรงเรียนในงานมหกรรมทักษะทางวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 งานศิลปหัตกรรมนักเรียน ปี 2550 ภาคกลางและภาคตะวันออก นอกจากนำเสนอผลงานวิชาการแล้ว ยังนำเสนอด้านเทคโนโลยี คุณธรรม จริยธรรม อาชีพและเศรษฐกิจพอเพียงด้วย การเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณชนทำให้โรงเรียนขนาดเล็ก เป็นที่รู้จักของชุมชนและพร้อมให้การช่วยเหลือในปีการศึกษา 2549 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้สนับสนุนคอมพิวเตอร์ให้แก่โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 6 โรงเรียน รวม 35 เครื่อง องค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี จ้างครูจำนวน 3 คน ให้แก่โรงเรียนขนาดเล็ก 3 โรงเรียนเป็นเงิน 270,000 บาท สถานประกอบการส่งผู้บริหารสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารให้แก่นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก 3 โรงเรียน (กลุ่มพนัสนิคม 1) ได้แก่โรงเรียนบ้านหนองหัวหมู วัดหนองม่วงใหม่และวัดใหม่ท่าโพธิ์ โดยสอนทุกวันเสาร์ ระหว่างเวลา 08.30 – 12.00 คน สถานประกอบการช่วยเหลือด้านซ่อมแซมอาคาร ครุภัณฑ์ สิ่งก่อสร้าง สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ที่จำเป็นแก่โรงเรียนกิจกรรมโครงการดังกล่าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานและนำเสนอข้อมูลของโรงเรียนสำหรับหน่วยงานต้นสังกัดได้แก่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้สนับสนุนงบประมาณเพื่อซ่อมแซมอาคาร ติดตั้งโทรศัพท์ ปรับปรุงไฟฟ้า จัดซื้อคอมพิวเตอร์รวมเป็นเงิน 948,345 บาท และมีการศึกษาของชุมพร สวยสด (2550 : 12-13) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพและวิธีการสนับสนุนการจัดการศึกษาตามทัศนะของผู้นำชุมชนในเขตบริการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง ได้ศึกษาแนวทางในการระดมในการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในสถานศึกษาที่เป็นองค์ประกอบพื้นฐาน ได้แก่ทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรเงิน วัสดุอุปกรณ์ ข้อมูลสารเทศ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และวรรณา หุ่นพานิชย์ (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา พบว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีต่อระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผู้บริหารมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาอยู่ในระดับมากเช่นกัน

จินตนา นันทปรีชา (2544: 26-27) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ได้สรุปความสำคัญของบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินการบริหารงานธุรการ

การเงิน และพัสดุไว้ว่า ผู้บริหารต้องเป็นผู้ริเริ่มและส่งเสริมการจัดทำโครงการเกี่ยวกับงานธุรการของสถานศึกษา จัดหาเครื่องมือ บุคลากร ให้ขวัญ กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน มีการตรวจสอบ ติดตาม ช่วยเหลือปรับปรุงโครงการ หรือการปฏิบัติงาน งานธุรการให้เป็นไปตามระเบียบ จัดซื้อจัดจ้างตามอำนาจที่ได้รับ มีการจัดหาบุคลากรที่เหมาะสมกับงานการเงินและพัสดุ

นิพนธ์ สำแดงเดช (2548: 48) ได้ศึกษาเรื่องวิสัยทัศน์การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี ได้สรุปว่าผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ควรเป็นผู้ที่มีความสามารถในการคาดคะเนและเรียนรู้จากประสบการณ์ได้ดี มีความคิดสร้างสรรค์ มุ่งอนาคตมากกว่าอนุรักษ์นิยม มีความสามารถในการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาวมีความกระตือรือร้นที่มีการรับรู้และสามารถในการพัฒนาศักยภาพให้บังเกิดผลสูงสุด เปิดใจกว้างรับประสบการณ์ใหม่ ๆ อยู่เสมอ

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2532: 2; อ้างถึงในวชิรพันธ์ แตงทิพย์. 2548: 2-3) ได้กล่าวว่าการบริหารจัดการสถานศึกษายุคปัจจุบันนั้นทรัพยากรที่มีความสำคัญในการดำเนินการจะประกอบด้วยกำลังคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และระบบการบริหารจัดการที่ดี เพื่อนำมาพิจารณาในการจัดการศึกษา และถึงแม้ว่าในองค์กรนั้นจะมีอุปกรณ์ทางการบริหาร อันได้แก่ เงิน วัสดุอุปกรณ์ที่ดีสักเพียงใด สิ่งเหล่านี้ก็เป็นเพียงแค่วัสดุไม่สามารถจะดำเนินการจัดการภายในองค์กรนั้น ๆ ได้ ถ้ามีคนที่ดีมีความสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการก็ทำให้องค์การนั้นมีความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าไปในทิศทางที่ดี ซึ่งเห็นได้ว่าคนนับเป็นทรัพยากรในการบริหารที่สำคัญมากที่สุด ยิ่งคนในฐานะผู้นำหรือในตำแหน่งผู้บริหารก็ยิ่งมีความสำคัญที่สุดต่อประสิทธิภาพของงานเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการประสานประโยชน์ภายในหน่วยงาน

สรุปการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็กนั้น จะเห็นได้ว่าโรงเรียนได้มีการระดมความร่วมมือจากชุมชนเพื่อเป็นการระดมทรัพยากรต่าง ๆ มาสนับสนุนและพัฒนาการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ซึ่งถือว่าการพัฒนานี้มีปัจจัยด้านทรัพยากรเป็นหลักสำคัญในการดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียน

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking) และแบบปฏิบัติที่ดี (Best practices)

3.1 ประวัติความเป็นมาและความหมายของการเปรียบเทียบสมรรถนะ

เกษม บำรุงเวช (2547: 79-80) กล่าวว่าแนวคิดเรื่อง การเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking) เป็นแนวคิดที่เริ่มในประเทศจีนเมื่อประมาณ 2,500 ปีมาแล้วซึ่งพบได้จากคัมภีร์ในการทำสงครามของซุนวู (Sun Tzu’s Rules) มีหลักการทำสงครามข้อหนึ่งที่ว่า “รู้เขา

รู้เรา รบร้อยครั้งชนะร้อยครั้ง” ดังอธิบายว่า ในการทำสงครามนั้นหากเรารู้จักกองทัพของข้าศึกดีและขณะเดียวกันเราก็รู้จักกองทัพของเราดีแล้วจะรบกันกี่ครั้งก็สามารถชนะข้าศึกได้ไม่ยาก

ในประเทศญี่ปุ่น มีคำว่า “Dantotsu หรือดันโตทสึ หรือ Dentotsu หรือ เด็นโทะทสึ” (กันยรัตน์ โหละสุต. (2550:7) ที่หมายถึง ที่สุดของที่สุด (Best of the best) เมื่อพิจารณาแล้วหลักการของทั้งจีนและญี่ปุ่นถือว่าเป็นหลักการที่สำคัญในการเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking) ที่อาศัยแนวคิดในการวิเคราะห์ข้อมูลของคู่แข่งขัน แล้วนำมาเปรียบเทียบข้อมูลและกระบวนการของเราเอง เพื่อวิเคราะห์หาช่องว่าข้อเด่น ข้อด้อยและกำหนดประเด็นในการปรับปรุงพัฒนาองค์กรของตน นิภา พงษ์วิรัตน์ (2547: 57) กล่าวว่า เป็นคำที่พัฒนามาจากงานที่นักแกะสลักหินรุ่นก่อน ๆ ทำเครื่องหมายไว้บนหินเพื่อเป็นที่สังเกตได้ง่ายและเป็นแนวทางในการตัดวัสดุตามความยาวที่ต้องการ ส่วนบุญชู บุญญากิจ (2545: 9) กล่าวไว้ว่ามีการให้ความหมายของคำว่า Benchmark ใช้ในวงการขายผ้า ในร้านขายผ้าจะมีได้บรรทัดที่มีหมุดใช้เทียบซึ่งติดอยู่ที่บนโต๊ะ คนขายผ้าจะใช้ไม้บรรทัดที่มีหมุดอยู่บนโต๊ะในการวัดความยาวของผ้า และจุดที่ติดหมุดนี้คือจุด Benchmark และอาจพบคำนี้ในการแข่งขันตกปลา ซึ่งขนาดของปลาที่ตกได้จะถูกวางลงบนเก้าอี้ จากนั้นใช้มีดขีดทำเครื่องหมายบนม้านั่ง (Bench) เครื่องหมายที่ถูกขีดอยู่บนม้านั่งเราเรียกว่า Benchmark คือจุดที่วัดขนาดของปลา และอีกที่มาหนึ่งของคำว่า Benchmark กล่าวถึงตั้งแต่สมัยอียิปต์โบราณซึ่งมีการตัดหินเพื่อใช้ในการก่อสร้าง โดยมีการรอยบากที่ก้อนหินเป็นเครื่องหมายเทียบกับแท่งเหล็กเพื่อใช้เป็นจุดอ้างอิงซึ่งเป็นที่มาของคำว่า Benchmark

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าการเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking)นั้นมีที่มาหลากหลายดังที่มีผู้ศึกษาค้นคว้ามา จึงพอสรุปได้ว่าการเปรียบสมรรถนะ(Benchmarking) เป็นการเปรียบเทียบ การวัด กับเกณฑ์ที่มีผู้อื่นได้ทำเอาไว้และนำผลที่ได้มาปรับปรุง พัฒนาเพื่อทราบสภาพหรือสภาวะขององค์กรของตนว่าอยู่ในระดับใดเมื่อเทียบกับผู้อื่น ส่วนคำว่าการเปรียบเทียบสมรรถนะนั้นมีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลายความหมายได้แก่

แคมป์ (Camp. 1989: 12 อ้างอิงจาก ทัคเคอร์ (Tucker Sue. 1996: 1) กล่าวว่า การเปรียบเทียบสมรรถนะเป็นกระบวนการในการค้นหาวิธีที่ดีที่สุดอันจะนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นเลิศ

ทัคเคอร์ (Tucker Sue. 1996: 3) ให้ความหมายของการเปรียบเทียบสมรรถนะว่าเป็นกลวิธีที่จะนำไปสู่แหล่งข้อมูลไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุดที่ใช้เป็นทางทำให้เกิดความพึงพอใจแก่ลูกค้า

แจ็คสัน และลุนด์ (Norman Jackson and Helen Lund. 2000: 4) ให้ความหมายการเปรียบเทียบสมรรถนะว่า เป็นการวิเคราะห์การทำงาน การปฏิบัติงาน และกระบวนการภายในองค์กรและระหว่างองค์กร เพื่อให้ได้ซึ่งข้อมูลในการนำมาปรับปรุงในองค์กรของตน

เคลลี (Kelly. 2001: 1) ให้ความหมายของการเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking) เป็นการวิเคราะห์และเปรียบเทียบการปฏิบัติงานเพื่อการปรับปรุงงานระหว่างองค์กรหรือส่วนใดส่วนหนึ่งขององค์กร

โอคแลนด์ (Oakland. 1999: 1) ให้ความหมายคำว่า การเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking) ว่าเป็นมาตรฐานในการวัดและอ้างอิงที่ใช้เพื่อการเปรียบเทียบ และยังเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องในการระบุหา การทำความเข้าใจ และการปรับปรุงเพื่อหาการปฏิบัติและกระบวนการดีที่สุด (Best Practice) ซึ่งจะนำไปสู่ผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ

The American Productivity and Quality Center Benchmarking Management Guide (Jarrar & Zairi. 2001: 908) ได้กล่าวถึงความหมายว่าเป็นกระบวนการของการวัดและการเปรียบเทียบอย่างต่อเนื่องขององค์กรและผู้นำทางธุรกิจเพื่อให้ได้ข้อมูลมาซึ่งได้นำมาปรับปรุงการปฏิบัติงานในองค์กรของตน

ไรเดอร์ (Reider. 2000: 26) ให้ความหมายถึงคำว่าการเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking) คือการเปรียบการปฏิบัติงานในองค์กรของตนที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำ เพื่อให้ได้ผลที่เป็นเลิศ (Best practice) ทั้งภายในองค์กรและกับภายนอกองค์กรเพื่อให้เป็นเครื่องมือให้เกิดความเปลี่ยนแปลง (tool for change)ในองค์กรตน

แพทเตอร์สัน (Patterson, James G. แปลโดย วุฒิพงศ์ ยศถาสุโรดม. 2547: 11) ให้ความหมายการเปรียบเทียบ (Benchmarking) ว่าเป็นการค้นหา และใช้วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในภาคธุรกิจหรืออุตสาหกรรมเพื่อการบรรลุถึงสิ่งที่ลูกค้าต้องการ การเพิ่มกำหนดเป้าหมายที่สามารถทำได้ การพัฒนาวิธีการวัดผลิตผลที่แม่นยำ การเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน และประยุกต์ใช้ วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practice) ในภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม

เดวิด อัลทามี (นันทกา อดิเรกสมบัติ. 2544: 14 อ้างอิงใน ยุพิน จันทร์เจริญสิน. (2548: 21) ให้ความหมายคำว่าการเปรียบเทียบสมรรถนะว่าเป็นแนวติดหนึ่งที่มีอะไรมากกว่าคำพูดติดปาก แต่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการรักษาอันดับความสามารถในการแข่งขันและเป็นองค์ประกอบอีกองค์ประกอบหนึ่งของแนวคิดที่ว่ากระบวนการมีความสำคัญเท่า ๆ กับผลงาน

ทั้งนี้มีการให้ความหมายของคำว่า Benchmarking ในภาษาไทยไว้หลายความหมาย เช่น การวัดรอยเท้าช้าง มลิวัลย์ นิจผล (2548: บทคัดย่อ)ใช้คำว่าการเทียบรอย มณรัตน์ สีมาวงษ์ (2548: บทคัดย่อ) ใช้การเทียบรอย กิตติ กิตติศัพท์ (2549: บทคัดย่อ) และชลลัดดา แก้วปัดตา (2549: บทคัดย่อ)ใช้การเปรียบเทียบสมรรถนะ แพทเตอร์สัน, เจมส์ จี (Patterson, James G. 2547: คำนำ) ตรีรัตน์ บูรพาวัลย์ (2549: บทคัดย่อ)และวงค์เดือน จันทา (2549: บทคัดย่อ) ใช้การเทียบเคียง เฉลิม สุขนันท์ (2549: บทคัดย่อ) จุมพล ระบอบ (2549: บทคัดย่อ) มังกร นวกุล (2549: บทคัดย่อ) สมศักดิ์ คณฑา (2549: บทคัดย่อ) สุปรียา ศรีสุข (2549: บทคัดย่อ) ต่างใช้คำว่า การเทียบเคียงสมรรถนะ พัชรา เกรียงไกร (2548: 4) ใช้คำว่ามาตรฐานเปรียบเทียบ และยุพิน จันทร์เจริญสิน (2548: บทคัดย่อ) ยังใช้แบบคำทับศัพท์

ว่าเบ็นช์มาร์คกิ้ง ส่วนฐิติมา เหมือนทองจีน (2546: บทคัดย่อ) และดวงพร สืบแก้ว (2546 : 1) ใช้คำว่า Benchmarking สำหรับการศึกษานี้ผู้วิจัยใช้คำว่าการเปรียบเทียบสมรรถนะ นอกจากนี้แล้วยังมีผู้ศึกษาและให้ความหมายเกี่ยวกับการเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking) ไว้ดังนี้

กิตติ กิตติศัพท์ (2546: 25-26) ได้ให้ความหมายของคำว่า การเปรียบเทียบสมรรถนะว่าเป็นการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่จะนำไปสู่การปรับปรุงตนเอง ซึ่งได้เรียนรู้จากผู้อื่นและนำวิธีการปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practice) ไปดัดแปลงและนำไปใช้อย่างเหมาะสม (Adopt and Adapt)

รัตติยา จุลเสน (2548: 7) สรุปความหมายของคำว่า การเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking) ว่า เป็นการยอมรับในการเปรียบเทียบและนำความรู้ที่ได้มาศึกษาเปรียบเทียบเพื่อปรับปรุงผลิตภัณฑ์ที่เหมือนกับคู่แข่ง โดยสร้างความแตกต่างจากสินค้าประเภทเดียวกัน

วงค์เดือน จันทา (2549: 26 – 27) ให้ความหมายว่า การเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking) เป็นกระบวนการในการวัดและใช้เปรียบเทียบกับองค์กรที่สามารถทำหรือปฏิบัติได้ดีกว่า และนำผลการเปรียบเทียบมาใช้ในการปรับปรุงในองค์กรของตนเพื่อช่วยพัฒนาศักยภาพของธุรกิจอย่างเป็นรูปธรรมและอย่างต่อเนื่อง

มลิวัลย์ นิจผล (2548: 19-21) ได้ให้ความหมายของ การเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking) ว่าหมายถึง กลวิธีที่ใช้ในการเปรียบเทียบ การวัดผลิตภัณฑ์ และบริการกับองค์กรที่สามารถทำได้ดีกว่าเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best practice) ของผู้อื่นเป็นกระบวนการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่องและมีเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อพัฒนาหรือใช้ปรับปรุงคุณภาพของงานที่ทำ

พัชรา เกรียงไกร (2548: 15) ให้ความหมายของ การเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking) ว่าเป็นวิธีการวัดและเปรียบเทียบ ผลิตภัณฑ์ บริการและวิธีการปฏิบัติกับองค์กรที่สามารถทำได้ดีกว่า เพื่อนำผลของการเปรียบเทียบมาใช้ในการปรับปรุงองค์กรของตนเองเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศในธุรกิจ

ตรีรัตน์ บูรพาวัลย์ (2549: 4 – 5) ให้ว่า การเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking) หมายถึง วิธีที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงกลไกการทำงานซึ่งประกอบไปด้วยการเฝ้าดูและการเรียนรู้ จากคู่ที่เปรียบเทียบในเรื่องสมรรถนะและพฤติกรรม ด้วยการอาศัยเวลาและความตั้งใจและใช้การเปรียบเทียบสมรรถนะนี้เพื่อค้นหา วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best practice) จากคู่ที่เปรียบเทียบด้วย

แอนนา พุ่มจันทร์ (2548: 32 – 33) กล่าวถึงความหมายของคำว่า การเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking) เป็นวิธีการเปรียบเทียบวัดผลิตภัณฑ์ การบริการ และกระบวนการกับองค์กรที่สามารถทำได้ดีกว่าโดยมีเป้าหมายของการพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพงาน และเป็นการค้นหาผู้ปฏิบัติที่ดีที่สุด และนำผลการประยุกต์ที่ได้จากการเปรียบเทียบมาปรับปรุงองค์กรของตน

อำพร ไตรภัทร (2544: 22) กล่าวว่าการเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking) นั้น หมายถึง จุดอ้างอิง หรือสิ่งที่ใช้เป็นมาตรฐานสำหรับการประเมินหรือเปรียบเทียบ และเป็นกระบวนการที่ทำอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนางานให้มีคุณภาพที่สูงขึ้นและนำผลการปฏิบัติเปรียบเทียบมาพัฒนาองค์กรของตนเอง

เพ็ญพันธ์ เพชรศร (2546: 89) ให้ความหมายว่า การเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking) เป็นเครื่องมือของการจัดการสมัยใหม่ที่ใช้หลักการค้นหาวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best practice) จากหน่วยงานภายนอกที่จะนำมาใช้ในหน่วยงานของเราคืออะไร และวิเคราะห์ว่าวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดนั้น ๆ ทำได้ดีที่สุดได้อย่างไร โดยใช้วิธีวัดทั้งเรื่องคุณภาพของผลิตภัณฑ์ บริการ กระบวน ด้วยวิธีการเฝ้าดู และเรียนรู้จากผู้อื่นที่จะช่วยทำให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงกลไกการทำงานอย่างต่อเนื่อง

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2549: 2 – 3) กล่าวว่าการเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking) หมายถึงวิธีการที่ใช้วัดการเปรียบเทียบ ผลผลิต บริการและวิธีการปฏิบัติกับองค์กรที่สามารถทำได้ดีกว่า เพื่อนำผลการเปรียบเทียบมาใช้ปรับปรุงตนเองเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ หรือก็คือการค้นหา วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best practice) ที่จะนำมาใช้ประยุกต์และปรับปรุงองค์กรของตนเอง

กันยรัตน์ โหละสุต (2549: 18) กล่าวถึงการเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking) ว่าเป็นการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานและการปฏิบัติของผู้ที่เราเปรียบเทียบ เพื่อการเรียนรู้ในการพัฒนางานให้ดีกว่าเดิมโดยร่วมมือกัน แบ่งปันข้อมูล รวมทั้งการค้นหาวิธีการและนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการทำงานขององค์กร

บุญดี บุญญากิจ และ กมลวรรณ ศิริพานิช (2545: 10) ให้ความหมายว่า การเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking) หมายถึง วิธีการในการวัดและเปรียบเทียบ ผลิตภัณฑ์ บริการและวิธีการปฏิบัติกับองค์กรที่สามารถทำได้ดีกว่า เพื่อนำผลของการเปรียบเทียบมาใช้ในการปรับปรุงองค์กรของตนเอง เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศในธุรกิจ

จากที่มีผู้ให้ความหมาย การเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking) ข้างต้น ผู้วิจัยสรุปความหมายว่า เป็นเครื่องมือและวิธีการวัด การเปรียบเทียบ การปฏิบัติ ด้านผลผลิต การบริการและกระบวนการขององค์กรอื่นและนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงองค์กรของตนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และค้นหานวัตกรรมใหม่ หรือวิธีหรือแบบปฏิบัติที่ดี (Best practice)ให้เกิดขึ้นในองค์กรของตน

3.2 ประเภทของการเปรียบเทียบสมรรถนะ

บุญดี บุญญากิจ และกมลวรรณ ศิริพานิช (2545: 14 – 18) ได้แบ่งประเภทของการเปรียบเทียบสมรรถนะไว้ 2 วิธี คือ

1. แบ่งตามวัตถุประสงค์ของการทำการเปรียบเทียบสมรรถนะ
2. แบ่งตามผู้ที่เราไปเปรียบเทียบด้วย

แบ่งตามวัตถุประสงค์ของการทำการเปรียบเทียบสมรรถนะ

1. Performance Benchmarking บางทีเรียกว่า Result Benchmarking คือการทำ เปรียบเทียบสมรรถนะโดยเปรียบเทียบเฉพาะผลงาน หรือตัวชี้วัดระหว่างองค์กรของตนกับคู่เปรียบเทียบเพื่อดูความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมการทำงานของกระบวนการต่าง ๆ ว่าเป็นอย่างไร เช่น การเปรียบเทียบผลกำไร ยอดขายเป็นต้น เป็นเพียงแค่การเปรียบเทียบตัวเลขเท่านั้นเพื่อทราบสถานการณ์ว่าองค์กรของตนเป็นอย่างไร มีจุดอ่อนจุดแข็งตรงไหน แต่ไม่ได้บอกถึงวิธีการว่าต้องปรับปรุงอย่างไร

2. Process Benchmarking คือการทำการเปรียบเทียบกระบวนการทำงานหรือวิธีการปฏิบัติงานระหว่างองค์กรอื่นโดยเน้นการเรียนรู้วิธีการปฏิบัติที่ดีจากองค์กรอื่นเพื่อนำมาปรับปรุงองค์กรของตน วิธีนี้เป็นที่นิยมมากที่สุด เนื่องจากก่อให้เกิดนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ และสามารถตอบคำถามได้ว่า องค์กรที่ปฏิบัติได้ดีนั้นมีการทำอย่างไร ในการเปรียบเทียบสมรรถนะนี้เป็นที่มาของการค้นหา วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practice) ซึ่งสามารถทำได้ทั้งกระบวนการธุรกิจ กระบวนการสนับสนุน กระบวนการบริหารจัดการ

3. Product Benchmarking บางทีเรียกว่า Customer Satisfaction Benchmarking คือการเปรียบเทียบความพึงพอใจของลูกค้นว่าลูกค้ามีความพึงพอใจสูงสุดในคุณลักษณะใดของสินค้า เช่น การออกแบบลักษณะผลิตภัณฑ์ จากนั้นนำผลสรุปนั้นมาเปรียบเทียบระหว่างผลิตภัณฑ์ของตนและผลิตภัณฑ์ของคู่ที่ตนเปรียบเทียบด้วยว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร วิธีการนี้นิยมทำในกลุ่มสินค้าเทคโนโลยีหรือสินค้าตามแฟชั่น

4. Strategy Benchmarking เป็นการเปรียบเทียบกลยุทธ์ระหว่างองค์กรของตนกับองค์กรที่ประสบความสำเร็จในด้านการวางกลยุทธ์ การเปรียบเทียบแบบนี้เป็นการเปรียบเทียบระดับสูงและต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญช่วย ผลของการเปรียบเทียบนี้มักมีผลกระทบในระยะยาวและมีผลกระทบต่อองค์กรอย่างรุนแรงขนาดพลิกโฉมองค์กรได้เลย

แบ่งตามผู้ที่เราไปเปรียบเทียบด้วย

1. Internal Benchmarking เป็นการเปรียบเทียบตัวชี้วัดหรือความสามารถในการปฏิบัติกับผู้ที่อยู่ในองค์กรเดียวกัน หรือเครือเดียวกันเพื่อหาข้อมูลมาเปรียบเทียบกันเอง เพราะข้อมูลหาไม่ยาก ทำง่ายไม่เป็นความลับ ผลการทำเพื่อนำไปสู่การสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Work Standard) ให้แก่องค์กรซึ่งการทำการเปรียบเทียบนี้จะทำภายในองค์กรก่อนแล้วจึงขยายไปสู่การเปรียบเทียบกับองค์กรภายนอกหรือคู่แข่งต่อไป แต่มีข้อจำกัดที่มักจะเป็น

การเปรียบเทียบในวงแคบจึงไม่ได้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ กระทั่งแคบลงไปเรื่อย ๆ เพราะความเป็นองค์กรเดียวกัน

2. Competitive Benchmarking เป็นการเปรียบเทียบกับผู้ที่เป็นคู่แข่ง (Competitor) โดยตรง การเก็บข้อมูลค่อนข้างลำบากเพราะเป็นความลับ จึงทำได้เพียงแค่บางกระบวนการเท่านั้น ต้องอาศัยบุคคลที่สามเข้าไปช่วยเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล การทำการเปรียบเทียบข้อมูลต้องอาศัยเวลาและอยู่บนความสบายใจของทั้งสองฝ่าย ผลการทำการเปรียบเทียบข้อมูลนี้สามารถให้ผลในการบอกตำแหน่งขององค์กรของตนในตลาด และยังบอกจุดอ่อนจุดแข็งของตนมากกว่าการเรียนรู้เพื่อใช้นวัตกรรมมาปรับปรุง

3. Industry Benchmarking เป็นการเปรียบเทียบกับผู้ที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกัน แต่ไม่ได้เป็นคู่แข็งกันโดยตรง เช่นอุตสาหกรรมเครื่องไฟฟ้าที่ผลิตโทรทัศน์สามารถเปรียบเทียบกับบริษัทที่ผลิตเครื่องปรับอากาศได้ การเปรียบเทียบนี้เป็นการหลีกเลี่ยงปัญหาในการเก็บข้อมูลเพราะสามารถเก็บได้ง่ายกว่ารวมทั้งปัญหาเรื่องความลับด้วย

4. Generic Benchmarking หรือ Functional Benchmarking เป็นการเปรียบเทียบกับองค์กรที่มีความเป็นเลิศในการบวนการทำงานนั้น ๆ ซึ่งอาจมีธุรกิจที่แตกต่างกับตนโดยสิ้นเชิง เป็นการมุ่งหวังที่จะค้นหาผู้ที่มีความเป็นเลิศ (Best Practice) แต่มีความค่อนข้างยากต้องอาศัยความคล้ายคลึงกันที่มีเหตุมีผล พบว่าเป็นการเปรียบเทียบประเภทนี้มักทำให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้ความรู้ใหม่ ๆ

การแบ่งประเภทของการเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking) ตามวิธีของ แจ็คสัน (Jackson. 1998b อ้างอิงใน เกษม บำรุงเวช. 2547: 81 – 85) ไว้ดังนี้

1. การเปรียบเทียบสมรรถนะแบบแฝง กับการเปรียบเทียบสมรรถนะแบบเปิดเผย (Implicit or Explicit Benchmarking) สกรอฟิลด์ (1998 อ้างอิงใน เกษม บำรุงเวช, 2547: 81-83) ได้ให้ความหมายถึงการเปรียบเทียบสมรรถนะแบบแฝง หมายถึงการเปรียบเทียบสมรรถนะที่เป็นผลพลอยได้จากการรวบรวมข้อมูลจากกิจกรรมโดยทั่วไป ไม่ใช่เป็นการเปรียบเทียบสมรรถนะโดยตรง ส่วนการเปรียบเทียบสมรรถนะแบบเปิดเผย หมายถึงการดำเนินการที่มีเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อการเปรียบเทียบสมรรถนะและระบุทิศทางที่จะปรับเปลี่ยนองค์กร อันจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนองค์กรในที่สุด ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องวางแผนอย่างรอบคอบและต้องมีการจัดวางโครงสร้างเพื่อรองรับการดำเนินงาน

2. การเปรียบเทียบสมรรถนะที่ดำเนินการตามลำพัง กับการเปรียบเทียบสมรรถนะที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากองค์กรอื่น (Independent or Collaborative Benchmarking) การเปรียบเทียบสมรรถนะที่ดำเนินการตามลำพัง หมายถึงกระบวนการที่องค์กรทำการเปรียบเทียบวิธีปฏิบัติ กระบวนการปฏิบัติหรือผลการปฏิบัติงานของตนกับข้อมูลสาธารณะ หรือฐานข้อมูลของลูกค้า ซึ่งเป็นข้อมูลที่จัดทำโดยองค์กรภายนอก

3. การเปรียบเทียบสมรรถนะภายในองค์กร กับการเปรียบเทียบสมรรถนะภายนอกองค์กร (Internal or External focused benchmarking)

4. การเปรียบเทียบสมรรถนะในแนวตั้ง กับ การเปรียบเทียบสมรรถนะในแนวนอน

5. การเปรียบเทียบสมรรถนะเชิงคุณภาพ กับการเปรียบเทียบสมรรถนะเชิงปริมาณ

6. การเปรียบเทียบสมรรถนะที่เน้นปัจจัยป้อน กระบวนการหรือผลผลิต กับการเปรียบเทียบสมรรถนะแบบผสมผสาน

3.3 ประโยชน์ของการเปรียบเทียบสมรรถนะ (แพทเตอร์สัน. 2547: 31-38)

1. ทำได้ตามความต้องการของลูกค้า เป็นการวิเคราะห์กระบวนการต่าง ๆ การประยุกต์ใช้วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practice) ขององค์กรอื่น ๆ ที่ประสบความสำเร็จ ทำให้เราได้รับข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ลูกค้าต้องการและสิ่งที่ลูกค้าได้การตอบสนอง

2. ประยุกต์ใช้วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดขององค์กร เมื่อทำการเปรียบเทียบสมรรถนะที่ถูกต้องจะก่อให้เกิดแรงสนับสนุนและสร้างความกระตือรือร้นในการเปลี่ยนแปลงในองค์กร

3. เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ผลที่ได้จากการเปรียบเทียบสมรรถนะ จะเป็นการท้าทายความคิดที่ยึดถือมานานอันจะนำไปสู่การเห็นช่องว่าง (gaps) ระหว่างผลการปฏิบัติงานที่องค์กรต้องการกับผลการปฏิบัติงานจริงทำให้สามารถเพิ่มศักยภาพการผลิตและลดต้นทุนได้ในการแข่งขัน อีกทั้งยังเป็นการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย

4. กำหนดเป้าหมายที่ตรงประเด็น เป็นไปได้และทำได้ ในการเปรียบเทียบสมรรถนะได้สำเร็จและมีประสิทธิภาพจะทำให้รู้สึกมั่นใจว่าเป้าหมายที่วางเอาไว้มีความสำเร็จและเป็นไปได้เพราะการเชื่อมความต้องการกับวิธีปฏิบัติที่ได้รับการพิสูจน์มาแล้ว และการเปรียบเทียบสมรรถนะยังช่วยให้องค์กรสามารถคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. การพัฒนาวิธีการวัดผลได้ถูกต้อง การเปรียบเทียบสมรรถนะและวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดทำให้ผู้นำและบุคลากรในองค์กรเข้าใจจุดอ่อนและจุดแข็งในองค์กรได้ดีขึ้น

6. ก่อให้เกิดการสนับสนุนและแรงผลักดันการเปลี่ยนแปลงและวัฒนธรรมภายใน ซึ่งการเปรียบเทียบสมรรถนะนี้สามารถทำให้บุคลากรได้รับทราบถึงความจำเป็นในการปรับปรุงส่วนต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

7. กำหนดและขัดเกลากลยุทธ์ การที่องค์กรอื่นได้เรียนรู้กลยุทธ์ต่าง ๆ มาก่อนหน้าและเป็นองค์กรที่เราเลือกในการเปรียบเทียบสมรรถนะนั้นสามารถทำให้เราขัดเกลากลยุทธ์และคาดการณ์ผลจากความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และยังทำให้มีการพัฒนาแผนรองรับฉุกเฉิน (Contingency plan) และยังนำไปปฏิบัติได้อย่างรวดเร็วขึ้น

8. สัญญาณเตือนความล้มเหลว การเปรียบเทียบสมรรถนะสามารถบอกได้ว่าองค์กรเราตามหลังคู่แข่งหรือไม่ และเริ่มตามเมื่อใดในเรื่องต่าง ๆ และการเปรียบเทียบสมรรถนะนี้ยังสามารถบอกแนวความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาที่สำคัญขององค์กรได้

9. การทดสอบประสิทธิภาพของผลโปรแกรมคุณภาพ การเปรียบเทียบสมรรถนะจะเป็นเครื่องมือทดสอบว่า การริเริ่มด้านคุณภาพและกลยุทธ์ด้านการแข่งขันที่เหมาะสมกับองค์กรเราหรือไม่

10. การปรับองค์กรใหม่ ในการเปรียบเทียบสมรรถนะนั้นเป็นสิ่งจะเป็นต่อการปรับองค์กรหรือการจัดกระบวนการและระบบต่าง ๆ ซึ่งจะเห็นผลความต่างเมื่อไม่มีการเปรียบเทียบสมรรถนะอย่างสิ้นเชิง

11. สนับสนุนการแก้ปัญหาให้ดีขึ้น การเปรียบเทียบสมรรถนะเป็นการเพิ่มความสามารถในการแก้ปัญหาซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการวางโครงร่างที่วางไว้เพื่อเพิ่มประสิทธิผลมากขึ้นและยังกระตุ้นให้บุคลากรมีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยอาศัยแนวทางการบริหารโดยข้อเท็จจริง (Management by-fact) ที่เป็นองค์ประกอบหลักในการพัฒนาและธำรงรักษาคุณภาพขององค์กร

12. เสริมสร้างให้เกิดการศึกษาและการสร้างสรรค์ การเปรียบเทียบสมรรถนะเป็นวิธีการที่ท้าทายต่อวิธีการปฏิบัติงานแบบเดิม ๆ ที่มักปฏิบัติกันมาด้วยความเคยชิน จนเกิดการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง เมื่อบุคลากรใช้การเปรียบเทียบสมรรถนะงานที่สำคัญ ๆ อยู่เสมอจะทำให้บุคลากรในองค์กรมั่นใจว่ามีความพร้อมในการเปิดรับความคิดใหม่ ๆ และความเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ

ในเรื่องประโยชน์ของการเปรียบเทียบสมรรถนะนี้ บุญดี บุญญากิจ (2545: 11-12) ได้เสริมว่ายังมีความเข้าใจว่าการเปรียบเทียบสมรรถนะเป็นการลอกเลียนแบบผู้อื่นมา ไม่ใช่การวิเคราะห์คู่แข่งเท่านั้น ไม่ใช่การไปเยี่ยมชมงาน ไม่ใช่การเข้าไปสืบความลับ แต่เป็นกระบวนการเรียนรู้วิธีการปฏิบัติของผู้อื่น ซึ่งเป็นการกระทำอย่างเปิดเผย เป็นระบบ และมีจุดประสงค์ เป็นการนำวิธีการปฏิบัติที่ดีที่สุดที่เขาได้เรียนรู้มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์และเหมาะสมกับองค์กรของตน

3.4 ขั้นตอนของการเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking) (Benchmarking การเทียบเคียง-แข่งดีสู่ความเป็นเลิศ. 2552: ออนไลน์)

สำหรับลำดับขั้นตอนของกระบวนการในการเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking)ที่เหมาะสมในเชิงปฏิบัติสามารถจะแบ่งเป็น 5 ช่วงด้วยกัน ซึ่งเมื่อทำการศึกษาในแต่ละช่วงแล้ว ก็จะสามารถเห็นได้ชัดเจนว่าสิ่งที่ทำการเปรียบเทียบสมรรถนะ มิใช่เป็นเพียงแค่การนำข้อมูลที่สำคัญ ๆ มาเปรียบกันเท่านั้น หากแต่ยังเป็นการเพรียกหาพันธสัญญา (Commitment)จากทุก ๆ คนในองค์การให้มีความมุ่งมั่นร่วมกันได้อย่างสูงยิ่ง

ขั้นตอนที่ 1 ตัดสินใจเลือกว่าจะทำการเปรียบเทียบสมรรถนะ ในเรื่องใด ซึ่งได้แก่

- ระบุถึงความต้องการและเป้าหมายขององค์กร
- สำรวจผังการปฏิบัติงานโดยรวมภายในองค์กร
- วิเคราะห์และศึกษากระบวนการที่สำคัญ ที่จะมีผลต่อผลลัพธ์ในการเปรียบเทียบสมรรถนะ รวมถึงวิธีการที่จะวัดค่าสิ่งต่าง ๆ ในกระบวนการนั้น ๆ
- ตัดสินใจว่า เราต้องการรายละเอียดในเรื่องใดบ้างสำหรับการเปรียบเทียบสมรรถนะ

ขั้นตอนที่ 2 ระบุชื่อคู่เปรียบเทียบในการเปรียบเทียบสมรรถนะ

- ตัดสินใจว่าจะทำการเปรียบเทียบสมรรถนะ ในลักษณะใด (ภายใน หรือภายนอก)
- เฟ้นหาองค์กรที่คู่ควรแก่การนำมาเป็นแม่แบบ
- ลองติดต่อองค์กรคู่เปรียบเทียบเพื่อขอความร่วมมือในการร่วมกันทำโครงการเปรียบเทียบสมรรถนะ
- ให้ความสนใจเป็นพิเศษกับข้อวิจารณ์ทั้งปวง ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น

ขั้นตอนที่ 3 การรวบรวมข้อมูล ซึ่งจะมีรายละเอียดดังนี้

- ร่างแบบสอบถาม รวมถึงคำจำกัดความและคำอธิบายต่าง ๆ
- รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่สำคัญจากองค์กรของตน
- รวบรวมข้อมูลจากองค์กรของคู่เปรียบเทียบ และข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ เท่าที่จะทำได้
- ตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลที่ได้รับ (ยืนยัน และทบทวนเพื่อความเชื่อถือได้ของข้อมูล)
- ปรับปรุง – แก้ไขตัวแปรที่ไม่ได้ต้องการจะนำมาเปรียบเทียบ (ถ้ามี)

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์

- จัดลำดับและเรียบเรียงประเภทของข้อมูล
- วิเคราะห์หาช่วงห่าง (Gap) ของสมรรถนะด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งระบุสาเหตุที่เป็นผลให้เกิดช่วงห่างนั้นๆ

ขั้นตอนที่ 5 การปฏิบัติการเพื่อก่อให้เกิดผลลัพธ์

- สร้างการยอมรับเป็นการภายในสำหรับผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษา
- รวมเอาผลลัพธ์ที่ได้เข้าไว้ในแผนธุรกิจ

- เตรียมแผนการเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพจากข้อมูลการเปรียบเทียบสมรรถนะ
- ออกแบบกระบวนการงานใหม่อีกครั้งหนึ่ง เพื่อแก้ไขสิ่งที่เป็นปัญหาและพัฒนากระบวนงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- นำกระบวนงานที่ได้รับการออกแบบใหม่เข้าใช้งาน

3.5 การนำการเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking) มาใช้ในสถานศึกษา (วงค์เดือน จันทา. 2549: 32-36 และ ดำรง มาตี๋. 2552: ออนไลน์)

ปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นวงการธุรกิจ รัฐวิสาหกิจ รัฐบาล แม้แต่ร้านค้าทั่วๆไป ต่างก็จำเป็นต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลาซึ่งจำเป็นต้องเริ่มต้นจากกระบวนการเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking) กับผู้ที่ดีกว่าหรือดีที่สุด (Best practices) เป็นอันดับแรก และในวงการบริหารทั่วไปต่างยอมรับกันว่ากระบวนการเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking) เป็นขั้นตอนมาตรฐานสากลที่ทำได้โดยง่าย ทั้งนี้ในแวดวงการศึกษาก็เช่นเดียวกัน สถานศึกษาจัดว่าเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดการศึกษา และเพื่อให้การพัฒนางานเพื่อเข้าสู่มาตรฐานทั้ง 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านการบริหารโรงเรียน มาตรฐานด้านการเรียนการสอน และมาตรฐานด้านคุณภาพนักเรียน ได้อย่างมีคุณภาพ ผู้บริหารโรงเรียน ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องจึงควรแสวงหาเทคนิค วิธีการที่ถูกต้อง มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ตามสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่นและกระบวนการเปรียบเทียบสมรรถนะ(Benchmarking) คือวิธีการหนึ่งที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้

3.6 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการทำการเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking)

สำหรับผู้บริหารถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการดำรงอยู่และพัฒนาการของสถานศึกษา สถานศึกษาจะเข้าสู่มาตรฐานทั้ง 3 ด้านหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรงเพราะการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาของผู้บริหารจะกระทบในวงกว้างแก่สถานศึกษาเช่นเดียวกับงานอื่นๆภายในสถานศึกษาการทำการเปรียบเทียบสมรรถนะ (Benchmarking) จะประสบผลสำเร็จไม่ได้หากขาดความเข้าใจและการส่งเสริมจากผู้บริหาร ซึ่งที่ผู้บริหารควรมีบทบาทสำคัญ ดังนี้ (ณัฏฐพันธ์ เขจรนันทน์, อ้างถึงในดำรง มาตี๋. 2552: ออนไลน์)

1. การริเริ่มผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงและสร้างนวัตกรรมใหม่ของสถานศึกษา
2. การมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมทั้งทางตรงและทางอ้อม ในการ

สร้างองค์การเรียนรู้โดยเฉพาะการเป็นส่วนสำคัญในการวางแผนและดำเนินการของสถานศึกษา

3. การส่งเสริม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการของโครงการพัฒนาสถานศึกษาอย่างเต็มที่ทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยการสนับสนุนทั้งในด้านงบประมาณ ทรัพยากร การให้ความสำคัญและกำลังใจแก่บุคลากรในสถานศึกษา

4. การเป็นต้นแบบ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินการและการนำแนวทางให้มาปฏิบัติ มิเช่นนั้นบุคลากรในสถานศึกษาอาจมองไม่เห็นภาพที่เป็นรูปธรรมหรือไม่กล้าที่จะปฏิบัติงานตามแนวใหม่

5. เปิดโอกาส ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้โอกาสแก่บุคลากรในการสร้างความเปลี่ยนแปลงและทดลองสิ่งใหม่ๆ ตลอดจนยอมรับต่อความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญของการเรียนรู้และประสบการณ์ของสถานศึกษา

6. ติดตามผล ผู้บริหารสถานศึกษาต้องแสดงความใส่ใจ และมุ่งมั่นในการสร้างองค์การเรียนรู้ ติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะสามารถให้คำแนะนำจะทำการปรับปรุงได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนสร้างความเชื่อมั่นในเชิงจิตวิทยาแก่บุคลากรในสถานศึกษา

7. การให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นการให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบการเรียนรู้ของสถานศึกษา

จึงอาจสรุปได้ว่า การทำการเปรียบเทียบสมรรถนะ(Benchmarking) จะมีผลในทางบวกและมีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ และการรักษาความสามารถในการแข่งขันของสถานศึกษาในระยะยาว ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่โดยตรงที่จะกำหนดแนวทางและเป็นผู้นำสถานศึกษามีการเปิดรับการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่สร้างสรรค์ต่อไป

3.7 แบบปฏิบัติที่ดี (Best Practices)

American Productivity and Quality Center (บุญดี บุญญากิจ และ กมลวรรณ ศิริพานิช. 2545: 10 – 11) ได้ให้คำจำกัดความของ Best Practices ว่า คือแบบปฏิบัติที่ดีที่สามารถก่อให้เกิดผลที่เป็นเลิศ รวมความแล้ว Best Practices คือ วิธีปฏิบัติที่ทำให้องค์กรและสบความสำเร็จหรืออาจกล่าวได้ว่า คือ แบบปฏิบัติที่ดีที่ทำให้องค์กรก้าวสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งอาจปรับสำนวนให้เกี่ยวข้องกับวงการการศึกษาได้ว่า (พรรณี เหมะสถลและคณะ. 2551: 66) Best Practices เป็นวิธีการทำงานใหม่ๆ ที่สถานศึกษาเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ซึ่งนำไปสู่การบรรลุผลลัพธ์ที่ตอบสนองความคาดหวังของชุมชน ผู้ปกครอง และเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ ก้าวสู่ความเป็นเลิศ

สมพร เพชรสงค์ (อ้างถึงใน บุญศิลป์ อาษาสนา. 2549: 50 – 51) ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับแบบปฏิบัติที่ดี(Best Practices) ไว้ดังนี้

ความหมายแบบปฏิบัติที่ดี (Best Practices) เป็นวิธีการทำงานที่ดีที่สุดในเรื่องนั้น ซึ่งอาจจะเป็น ระบบบริหารเทคนิควิธีการต่าง ที่ทำให้ผลงานบรรลุเป้าหมายระดับสูงสุด ดังนั้น แบบปฏิบัติที่ดี (Best Practices) จึงไม่ใช่เป็นแค่เพียงวิธี การทำงานที่ดีแต่เป็นการทำงานที่ดีกว่าหรือดีที่สุด ซึ่งมีทั้งการทำงานในเชิงระบบ บริหาร และเทคนิควิธีการต่าง ทำให้ผลงานนั้นบรรลุเป้าหมายสูงสุด

จุดเริ่มต้นวิธีแบบปฏิบัติที่ดี (Best Practices) เริ่มต้นจาก วงการแพทย์เป็นวิธีการปฏิบัติงานที่ดีไม่ว่าจะนำไปปฏิบัติ ที่ไหนอย่างไร ซึ่งผลงานที่ปฏิบัตินั้นได้นำไปสู่ผลสำเร็จ หน่วยงานจำเป็นต้องมีการแลกเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานที่ดีกับหน่วยงานย่อยและมีการแลกเปลี่ยนระหว่างหน่วยงานต่าง ซึ่งเป็น หน่วยงานภายนอก ผลสุดท้ายของ แบบปฏิบัติที่ดี (Best Practices) คือ การนำไปใช้จนเป็นมาตรฐานในสหรัฐอเมริกา ได้มีสมาคมวิชาชีพแพทย์ได้มีการรวมตัวกันเพื่อทำการปรับปรุงคุณภาพการดูแลผู้ป่วย สมาชิกของสมาคมจะทำการปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือ โปรแกรมการดูแลสุขภาพ ในราคาที่ต่ำแต่ให้ความพึงพอใจแก่ผู้ป่วย ซึ่งเป็นกิจกรรม ที่ต้องอาศัย การแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ซึ่งกันและกันการจัดกิจกรรมดำเนินมาอย่างต่อเนื่องมีการแจกรางวัล Best Practices เพื่อกระตุ้นในการปรับปรุงคุณภาพผลงาน รางวัลแบ่งเป็นประเภทต่าง ตามลักษณะผลงานต่าง ๆ ซึ่งเชื่อถือได้ว่าเป็นผลงานชิ้นเยี่ยมในแต่ละประเภทส่วนรางวัลใหญ่มีเพียงรางวัลเดียวคือ Grand Prizeผู้ชนะจะได้รับรางวัลเป็นเงิน 2,400,000 บาท ได้เข้าร่วมสัมมนาระดับชาติของสมาคมผลงานจะได้ รับการตีพิมพ์ในวารสาร Best Practices และเว็บไซต์ของสมาคม ตัวอย่างโปรแกรมที่ได้รางวัลคือ โปรแกรมการเชิญชวนดูแลผู้ป่วยที่เป็นมะเร็งที่ต่อมลูกหมากของกลุ่มแพทย์เฮนรี่ฟอร์ด โดยให้ผู้ป่วยสามารถดูแลตนเองได้ที่บ้านร่วมกับการรักษาที่ศูนย์การรักษาโดยดำเนินกิจกรรมในลักษณะการวิจัยผลของโปรแกรมพบว่า 90 เปอร์เซ็นต์ ของผู้ป่วย ที่ได้รับการวินิจฉัยส่วนใหญ่เป็นมะเร็งในระยะแรกเท่านั้น ผู้ป่วยมีความพึงพอใจในการดูแลรักษา การประเมินการให้รางวัลมีทั้งการสังเกตอย่างไม่เป็นทางการและการสนทนา มีการใช้แบบสำรวจ ความคิดเห็นของผู้ป่วยคำที่มีความหมายใกล้ เคียงกับแบบปฏิบัติที่ดี (Best Practices)

Good Practices เป็นคำที่มีความหมายค่อนข้างกว้าง ใช้ในความหมาย เกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพแต่อาจจะยังไม่มีหลักฐานยืนยันแน่ชัดหรือแสดงความถูกต้องอย่างชัดเจน อาจจะเป็นเพียง คำบอกเล่าปากต่อปาก ซึ่งจำเป็นต้องใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์มายืนยัน ผลงานแบบปฏิบัติที่ดี (Best Practices) เป็นคำเฉพาะหรือศัพท์ที่ใช้ในวงการวิชาชีพ ที่แสดงถึงผลงานที่มีมาตรฐาน มีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องมีหลักฐานสนับสนุนหรือแสดงผลงานหรือความสำเร็จของงาน Innovative Practice หมายถึง จุดเน้นและแนวทางการทำงานที่น่าสนใจแต่ตอนนี้ยังไม่มีตัวชี้วัดใด บอกความสำเร็จได้แบบปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ทางด้านการศึกษาเป็นเครื่องมือทางด้านการศึกษาที่มีประสิทธิภาพที่ดีเยี่ยม บางครั้งแบบปฏิบัติที่ดี (Best Practices) อาจจะเป็นเพียงแค่แนวคิดง่าย แต่เป็นแนวคิดที่ทรงพลานุภาพน่าตื่นตาตื่นใจเป็น

การคิดนอกกรอบ เมื่อหน่วยงานมีแบบปฏิบัติที่ดี (Best Practices) แล้วควรได้มี การพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องจนมาตรฐานแบบปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ของหน่วยงานทางการศึกษานั้น ๆ ได้

นอกจากนี้แล้ว แบบปฏิบัติที่ดี (Best Practices) (Best Practices, 2552 : ออนไลน์) เป็นวิธีการทำงานหรือวิธีปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อผลงานที่มีคุณภาพ หรือส่งผลต่องานที่ประสบผลสำเร็จ แนวคิดพื้นฐานที่มีส่วนสำคัญในการนำแนวคิด เรื่อง Best Practices มาใช้การพัฒนางานประกอบด้วย

1. ความต้องการในการแสวง หาข้อมูลหรือความรู้เพื่อนำสู่การพัฒนางานให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรือการนำความรู้ไปใช้เพื่อการสร้างประโยชน์ (Knowledge Application)

2. ความเชื่อว่าความรู้ หรือแหล่งข้อมูลไม่มีเฉพาะในเอกสาร ในตำรา หรือจากการเรียนรู้ตามรูปแบบเดิม เช่นการอบรมโดยฟังจากวิทยาการเท่านั้น หากแต่ข้อมูลหรือความรู้ อยู่ในตัวบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการทำงานหรือการใช้ชีวิต หรือในองค์กรที่ปฏิบัติงานที่ประสบผลสำเร็จ (Knowledge Generation)

3. ความเชื่อในวิธีการเรียนรู้ ที่เป็นกระบวนการจัดการกับความรู้ (Knowledge Management หรือKnowledge Integration) Best Practices มีแนวทางดำเนินการดังนี้

3.1. การเตรียมการ หมายถึงการกำหนดกรอบหรือแนวทางในการศึกษา การกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ผลงานหรือแหล่งข้อมูลที่จะจัดทำ Best Practices การกำหนดรูปแบบหรือกรอบการเขียน Case รวมถึงรูปแบบการนำเสนอ ตลอดจนการเตรียมทีมงานซึ่งประกอบด้วย หัวหน้าทีม ผู้เขียนcase ผู้ถ่ายภาพตัดต่อภาพและบรรณาธิการ เป็นต้น

3.2. การเลือกกรณีศึกษา หมายถึงการพิจารณาเลือกหน่วยงาน หรือผู้ที่มีผลงานที่เป็นเลิศ หรือมีผลงานประสบผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับ การศึกษาผลงานจำเป็นต้องมีข้อมูลที่ยืนยันความสำเร็จอย่างน่าเชื่อถือ เช่นผ่านการประเมินตามระบบของโครงการนั้นๆ (ในกรณีที่เป็นงาน หรือโรงเรียนในโครงการเฉพาะ) ได้รับรางวัลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ ผ่านการประเมิน มีความภาคภูมิใจ เป็นผลงานที่ทำให้ก้าวสู่เป้าหมายของชีวิตที่สูงขึ้นหรือเป้าหมายสูงสุดในเวลานั้น

3.3. การจัดทำแผนการจัดทำ Best Practices ซึ่งประกอบด้วย วิธีการเก็บข้อมูล เครื่องมือในการเก็บข้อมูลระยะเวลา การประสานงาน การวิเคราะห์ข้อมูล การจัดทำเอกสาร การนำเสนอ Best Practices (ควรมีการนำเสนอที่หลากหลายเช่น นำเสนอโดยเอกสารที่หลากหลายรูปแบบ นำเสนอผ่าน website เป็นต้น) เมื่อการจัดทำ Best Practices จบลงจำเป็นต้องมีการตรวจสอบและควรตรวจสอบก่อนนำเสนอ

3.7.1 แบบปฏิบัติที่ดี(Best Practices) ของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

ขณะนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังไม่มีการจัดทำ แบบปฏิบัติที่ดี (Best Practices) อย่างเป็นระบบ แต่แท้ที่จริงแล้วหน่วยงานในสังกัด สพฐ. มีแบบปฏิบัติที่ดี (Best Practices) อยู่แล้ว และมีมากมายทั้งส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา และการปฏิรูปราชการแต่ผลการนำเสนอมักจะเป็นผลงานที่เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ เช่น รูปแบบเทคนิควิธีการสอนต่าง เทคนิคการนิเทศและการบริหารสถานศึกษา เป็นต้น สำหรับในส่วนของการปฏิรูประบบราชการ ยังไม่ปรากฏออกมาอย่าง ชัดเจน ส่วนใหญ่มักจะรู้กันในหน่วยงาน หรือวงการที่เกี่ยวข้อง เช่น การเบิกค่ารักษา 15 นาที การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานธุรการ การจัดการศึกษานานาชาติ โรงเรียนในแนวตะเข็บชายแดน One Stop Service เป็นต้น รูปแบบเทคนิควิธีการบริหารราชการเหล่านี้ได้หลบซ่อนอยู่ในสำนักงาน ยังไม่ได้มีโอกาสมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างแพร่ หลายสำหรับสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ทั่วประเทศก็เชื่อว่ามีแบบปฏิบัติที่ดี (Best Practices) กระจัดกระจายหลบซ่อนอยู่มากมาย เช่นเดียวกันแต่ไม่มีการบันทึกรายงานให้รับทราบกันอย่างกว้างขวาง

แบบปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ในหน่วยงานสามารถเกิดขึ้นได้ หลายช่องทาง ตัวอย่างดังนี้

1. เกิดจากบุคคล อันมาจากการเรียนรู้ประสบการณ์ ภาวะผู้นำทางผู้บริหารที่คาดหวังความสำเร็จ การคิดเชิงอนาคตการเปลี่ยนแปลง ผู้ปฏิบัติงาน หรืออยู่ใต้บังคับบัญชาเรียนรู้จากการปฏิบัติ ริเริ่มสร้างสรรค์แก้ ปัญหาการทำงาน เสนอแนะวิธีการต่อผู้บริหารและอาจจะเกิดแนวคิด การรับรู้คำปรารภของคณะกรรมการ ของผู้ปกครองของประชาชนหรือผู้รับบริการก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ วิธีการใหม่ หรือที่ดีกว่า

2. เกิดจากปัญหาอุปสรรค การบริหารจัดการทั้งระบบ ทั้งปัจจัยนำเข้ากระบวนการ และผลผลิตไม่ได้ตามเป้าหมายความกดดันจากผู้รับบริการ การขับเคลื่อน นโยบายของผู้บริหารระดับสูง ภาวะข้อจำกัดของทรัพยากรทางการบริหาร ภาวะวิกฤติทำให้มีการแสวงหาแนวทางกระบวนการวิธีการที่ ดีกว่า เพื่อให้ได้ผลผลิตความสำเร็จสูงสุด

3. เกิดจากแรงขับเคลื่อนการพัฒนา ค้นหาวิธีการใหม่เพื่อเพิ่มผลผลิต กำไร หรือสร้างความพึงพอใจของผู้รับบริการ เสริมสร้างประสิทธิภาพขององค์การขั้นตอนการดำเนินงาน แบบปฏิบัติที่ดี (Best Practices) เสนอแนะได้ ดังนี้

ขั้นตอน 1 การวิเคราะห์ภารกิจที่แท้จริงของหน่วยงานนั้น ๆ

ขั้นตอน 2 การศึกษาวิเคราะห์ สภาพของหน่วยงาน ซึ่งอาจ ดำเนินการได้หลายวิธี เช่น ใช้วิธีการสำรวจ การระดมความคิด การใช้กระบวนการ AIC หรือ SWOT เป็นต้น

ขั้นตอน 3 การกำหนดภาพความสำเร็จอนาคตจัดทำรูปแบบ (Model) วิธีการการดำเนินงาน

ขั้นตอน 4 การปฏิบัติ ตามแบบวิธีการอาจจะเริ่มทดลองนำร่องตรวจสอบประเมินผลอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ

ขั้นตอน 5 ประเมินผลวิเคราะห์เปรียบเทียบ ในด้านขั้นตอนระยะเวลา งบประมาณและผลที่ได้รับกับวิธีการเดิม

ขั้นตอน 6 ปรับปรุงพัฒนา และขยายผลการนำไปใช้ในหน่วยงาน ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ขั้นตอน 7 การบันทึกเขียนรายงานใช้เป็นมาตรฐานในการปฏิบัติ

นอกจากข้อเสนอ 7 ขั้นตอนข้างต้นแล้ว หน่วยงานสามารถจะดำเนินการได้อีกหลายกระบวนการ เช่น ตามแนวทางของวงจรเดมมิ่ง (Demming Circle) ซึ่งประกอบด้วย

P : การวางแผน

D : การปฏิบัติ

C : การตรวจสอบประเมินผล

A : การปรับปรุงพัฒนากำหนดกิจกรรมใหม่ เป็นต้น

3.7.2 คุณลักษณะของแบบปฏิบัติที่ดี (Best Practices)

การวินิจฉัย แบบปฏิบัติที่ดี(Best Practices) นอกจากจะทรงพลังมีความตื่นตาตื่นใจในตัวมันเองแล้ว ควรจะมีประเด็นการพิจารณา ดังต่อไปนี้

1. เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภารกิจโดยตรงของหน่วยงานนั้น
2. สนองต่อนโยบายการแก้ปัญหาการพัฒนา ประสิทธิภาพของหน่วยงาน
3. ลดขั้นตอน ลดรอบระยะเวลา การทำงาน
4. ลดทรัพยากร ลดค่าใช่จ่าย
5. การนำเทคโนโลยีมา ใช้ประกอบการทำงาน
6. วิธีการที่ริเริ่มสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่หรือประยุกต์ขึ้นใหม่
7. สามารถทำแผนผัง เชิงเปรียบเทียบวิธีการเก่าและใหม่
8. อำนวยความสะดวกในการใช้
9. วางระบบการให้บริการ มีช่องทางการให้บริการ
10. สามารถเทียบเคียง วิธีการทำงานลักษณะเดียวกันกับหน่วยงานอื่นได้
11. ผลผลิต/ ความสำเร็จเพิ่มขึ้น
12. ความพึงพอใจของผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
13. สามารถนำไปใช้เป็นมาตรฐานการทำงาน ต่อไปได้ยั่งยืนพอสมควร
14. การพัฒนาปรับปรุงต่อไป ฯลฯ

3.7.3 ขอบข่าย แบบปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ในหน่วยงานทางการศึกษา

แบบปฏิบัติที่ดี(Best Practices) ด้านบริการ เสนอแนะได้ ดังนี้

1. การประหยัดงบประมาณ
2. การลดรอบระยะเวลาของขั้นตอนในการให้บริการ
   2.1 การออกใบสุทธิ
   2.2 การขอใช้อาคารสถานที่
   2.3 การออกใบรับรองการสำเร็จการศึกษา
   2.4 การให้บริการข้อมูลสารสนเทศ
   2.5 การเบิกจ่ายงบประมาณ ฯลฯ
3. การส่งเสริมศักยภาพของหน่วยงาน และสถานศึกษาสามารถนำระบบอีเล็คทรอนิกส์ มาใช้ในการปฏิบัติงานและพัฒนา
4. ระบบการวัดผลผลิต (ขอบข่ายการวัดปริมาณคุณภาพเวลาค่าใช้จ่าย)
5. การเปิดโอกาสให้เอกชนหรือองค์กรพัฒนาที่ไม่แสวงหากำไรเข้ามามีส่วนร่วมการบริหารจัดการ
6. การบริการที่เน้นความพึงพอใจของผู้รับบริการ
7. การรับฟังและตอบสนอง ความคิดเห็นของประชาชน
8. การบริหารอัตรากำลังให้คุ้มค่า
   8.1 การเกลี่ยอัตรากำลัง
   8.2 การบรรจุแต่งตั้งบุคลากรลงในอัตราว่างอย่างรวดเร็ว
   8.3 การมอบหมายงานให้บุคลากรหรือกลุ่มบุคคลตรงกับความรู้ความสามารถและความถนัด
   8.4 การส่งเสริมบุคลากรให้ทำงานเต็มตามศักยภาพ
   8.5 การติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติงาน ของบุคลากร ฯลฯ
9. การจัดองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
   9.1 การส่งเสริมหรือพัฒนาให้บุคลากรพัฒนา ความรู้และทักษะการปฏิบัติงาน
   9.2 การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้
   9.3 การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่หลากหลายสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
10. การถ่ายทอดเป้าหมายและตัวชี้วัดขององค์กร ให้ถึงระบบบุคคล
11. การพัฒนาระบบควบคุมภายใน
   11.1 การบริหารความเสี่ยง
   11.2 การรายงาน

3.7.4 แนวทางการพิจารณาแบบปฏิบัติที่ดี (Best Practices) (พรรณี เหมะสถล และคณะ. 2551: 66-68)

วิธีการปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่จะเรียกได้ว่าเป็นแบบปฏิบัติที่ดี (Best Practices) นั้น มีแนวทางการพิจารณา 6 ข้อ ดังนี้

1. วิธีปฏิบัตินั้นดำเนินการบรรลุผลได้สอดคล้องกับความคาดหวังของชุมชนหรือผู้ปกครองที่มีต่อสถานศึกษาหรือเป็นวิธีปฏิบัติที่สร้างความพึงพอใจให้กับทุกคนในสถานศึกษาได้

2. วิธีปฏิบัตินั้น ผ่านกระบวนการนำไปใช้อย่างเป็นวงจรจนเห็นผลอย่างชัดเจนว่าทำให้เกิดคุณภาพสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งคือวิธีปฏิบัตินั้นมีกระบวนการ PDCA จนเห็นแนวโน้มของตัวชี้วัดความสำเร็จที่ดีขึ้น

3. สถานศึกษาสามารถบอกเล่าถึงวิธีปฏิบัตินั้นได้ว่า “ทำอะไร ? (what)” “ทำอย่างไร ?(how)” และ “ทำไม? จึงทำ หรือ ทำไปทำไม? (why)”

4. ผลลัพธ์จากวิธีการปฏิบัตินั้น เป็นไปตามองค์ประกอบ ข้อกำหนดของการพัฒนาคุณภาพเชิงระบบ

5. วิธีปฏิบัตินั้นสามารถระบุได้ว่าเกิดจากปัจจัยสำคัญที่ชัดเจน และปัจจัยนั้นก่อให้เกิดการปฏิบัติที่ต่อเนื่องและยั่งยืน

6. วิธีปฏิบัตินั้นใช้กระบวนการจัดการความรู้(KM: Knowledge Management) เช่น การเล่าเรื่อง (Storytelling) ในการถอดบทเรียนจากการดำเนินการ

3.7.5 กระบวนการค้นหาแบบปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ในสถานศึกษา

สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา เช่น ผู้ปฏิบัติงานของระบบโดยตรงที่เรียกว่า ชุมชนแนวปฏิบัติ (Community of Practices) ผู้ประเมินคุณภาพศึกษานิเทศก์ หรือผู้ให้คำปรึกษาการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา สามารถค้นหา Best Practices ได้โดยใช้กระบวนการ ดังนี้

1. การค้นหาว่าสถานศึกษาหนึ่ง ๆ มีแบบปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพอย่างไร จะต้องวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา ความคาดหวังของผู้ปกครอง และชุมชนรวมทั้งผู้มีส่วนได้เสียว่าคาดหวังกับสถานศึกษานี้อย่างไรบ้าง

2. ค้นหาว่าสถานศึกษามีวิธีปฏิบัติดี ๆ ที่ดำเนินการได้สอดคล้องกับความคาดหวังอย่างไรบ้าง

3. พิจารณาว่าวิธีปฏิบัติดี ๆ เหล่านั้นมีการนำไปใช้จริงอย่างครบวงจร PDCA หรือไม่ เพื่อยืนยันว่า วิธีปฏิบัติดี ๆ นั้นถูกนำไปใช้จริง และเป็น “นวัตกรรม” การทำงานของสถานศึกษาได้หรือไม่

4. ใช้กระบวนการจัดการความรู้ เช่น เรื่องเล่าเร้าพลัง (Storytelling) ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติของผู้เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียด

- กำหนดเป้าหมายของการแลกเปลี่ยนวิธีปฏิบัติ (Knowledge Vision)
- เล่าประสบการณ์จากการปฏิบัติการ (Knowledge Sharing)
- สรุปเป็นวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Knowledge Asset)

5. วิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จ บทเรียนที่สถานศึกษาได้เรียนรู้จากการดำเนินการตามวิธีปฏิบัติเหล่านั้น

จากความหมายของแบบปฏิบัติที่ดีที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า แบบปฏิบัติที่ดี (Best Practices) นั้นมีการเริ่มต้นจากการเป็นวิธีการปฏิบัติงานที่ดี ไม่ว่าจะนำไปปฏิบัติที่ไหนหรืออย่างไร ซึ่งผลที่ได้จากปฏิบัติงานนั้นได้นำไปสู่ผลสำเร็จ สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการแลกเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานที่ดีกับสถานศึกษาอื่น อีกทั้งควรมีการแลกเปลี่ยนระหว่างองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก ผลสุดท้าย คือ การได้แบบปฏิบัติที่ดีในสถานศึกษา

4. การบริหารการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานในการจัดการศึกษา 3 ระดับคือ

1. ระดับก่อนประถมศึกษา เป็นการจัดเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน โดยจะร่วมมือกับชุมชน ครอบครัว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานในพื้นที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย ให้กับผู้เรียนวัย 3 – 5 ปี อย่างทั่วถึงและพร้อมเข้าเรียนระดับประถมศึกษา

2. ระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่อยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ทุกคนเข้าเรียนและเรียนจนจบหลักสูตร มีความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตรงตามจุดมุ่งหมายหลักสูตร โดยให้การสนับสนุนช่วยเหลือผู้เรียนกลุ่มด้อยโอกาสทุกประเภทให้สามารถจัดได้ในรูปแบบที่เหมาะสมและมีคุณภาพ

3. ระดับมัธยมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนในพื้นที่ที่เรียนจบชั้น ป.6 ได้มีโอกาสศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างทั่วถึงตามความเหมาะสมตามแนวนโยบายของรัฐบาลและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และสนับสนุนให้เรียนต่อจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี

จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จึงได้จัดทำแนวทางการจัดการเรียนรู้แบ่งเป็นช่วงชั้น ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2545: 6)

1. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 การจัดการเรียนรู้ต้องสนองตอบต่อความสนใจของผู้เรียน โดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยาพัฒนาการ และจิตวิทยาการเรียนรู้ ทั้งในแต่ละคาบเรียนนั้นไม่ควรใช้เวลานานเกินความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาจะต้องจัดการเรียนรู้ให้ครบทุกกลุ่มสาระในลักษณะของการบูรณาการที่มีภาษาไทยและคณิตศาสตร์เป็นหลัก เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริง

มีความสนุกสนาน ได้ปฏิบัติจริง เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ ทักษะพื้นฐานการติดต่อสื่อสาร ในการคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ และพัฒนาลักษณะนิสัยและสุนทรียภาพ

2. ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 การจัดการเรียนรู้มีลักษณะคล้ายช่วงชั้นที่ 1 แต่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนในสิ่งที่ตนสนใจ มุ่งเน้นทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม การสอนแบบบูรณาการโครงงาน การใช้หัวเรื่องในการจัดการเรียนการสอน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดค้นคว้าแสวงหาความรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง สามารถสร้างสรรค์ผลงานแล้วนำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น

3. ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 การเรียนการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีหลักการทฤษฎีที่ยาก ซับซ้อน อาจจัดแยกเฉพาะเรื่อง และควรเน้นการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานมากขึ้น เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความคิด ความเข้าใจ และรู้จักตนเองในด้านความสามารถ ความถนัด เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ สถานศึกษาต้องจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะสม

4. ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 การจัดการเรียนรู้เน้นเข้าสู่เฉพาะทางมากขึ้น มุ่งเน้นความสามารถ ความคิดระดับสูง ความถนัดและความต้องการของผู้เรียน ทั้งในด้านอาชีพ การศึกษาเฉพาะทาง ตลอดจนการศึกษาต่อ

ในการจัดการศึกษาทั้ง 3 ระดับ 4 ช่วงชั้น หน่วยงานหรือองค์กรที่มีภารกิจต้องรับผิดชอบประกอบด้วย 1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3) สถานศึกษาต่าง ๆ ซึ่งองค์กรเหล่านี้จะกระจายครอบคลุมทุกพื้นที่ของประเทศ ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการจัดโครงสร้างการบริหารการศึกษา ดังนี้

โครงสร้างการบริหารการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้สรุปโครงสร้าง ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 70 – 71)

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีฐานะเทียบเท่ากรม ประกอบด้วย สำนักอำนวยการ สำนักการคลังและสินทรัพย์ สำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติกร สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีจำนวน 175 เขต มีโครงสร้างการบริหารงาน คือ กลุ่มอำนวยการ กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มนโยบายและแผนงาน กลุ่มส่งเสริมจัดการศึกษา กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการศึกษา กลุ่มนิเทศการศึกษา หน่วยตรวจสอบภายใน กลุ่มส่งเสริมการศึกษาเอกชน

พนัส หันนาคินทร์ (พนัส หันนาคินทร์. 2524: 75; อ้างอิงใน โชคชัย ไกรนรา. 2525: 8) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้ดูแลกิจการงานทุกด้านของโรงเรียนให้ดำเนินไปอย่าง

สอดคล้องกัน เพื่อมุ่งต่อการให้การศึกษาแก่นักเรียน งานของโรงเรียนแบ่งออกกว้าง ๆ ได้ 3 อย่างคือ งานเกี่ยวกับวิชาการ งานเกี่ยวกับธุรการ และงานเกี่ยวกับการบริหารและการปกครองนักเรียน

สมบูรณ์ พรรณนาภพ (2521: 8; อ้างอิงใน เกียรติ หิรัญกาญจน์. 2543: 11) ให้ความหมายของคำว่าการบริหารการศึกษาหมายถึง การดำเนินการต่าง ๆ ของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมให้มีความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ อย่างเต็มที่

นพพงษ์ บุณจิตราดุลย์ (2522: 15 -16; อ้างอิงใน ประดิษฐ์ ศิลาบุตร. 2536: 11) เห็นว่าการบริหารการศึกษาที่จัดขึ้นในระบบโรงเรียนนั้น เป็นภารกิจของผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ร่วมกันดำเนินการจัดการ เลือกสรร และควบคุมสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่บุคลิกภาพความรู้ความสามารถ ทัศนคติ ค่านิยม คุณธรรม ตลอดจนการถ่ายทอดวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน เพื่อให้เป็นสมาชิกที่มีประสิทธิภาพของสังคมสมดังเจตนาของหลักสูตรที่กำหนดไว้

จากแนวคิดและผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา ซึ่งนักวิชาการได้อธิบายไว้ข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษานั้นเป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาความรู้ในการบริหาร เพื่อส่งผลให้การบริหารโรงเรียน มีประสิทธิภาพและคุณภาพ

5. การบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก

5.1 ความสำคัญของโรงเรียนขนาดเล็ก

สวัสดิ์ อินแถลง (2547: 17 – 18) ให้ความหมายของโรงเรียนขนาดเล็กว่า โรงเรียนขนาดเล็ก โดยความหมายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการกำหนดความหมายที่แตกต่างไปจากโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (เดิม) ในเรื่องของขนาดโรงเรียนเดิมยึดเอาโรงเรียนที่มีขนาด จำนวนนักเรียน 120 คนลงมา โรงเรียนขนาดเล็กในความหมายใหม่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดที่ขนาดโรงเรียนที่มีนักเรียนต่ำกว่า 300 คน ลงมาซึ่งยึดกรอบที่กำหนดไว้ในร่างกฎกระทรวง “ว่าด้วยการจัดระบบบริหารและการจัดการสถานศึกษาขนาดเล็ก พ.ศ. .....” สถานศึกษาขนาดเล็ก หมายความว่า สถานศึกษาที่มีนักเรียนไม่เกินสามร้อยคน ในกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนไม่เกิน 300 คน นี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ

3. โรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียน 121 – 300 คน
4. โรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนต่ำกว่า 120 คน

ดังนั้น โรงเรียนขนาดเล็กในความหมายที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น

พื้นฐานกำหนดคือ โรงเรียนที่มีนักเรียนไม่เกิน 300 คน

ในขั้นต้นนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีเป้าหมายที่จะดำเนินการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กที่มีขนาดนักเรียนต่ำกว่า 120 คน ลงมาก่อน ในกลุ่มนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1. โรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนต่ำกว่า 60 คนลงมา
2. โรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนเกิน 60 คนแต่ไม่เกิน 120 คน

โรงเรียนขนาดเล็ก มีความสำคัญดังนี้ (วัลลภ ตั้งคณานุรักษ์. 2548; ออนไลน์ อ้างถึงใน เกรียงศักดิ์ เอื้อใจ. 2549: 14)

1. โรงเรียนขนาดเล็กเป็นโรงเรียนที่อยู่ใกล้ชิดชุมชน นักเรียนไม่ต้องเดินทางไปโรงเรียนไกล ไม่ต้องเสี่ยงกับภัยจราจร ซึ่งพ่อ แม่สามารถดูแลได้อย่างใกล้ชิด
2. โรงเรียนขนาดเล็กมีขนาดและจำนวนนักเรียนพอเหมาะ สามารถเน้นในเชิงคุณภาพได้ไม่ยาก
3. โรงเรียนขนาดเล็ก ท้องถิ่นสามารถเข้ามาร่วมบริหารจัดการ สนับสนุนและกำหนดหลักสูตรที่ สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

สวัสดิ์ อินแถลง (2547: 9) กล่าวว่าทุกโรงเรียนไม่ว่าขนาดเล็ก ขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกโรงเรียน ล้วนแล้วแต่มีคุณภาพดีทุกโรงเรียน ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนใดก็เหมือนกัน ไม่มีความแตกต่างมากนัก เด็กนักเรียนทุกคนได้ใช้บริการโรงเรียนใกล้บ้านคงทำให้ทุกคนตั้งแต่นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้องคลอดจนท้องถิ่นชุมขน สังคม มีความเข้มแข็ง มีความสุข ลดปัญหาการจราจร ลดอุบัติเหตุจากการจราจร ลดค่าใช้จ่ายภาคครัวเรือนเพื่อการศึกษาของบุตรหลานของประชาชน ทำให้ผู้ปกครองมีรายได้เพิ่มขึ้นโดยไม่ต้องลงทุนจะเห็นว่าถ้าสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กได้จะเกิดประโยชน์แก่ทุกคนทุกฝ่ายมากมาย ที่สุดผู้เรียนได้ประโยชน์สูงสุด สังคมประเทศชาติก็ได้ ประโยชน์ ครอบครัว ชุมชน สังคมก็อบอุ่น และเข้มแข็ง

จิรภา เกตุกาหลง (2545: 23) กล่าวว่าที่ประเทศสหรัฐอเมริกาประเทศที่ใหญ่มีประชากรหลายเชื้อชาติแตกต่างกัน ทั้งทางวัฒนธรรม ความเชื่อ ทัศนคติ และเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลกระทบต่อการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีเชื้อชาติจากแอฟริกา อเมริกาใต้ เอเชีย เป็นต้น และคนเหล่านี้จะมีปัญหาทางภาษา โดยเฉพาะกลุ่มสมาชิกในครอบครัวจะมีการศึกษาน้อย รายได้ต่ำ เป็นผลกระทบต่อการศึกษาของบุตรหลาน ดังนั้นจากการศึกษาของนักการศึกษาชี้ให้เห็นถึงความพยายามของนักการศึกษา ผู้บริหารชุมชนอันเป็นตัวการสำคัญที่จะปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของเด็กที่อยู่ในเขตพื้นที่มีรายได้ต่ำและความเป็นอยู่ไม่ค่อยดีเท่าที่ควร และผลการศึกษานี้จะเป็นวิธีการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาโดยมุ่งเน้นไปที่ขนาดของโรงเรียนโดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กจะแก้ไขปัญหาได้ตรงประเด็น และจะได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชนได้ดีกว่า

กลิ่น สระทองเนียม (2535: 30) ได้กล่าวว่า โรงเรียนบ้านบึงกระดานซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กมีนักเรียนแค่ 100 กว่าคน ครู 8 คนแต่การบริหารจัดการตามโครงการต่าง ๆ ของผู้บริหาร คณะครู และชาวบ้านมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาโรงเรียนจนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสู้กับโรงเรียนในเมืองได้สบาย และเป็นโรงเรียนพระราชทานขนาดเล็ก ทั้งนี้เกิดจากผลงาน 3 ด้าน คือด้านวิชาการ ด้านสัมพันธ์ชุมชน และการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับชุมชน

เจษฎา จันต๊ะนาเขต (2548: 102 – 103) กล่าวว่าจากการศึกษาสภาพปัญหาของโรงเรียนบ้านบ่อสร้าง เกิดจากโรงเรียนไม่ได้เข้าหาชุมชน และชุมชนก็ไม่กล้าเข้าหาโรงเรียนทำให้การจัดการสอนของโรงเรียนไม่ตรงกับความต้องการของชุมชน ผู้ปกครองจึงไม่ส่งลูกหลานเข้าเรียน เมื่อชุมชนไม่ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุน โรงเรียนก็อยู่ไม่ได้ ดังนั้นวิธีการแก้ปัญหาคือการดึงชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนให้มีความเข้มแข็งขึ้น ด้วยการดึงปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพต่าง ๆ มาเป็นครูภูมิปัญญาให้กับโรงเรียนทำให้การจัดการเรียนการสอนของครูประจำคล่องตัวขึ้น และจากนั้นจึงสร้างเครือข่ายพันธมิตร ทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพึ่งอาศัยซึ่งกันและกัน

5.2 แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก

การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการจัดการและการบริหารงานทั้งด้านวิชาการ ด้านบุคลากร งบประมาณ การบริหารทั่วไป ต้องคำนึงถึงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนเป็นหลัก

ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายสร้างความเข้มแข็งและยกระดับคุณภาพสู่การศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กให้สูงขึ้นในด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน และด้านคุณภาพนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็กไว้ คือ บริหารส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก การรวมโรงเรียนขนาดเล็ก การยุบ หรือการเลิกล้มโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้การดำเนินการดังกล่าวได้คำนึงถึง ผลกระทบต่อประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าและการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนาสถานประกอบการ และ สถาบันสังคมอื่น

การบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประสิทธิภาพ และรูปแบบการดำเนินงาน จะมุ่งไปที่การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญมุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เกิดทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้หลากหลาย สามารถนำวิธีการเรียนไปใช้ในชีวิตจริงได้ และมุ่งให้ผู้เกี่ยวข้องทุกคนมีส่วนรวม ในทุกขั้นตอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดวัยเรียน

การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก จึงจำเป็นต้องจัดรูปแบบอย่างเหมาะสมให้สอดคล้องและความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น ซึ่งมีความผูกพันกับโรงเรียนอย่างแนบแน่นมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การยุบหรือการล้มเลิกโรงเรียนขนาดเล็กจึงจำเป็นต้องเป็นวิธีสุดท้ายและชุมชน ดังนั้นผู้วิจัยได้ทำการศึกษารูปแบบและแนวทางการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก จากรูปแบบ ดังต่อไปนี้ (รูปแบบและแนวทางการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก. ออนไลน์. 2550)

รูปแบบและแนวทางการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก

1. รูปแบบ เรียนรวมบางชั้น

การจัดชั้นเรียนที่นำนักเรียนในแต่ละชั้น ที่อยู่ภายในช่วงชั้นเดียวกันมาเรียนรวมกันเป็นห้องเรียนเดียวกัน ซึ่งแต่ละช่วงชั้นประกอบด้วยนักเรียนที่เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ของช่วงชั้นนั้น ๆ และ การนำนักเรียน มาเรียนรวมกันอาจเป็นการรวมนักเรียน 2 ชั้นหรือ 3 ชั้น ก็ได้

วิธีดำเนินการ

การนำนักเรียนจากโรงเรียนเครือข่ายบางชั้น เช่น อนุบาล 1-2 ป.1-3 หรือ ป 4-6 ไปเรียนโดยจัดระบบการเรียนการสอนร่วมกันกับโรงเรียนหลักและโรงเรียนเครือข่าย ต้องมีการสนับสนุนค่าพาหนะ การประกันอุบัติเหตุที่เดินทางมาเรียนร่วม การบริหารจัดการโรงเรียน ในกรณีที่มีผู้บริหารของโรงเรียนเครือข่าย อยู่ให้บริหารจัดการโรงเรียนเครือข่าย สำหรับโรงเรียนเครือข่ายที่ไม่มีผู้บริหารให้ผู้บริหารโรงเรียนหลักเป็นผู้รักษาการในตำแหน่งโรงเรียนเครือข่าย

ทรัพยากรที่ต้องการ

การปรับปรุงด้านบุคลากรที่มีมีความรู้ความสามารถ ด้านอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนที่มาเรียนรวมได้รับบริการอำนวยความสะดวกในด้านการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ห้องสมุดเคลื่อนที่ ครุภัณฑ์/วัสดุ สอนวิชาชีพแบบห้องเรียนเคลื่อนที่ มีการขอรับการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเป็นค่าพาหนะจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อพัฒนาการศึกษา

ประโยชน์ที่จะได้รับ

เป็นการลดภาวการณ์ขาดแคลนครูผู้สอน ผู้เรียนได้เรียนครบตรงตามหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ เป็นการเน้นการมีส่วนร่วม การพัฒนาประสิทธิภาพ การบริหารจัดการโรงเรียนในการบริหารจัดการโรงเรียนของชุมชนให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

2. รูปแบบ เรียนรวมช่วงชั้น

วิธีดำเนินการ

ผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันศึกษาข้อมูลโรงเรียนเกี่ยวกับข้อมูลจำนวนผู้เรียนในปัจจุบันและคาดการณ์ล่วงหน้า 5 ปี ในเรื่องจำนวนครู สภาพเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ของชุมชนสภาพพื้นที่ใกล้เคียงสภาพการคมนาคม แล้วจัดกลุ่มกำหนดเป็นศูนย์รวมโรงเรียน โดยคำนึงถึงสภาพที่ตั้งของการปกครอง คือสภาพเทศบาลตำบล สภาพระยะทางการเดินทาง จัดประชุมผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก เพื่อชี้แจงและหารือแนวดำเนินการเพื่อกำหนดรูปแบบการดำเนินงานร่วมกันในลักษณะการจัดการศึกษาเป็นช่วงชั้น คือ จัดแบ่งการเรียนการสอนออกเป็นช่วงชั้น วางแผนกำหนดจัดครูในโรงเรียนในตำบลรวมกัน โดยจัดครูเข้าสอนตามระดับช่วงชั้นตามความรู้ ความสามารถและความถนัดของครู โดยพิจารณาการจัดจำนวนครูตามเกณฑ์จำนวนครูที่จะทำการสอนในชั้นเรียน เสนอโครงการจัดการเรียนการสอนแบบศูนย์โรงเรียนระดับตำบล (รวมเรียนช่วงชั้น) ต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานการเรียนการสอนแบบศูนย์โรงเรียนระดับตำบล เพื่อให้มีหน้าที่ดูแลให้คำปรึกษา แนะนำ และประสานงานการดำเนินการในระดับอำเภอ ตำบลและโรงเรียน จากนั้นดำเนินการจัดการเรียนการสอนแบบศูนย์โรงเรียนระดับตำบล

ด้านการจัดการเรียนการสอน และการบริหารจัดการ

พิจารณาจัดครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียนในตำบลเป็นทีมรวมกันตามสัดส่วนห้องเรียนและช่วงชั้นตามศูนย์ช่วงชั้นในโรงเรียนต่าง ๆ โดยที่ทุกโรงเรียนยังคงมีสถานภาพเป็นโรงเรียนตามเดิม มีการบริหารจัดการตามลักษณะการบริหารโรงเรียนตามปกติ มีการดำเนินการเกณฑ์เด็กเข้าเรียนตามปกติ เมื่อโรงเรียนแต่ละโรงเรียนรับเด็กเข้าเรียนแล้วจัดส่งไปเรียนศูนย์โรงเรียนระดับช่วงชั้นนั้น ในการบริหารงานวิชาการ โดยผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูที่สอนในโรงเรียนนั้นร่วมกันวางแผนในเรื่องต่าง ๆ เช่น งานหลักสูตรและการนำไปใช้ งานการเรียนการสอน งานวัสดุ สื่อการเรียน การสอน ห้องสมุด งานนิเทศภายใน งานพัฒนาด้านวิชาการต่างๆ เป็นต้น ส่วนการบริหารงานธุรการ การเงิน การบัญชี และการพัสดุโรงเรียนโดยงานธุรการในชั้นเรียน มีการจัดทำ 2 ส่วน คือส่วนที่ 1 ยังคงแยกทำเป็นรายโรงเรียนตามเดิม และส่วนที่ 2 ทำเป็นภาพรวมในระดับชั้นที่ศูนย์นั้น ๆส่วนงานธุรการ การเงิน การบัญชี และการพัสดุโรงเรียนเดิม ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่รับผิดชอบปฏิบัติงานตามภารกิจ โดยการจัดซื้อวัสดุตามจำนวนเงินรายหัวผู้เรียนให้โรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการ โดยมีการประสานความต้องการใช้สื่อหรือวัสดุร่วมกัน จากนั้นจัดแบ่งวัสดุหรือสื่อตามสัดส่วนของจำนวนผู้เรียนที่กระจายไปตามศูนย์เรียนช่วงชั้นนั้น

ในส่วนของการวัดและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร ให้ครูผู้สอนประจำห้องเรียนในแต่ละศูนย์ทำการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทั้งในระหว่างปี ปลายปีและภาคเรียน แล้วจัด

ส่งผลการวัดและประเมินผลไปยังโรงเรียนเดิมของผู้เรียนชั้นนั้น ๆ เพื่อให้โรงเรียนเดิมอนุมัติผลการเรียน การบริหารงานบุคคลผู้บริหารโรงเรียนออกคำสั่งให้ครูไปควบคุมดูแลผู้เรียนและปฏิบัติหน้าที่สอน และงานอื่นๆ ในโรงเรียนศูนย์ช่วงชั้นนั้น โดยมีการลงเวลาปฏิบัติงานที่โรงเรียนศูนย์นั้น การพิจารณาความดีความชอบ มีการพิจารณาร่วมกันในระดับ ศูนย์โรงเรียนระดับตำบลเข้าสู่การพิจารณาในระดับกลุ่มโรงเรียน ด้านสวัสดิการ จัดวิธีการสนับสนุนค่าพาหนะให้ผู้เรียนทุกคน จัดระบบประกันชีวิตหมู่ให้กับผู้เรียนทุกคน จัดระบบการเดินทางเพื่อให้ผู้เรียนได้เดินทางปลอดภัย

ทรัพยากรที่ต้องการ

การจัดค่าพาหนะให้กับผู้เรียน และครูที่ไปปฏิบัติงานทุกคนที่เดินทางไปเรียนรวม โดยจัดหารูปแบบที่หลากหลาย เช่น เป็นค่าจ้างเหมารถรับ-ส่งผู้เรียน เงินอุดหนุนผู้เรียนที่จัดสรรให้กับผู้เรียนหรือผู้ปกครองนักเรียนได้โดยตรง เพื่อความคล่องตัวในการใช้จ่ายงบประมาณตามสภาพจริง

ประโยชน์ที่จะได้รับ

ความพึงพอใจของผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชนและองค์กรบริหารส่วนตำบล ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบศูนย์ระดับตำบล แบบเรียนรวมช่วงชั้นใน 3 ด้านคือ ด้านปัจจัยการดำเนินการ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ด้านผลผลิตที่เป็นคุณภาพผู้เรียน

3. รูปแบบศูนย์โรงเรียนแบบพักนอน

ศูนย์โรงเรียนแบบพักนอนเกิดขึ้นจากการดำเนินการรวมศูนย์โรงเรียนในรูปแบบต่างๆ ดังได้กล่าวมา แต่เนื่องจากผู้เรียนที่เดินทางมาเรียนรวมไม่สามารถเดินทางไป-กลับระหว่างโรงเรียนหลักได้ เนื่องจากบ้านเรือนอยู่ห่างไกลและการคมนาคมยากลำบาก หลายแห่งเป็นภูเขาและป่าทึบ ดังนั้นผู้เรียนจึงจำเป็นต้องพักนอนค้างคืนที่โรงเรียนหลัก

วิธีดำเนินการ

โรงเรียนประสานงานร่วมกับชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการวางแผนการดำเนินงาน จัดหางบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานเกี่ยวกับที่พัก อาคาร และวัสดุอื่น ๆ ที่จำเป็น จากภาครัฐ เอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดสร้างและจัดหาที่พักสำหรับผู้เรียน แต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานบริหารจัดการศูนย์พักนอน

ทรัพยากรที่ต้องการ

งบประมาณในการจัดสร้างเรือนพักนอน ค่าอาหาร ค่าวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน ค่าตอบแทนบุคลากรที่รับผิดชอบ

ประโยชน์ที่จะได้รับ

ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามศักยภาพของตนเองได้รับความเสมอภาคในการเรียนในกลุ่มประสบการณ์และสาระการเรียนรู้

4. รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

การพัฒนาหลักสูตรเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษา เพราะจะทำให้การนำหลักสูตรไปใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เป็นอยู่ การนำหลักสูตรไปใช้จึงจะบังเกิดผลตามที่ต้องการ การพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น อาจพิจารณาดำเนินการได้โดยการจัดชั้นเรียนแบบช่วงชั้น และการบูรณาการเนื้อหารายวิชาตามช่วงชั้น การจัดชั้นเรียนแบบช่วงชั้น อาจจัดให้สอดคล้องกับจำนวนบุคลากรที่โรงเรียนมีอยู่ โดยการรวมชั้นที่ติดกันเข้าด้วยกัน เช่น ช่วงชั้น ป.1-2, ป.3-4, ป.5-6 หรือช่วงชั้นตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ช่วงชั้น ป.1-2, ป.3-4, ป.5-6 เป็นต้น

สำหรับการบูรณาการเนื้อหารายวิชา สามารถดำเนินการได้โดยการศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแล้วนำวัตถุประสงค์และเนื้อหาการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มวิชาที่สอดคล้องกันมาเชื่อมโยงสู่การจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ หลังจากนั้นจึงนำหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการแล้วมากำหนดกิจกรรม เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้ครั้งเดียวมาพร้อมกันในแต่ละช่วงชั้น

วัตถุประสงค์

เพื่อแก้ไขปัญหาครูไม่ครบชั้น สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครั้งเดียวในการสอนหลายชั้นและผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติ เกิดทักษะชีวิต และผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

วิธีดำเนินการ

ในการจัดชั้นเรียนแบบช่วงชั้นและการบูรณาการเนื้อหารายวิชาดังกล่าวข้างต้นนั้น สามารถกำหนดขั้นตอนการดำเนินการได้ดังนี้

ประชุมคณะครูในโรงเรียนเพื่อร่วมปรึกษาหารือและวางแผนดำเนินงานร่วมกัน ดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อบูรณาการเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนในแต่ละระดับชั้นเรียน จัดทำตารางสอน และกำหนดครูผู้รับผิดชอบในแต่ละระดับช่วงชั้นเรียนเพื่อจัดทำกำหนดการเรียนรู้และแผนการเรียนรู้ และดำเนินการจัดการเรียนรู้ วัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ที่จัดไว้ จากนั้นประเมินผลการดำเนินงานแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ด้านผู้เรียนมีคุณภาพดีขึ้น คือ ครูมีความใกล้ชิดกับผู้เรียน สามารถมองเห็นความ

แตกต่างระหว่างผู้เรียน และแก้ปัญหาเป็นรายกรณี (Case Study) ได้ เมื่อโรงเรียนดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพตลอดเวลา ส่งผลให้คุณภาพนักเรียนดีขึ้น ครูได้รับการพัฒนาศักยภาพในการทำงาน กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เนื่องจากชุมชนไม่ต้องการให้มีการยุบเลิกโรงเรียน หรือนำนักเรียนไปเรียนรวมกับโรงเรียนอื่น เพราะโรงเรียนเป็นองค์กรสำคัญหน่วยหนึ่งของชุมชน ดังนั้นชุมชนจึงได้ยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการดูแลรักษาพัฒนาโรงเรียนการเป็นองค์ความรู้ให้โรงเรียน ตลอดจนการสนับสนุนด้านปัจจัยต่าง ๆ อีกทั้งเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการลงทุนของรัฐในการจัดการศึกษา การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ รัฐไม่จำเป็นต้องลงทุนด้านค่าใช้จ่ายในการเพิ่มครูให้ครบชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก

5. รูปแบบ Mobile Teacher

Mobile Teacher เป็นรูปแบบการนำครูคนใดคนหนึ่ง หรือ หลายๆ คน จากโรงเรียนที่เกินเกณฑ์ออกไปสอนตามโรงเรียนต่างๆ ที่ขาดแคลนครู ทำให้สามารถแก้ปัญหาขาดแคลนครู และครูที่เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งไปสอน

วัตถุประสงค์

เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครู เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้ครอบคลุมตามมาตรฐานมากยิ่งขึ้นและทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างกว้างขวางจากครูผู้มีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้านแต่ละสาขา

วิธีดำเนินการ

ดำเนินสำรวจครูในโรงเรียนเกินเกณฑ์ หรือ ครูที่ความรู้ความสามารถเฉพาะวิชา เช่น วิชาชีพ หรือวิชาที่ขาดแคลน สำรวจโรงเรียนที่ขาดแคลนครู และมีความต้องการครูช่วยสอน วางแผนจัดทำหลักสูตร จัดตารางการปฏิบัติงานร่วมกับโรงเรียนที่จะไปสอน จัดพาหนะให้ Mobile Teacher ไปสอนหรือจัดสนับสนุนค่าน้ำมันรถ และมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล

ทรัพยากรที่ต้องการ

ครูอาสาสมัครจากโรงเรียนเกินเกณฑ์ งบประมาณสนับสนุนค่าน้ำมันรถ และค่าตอบแทนครู พาหนะให้กับครูที่ไปสอนในโรงเรียนที่ร่วมโครงการ

ประโยชน์ที่ได้รับ

เพื่อเป็นการแก้ปัญหาขาดแคลนครู และช่วยให้ผู้เรียนมีคุณภาพดีขึ้น

6. รูปแบบ การใช้หน่วยคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่

หน่วยคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่ มี 4 รูปแบบ ได้แก่

1. Bus Mobile Unit เป็นรถบัส บรรจุคอมพิวเตอร์ 20 เครื่อง สามารถขับเคลื่อนไปบริการให้กับโรงเรียนที่ไม่มีคอมพิวเตอร์ หรือมีแต่ไม่เพียงพอ และโรงเรียนที่ขาดแคลนครู

2. Container Mobile Unit เป็นตู้คอนเทนเนอร์บรรจุคอมพิวเตอร์ 15 เครื่อง สามารถใช้รถลากจูงไปบริการให้กับโรงเรียนที่ไม่มีคอมพิวเตอร์ หรือมีแต่ไม่เพียงพอ และโรงเรียนที่ขาดแคลนครู

3. Mini Bus Mobile Unit เป็นรถมินิบัส บรรจุคอมพิวเตอร์ 13 เครื่อง สามารถขับเคลื่อนไปบริการให้กับโรงเรียนที่ไม่มีคอมพิวเตอร์ หรือมีแต่ไม่เพียงพอและโรงเรียนที่ขาดแคลนครู

4. Office Station เป็นศูนย์คอมพิวเตอร์ สำหรับบริการเครื่องคอมพิวเตอร์ให้กับโรงเรียนใกล้เคียงที่ขาดแคลน และมีความต้องการที่จะแสวงหาความรู้จากคอมพิวเตอร์

วัตถุประสงค์

เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูวาขาวิชาเฉพาะทางด้านคอมพิวเตอร์ และเป็นจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากเทคโนโลยีจากสื่อคอมพิวเตอร์ให้ครอบคลุมตามมาตรฐานมากยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการ

ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่ขาดแคลนคอมพิวเตอร์และขาดแคลนครู ร่วมกันประชุมวางแผนการบริการ จัดหลักสูตร จัดตารางสอน และปฏิทินการสอนเพื่อทราบความต้องการการใช้บริการหน่วยคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่ กำหนดจุดและจัดหาครูสอนที่จะนำ Bus Mobile Unit , Container Mobile Unit และMini Bus Mobile Unit ไปจอดสอน ในส่วนกรณี Office Station จัดตารางสอนแจ้งให้กับโรงเรียนที่มาใช้บริการ ดำเนินการสอน นิเทศ ติดตามผลการดำเนินงาน สรุปผลรายงานนำผลไปปรับปรุงพัฒนาต่อไป

ทรัพยากรที่ต้องการ

จัดหางบประมาณค่าน้ำมันรถ ค่าสาธารณูปโภค (ค่าไฟฟ้า) ค่าตอบแทนครูประจำรถโมไบล์ และ Office Station และงบประมาณซื้อสื่อ อุปกรณ์ เพิ่มเติม

ประโยชน์ที่ได้รับ

เป็นการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากคอมพิวเตอร์ เป็นการแก้ปัญหาขาดแคลนครู และทำให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนมีความพึงพอใจ

7. รูปแบบ การใช้ห้องเรียนเคลื่อนที่

ห้องเรียนเคลื่อนที่ เกิดขึ้นจากความต้องการของชุมชนที่เห็นความสำคัญของการศึกษา และชุมชนที่อยู่ห่างไกลและการคมนาคมยากลำบาก หลายแห่งเป็นภูเขาและป่าทึบ ดังนั้นจึงจัดตั้งห้องเรียนเคลื่อนที่เข้าไปจัดการศึกษาให้กับประชาชนวัยเรียนและมีการจัดครูเข้าไปสอน

วัตถุประสงค์

เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดโอกาสทางการศึกษาในถิ่นทุรกันดารด้วยระดมทรัพยากรจากชุมชนในท้องถิ่น หน่วยงาน องค์กร ที่เกี่ยวข้องในการร่วมจัดการศึกษา

วิธีดำเนินการ

โรงเรียนประสานสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน ภาครัฐ เอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการศึกษา และขอความร่วมมือในการจัดหาอาคารสถานที่และความปลอดภัยของครู ได้แก่ การจัดห้องเรียนชั่วคราว บ้านพักครู อาคารประกอบ ครุภัณฑ์ที่จำเป็น

ทรัพยากรที่ต้องการ

จัดหางบประมาณในการจัดสร้างห้องเรียนชั่วคราว ห้องน้ำห้องส้วม บ้านพักครู อาคารประกอบที่จำเป็น ค่าตอบแทนอัตราจ้าง วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ขอรับการสนับสนุนด้านบุคลากร

ประโยชน์ที่ได้รับ

ช่วยให้ผู้เรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการบริการจัดการศึกษาทั่วโรงเรียนชุมชนและหน่วยงานอื่น

8. รูปแบบ การเรียนการสอนผ่านดาวเทียม

การเรียนการสอนผ่านดาวเทียม เป็นการเรียนการสอนห่างไกลผ่านดาวเทียมจากโรงเรียนไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นการเน้นการจัดการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครู-อาจารย์ ในโรงเรียนทั่วประเทศเป็นระบบฟรีทีวี มีการออกอากาศในระดับประถมศึกษา 6 ช่อง ระดับมัธยมศึกษา 6 ช่อง ระดับอาชีวศึกษา 1 ช่อง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล 1 ช่อง และแยกธนาคารนานาชาติอีก 1 ช่อง รวม 15 ช่อง รายการที่ออกอากาศเน้นวิชาพื้นฐานตั้งแต่ ป.1- ป.6

วัตถุประสงค์

การเรียนการสอนผ่านดาวเทียมมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูที่มีความสามารถเฉพาะทาง และเป็นระดมทรัพยากรจากหน่วยงาน องค์กร ที่เกี่ยวข้องร่วมจัดการศึกษาในโรงเรียนที่ขาดแคลน

วิธีดำเนินการ

วิธีการดำเนินการด้านการเรียนการสอนผ่านดาวเทียมโดยการสำรวจโรงเรียนที่ต้องการจานดาวเทียมและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประสานขอจานดาวเทียมไปยังมูลนิธิการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ดำเนินการติดตั้งจานดาวเทียมและอุปกรณ์ จากนั้นทางโรงเรียนจัดการเรียนการสอนโดยรับสัญญาณผ่านดาวเทียม และมีการนิเทศ ติดตามประเมินผลการดำเนินการ

ทรัพยากรที่ต้องการ

ค่าอุปกรณ์จานดาวเทียม เครื่องรับสัญญาณ โทรทัศน์ ค่าติดตั้ง

ประโยชน์ที่ได้รับ

การเรียนการสอนผ่านดาวเทียมเป็นการช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครู ช่วยให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์มากขึ้นและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

9. รูปแบบ โรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง

โรงเรียนพี่โรงเรียนน้องเป็นการร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนที่มีความพร้อมกับโรงเรียนขนาดเล็กที่มีอัตราการขาดแคลนครูไม่ครบชั้นแต่ไม่มาก มีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือขาดสื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ระดับมากและต้องอยู่ใกล้กันระยะห่างไม่เกิน 2 กิโลเมตร

วัตถุประสงค์

โรงเรียนพี่โรงเรียนน้องเป็นการร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครู และขาดครูที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะทาง และเพื่อระดมทรัพยากรจากโรงเรียนที่มีความพร้อมภายในกลุ่มโรงเรียนร่วมจัดการศึกษา

วิธีดำเนินการ

ร่วมกันคัดเลือกโรงเรียนที่มีความพร้อมเป็นโรงเรียนพี่ และพิจารณาโรงเรียนขนาดเล็กเป็นโรงเรียนน้อง แบบมีส่วนร่วมและเป็นไปตามความพึงพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง วางแผนการ เสนอของบประมาณ ขอรับการสนับสนุนของโรงเรียนพี่ ในด้านบุคลากรไปช่วยสอนที่โรงเรียนน้อง โดยสนับสนุนค่าพาหนะและ ค่าตอบแทนในการปฏิบัติหน้าที่วางแผนร่วมกันในการพาผู้เรียนจากโรงเรียนน้อง ไปเรียนที่โรงเรียนพี่ เพื่อใช้สื่อที่มีอยู่เป็นชั่วคราว โดยการสนับสนุนค่าพาหนะสำหรับนักเรียนในการจ้างเหมารถยนต์

ทรัพยากรที่ต้องการ

ด้านบุคลากร ได้แก่ ผู้มีส่วนร่วมในการบริการจัดการศึกษาในโรงเรียนพี่และโรงเรียน

น้องประกอบด้วย ผู้บริการโรงเรียน ครูผู้สอน ผู้นำชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นด้านงบประมาณค่าพาหนะ สำหรับครูผู้สอน ค่าพาหนะสำหรับนักเรียนค่าประกันชีวิตผู้เรียนกรณีการประกันอุบัติเหตุเป็นรายบุคคล

ประโยชน์ที่ได้รับ

ทำให้ผู้เรียนได้เรียนครบตามหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ และทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการบริหารจากการโรงเรียน

10.รูปแบบการเรียนรวมทุกชั้นเรียน

รูปแบบการเรียนรวมทุกชั้นเรียนมีรูปแบบการจัดการดังนี้ มีโรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนโรงเรียนตั้งแต่ 2-5 โรงเรียน กระจายตัวตั้งอยู่ในพื้นที่ ที่เป็นที่ตั้งของหมู่บ้าน ที่มีเส้นทางคมนาคมระหว่าง 2-5 กิโลเมตร มีสภาพการ คมนาคมที่สะดวกทุกฤดูกาล ให้คัดเลือกโรงเรียนที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ อาคารสถานที่ที่เหมาะสมและตั้งอยู่ศูนย์กลาง หรือสามารถเดินทางได้สะดวก เป็นโรงเรียนหลัก ส่วนโรงเรียนที่เหลือเป็นโรงเรียนเครือข่าย ทางโรงเรียนนำผู้เรียนทุกระดับชั้นเรียนมาเรียนรวมที่โรงเรียนหลัก โดยได้รับการสนับสนุนค่า พาหนะในการเดินทางมาเรียน มีการวางแผนจัดอัตรากำลังครู ทั้งผู้บริหาร และครูสายผู้สอน ตลอดจนบุคลากรเพื่อปฏิบัติงานร่วมกันที่โรงเรียนหลัก และนำทรัพยากรจากโรงเรียนเครือข่ายมาใช้ร่วมกันที่โรงเรียนหลัก และปรับสภาพโรงเรียนเครือข่ายเป็นแหล่งเรียนรู้

วิธีดำเนินการ

ผู้บริหารและครูผู้สอนวางแผนการบริหารจัดการ กำหนดบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการตั้งโรงเรียนหลักและโรงเรียนเครือข่าย นำผู้เรียนจากโรงเรียนเครือข่ายมาเรียนร่วมในโรงเรียนหลักทุกชั้นเรียนการบริหารจัดการโรงเรียนหลักและโรงเรียนเครือข่ายอย่างชัดเจน มีการพิจารณาพัฒนาโรงเรียนเครือข่ายให้เป็นแหล่งเรียนรู้หรือพิจารณาเลิกล้มโรงเรียนตามความเหมาะสม ของบประมาณค่าพาหนะนักเรียน สำหรับนักเรียนทุกคนทุกระดับชั้นที่มาเรียนที่โรงเรียนหลัก

ทรัพยากรที่ต้องการ

ด้านบุคลากร ได้แก่ ผู้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนหลัก และโรงเรียนเครือข่าย ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน/นักการการเมือง ผู้นำทางการศึกษา ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ด้านงบประมาณ ได้แก่ ค่าพาหนะนักเรียน ค่าปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนเครือข่ายเป็นแหล่งเรียนรู้ ค่าใช้จ่ายพัฒนาประสิทธิภาพของโรงเรียนหลัก ค่าประกันชีวิตนักเรียนกรณีการประกันอุบัติเหตุเป็นรายบุคคล

ประโยชน์ที่จะได้รับ

ทำให้ผู้เรียนในโรงเรียนหลัก และโรงเรียนเครือข่ายได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดประสงค์ของหลักสูตร เป็นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาทั้งโรงเรียนชุมชนและหน่วยงานอื่นอีกทั้งเป็นการประหยัดงบประมาณภาครัฐ ลงทุนด้านงบประมาณต่ำแต่คุณภาพผู้เรียนสูงขึ้น

11. รูปแบบ การจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย

สำหรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนนี้มีรูปแบบย่อย ๆ ออกไปอีกดังนี้

11.1 ครูชาวบ้านประสานครูในโรงเรียน

มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครู ช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนเกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีสิ่งที่ดีงามในท้องถิ่น

มีวิธีดำเนินการด้วยการเข้าไปสำรวจภูมิปัญญาแหล่งเรียนรู้วิทยากรในท้องถิ่นโดยโรงเรียนร่วมกับชุมชนวางแผนงานในการใช้ครูชุมชนช่วยจัดการเรียนรู้ร่วมกับโดยครูในโรงเรียนเป็นผู้ประสานงานตลอดเวลา มีการสรุปและประเมินผล มีการใช้ทรัพยากรในการดำเนินการคือครูภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และการสนับงบประมาณค่าวิทยากรท้องถิ่นและจัดทำแหล่งเรียนรู้

ในการดำเนินการรูปแบบนี้จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีสิ่งที่ดีงามในท้องถิ่นทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน ของบุคลากรในท้องถิ่น

11.2 การจัดหลักสูตรหน่วยบูรณาการช่วงชั้น

มีวัตถุประสงค์ ในการดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากร และเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สอดคล้องกับสภาพชีวิตจริง

ในวิธีดำเนินการนั้นดำเนินการโดยการวิเคราะห์สาระและมาตรฐานกลุ่มสาระช่วงชั้นและสร้างหน่วยบูรณาการช่วงชั้น จากนั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบรวมชั้นในแต่ละช่วงชั้นตามหน่วยบูรณาการ แต่ครูวางแผนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนแต่ละชั้นต่างกัน เช่น ขณะจัดกิจกรรมผู้เรียน ป.1 มีกิจกรรมการเรียนรู้ง่ายไม่สลับซับซ้อน แต่เด็ก ป.2 , ป.3 กิจกรรมการเรียนรู้จะให้เด็กปฏิบัติเข้มและสลับซับซ้อนมากขึ้น มีการประเมินผลตามการเรียนรู้ที่คาดหวังของผู้เรียนแต่ละชั้นและสรุปผลการดำเนินการ

การดำเนินการนี้ทรัพยากรที่ต้องการคือด้านครูและบุคลากรที่มีความรู้ด้านหลักสูตร ด้านงบประมาณในการจัดประชุม ด้านวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินการ

ผลจากการดำเนินการมีประโยชน์ที่ได้คือทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างสอดคล้องกับสภาพจริงและได้ฝึกทักษะกระบวนการต่างๆ ตามจุดเน้นของหลักสูตรตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

11.3 การจัดการเรียนรู้เป็นทีม (Team Teaching)

การจัดการเรียนรู้เป็นทีมมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากร เป็นระดมความคิด ความสามารถให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ และการยืดหยุ่นเวลาในการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นทีมมีขั้นวิธีดำเนินการคือ การวางแผนจัดบุคลากร รับผิดชอบการจัดการเรียนรู้เป็นช่วงชั้น เช่น 2 หรือ 3 คนต่อ 1 ช่วงชั้น การวางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม โดยวิเคราะห์หลักสูตร โดยยืดหยุ่นเวลาตามความเหมาะสม ร่วมกันดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยในช่วงชั้นหนึ่ง อาจจะจัดกิจกรรมร่วมกัน แต่แยกเป็นกลุ่ม กิจกรรมที่ต่างกันในแต่ละชั้น เป็นต้น และมีการประเมินผลโดยยึดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและมาตรฐานสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นเป็นเกณฑ์ในการประเมิน โดยการจัดการเรียนรู้เป็นทีม มีความต้องการทรัพยากรด้านครูที่มีความรู้ความสามารถในการสอนและงบประมาณสนับสนุนการประชุม

11.4 ฐานการเรียนรู้แทนครูถือชอล์ก

การจัดฐานการเรียนรู้แทนครูถือชอล์กมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครูเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตามศักยภาพและความสนใจและเป็นการเสริมสร้างนิสัยใฝ่รู้ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน มีวิธีดำเนินการคือ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในโรงเรียนวางแผน จัดบุคลากรรับผิดชอบช่วงชั้น และร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตร3 สาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ช่วยกันวางแผนสร้างฐานการเรียนรู้เป็นฐานตามสาระของหลักสูตรและสนองความสนใจของผู้เรียน และการส่งเสริมพหุปัญญาแต่ละด้าน และดำนินการจัดการเรียนรู้ตามฐานการเรียน โดยมีใบงานหรือใบคำสั่งครูเป็นผู้คอยประสานการเรียนรู้ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ มีการวัดและประเมินผลการเรียนให้สอดคล้องกับแนวการประเมินผลของหลักสูตร

สำหรับทรัพยากรที่ต้องการด้านครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถในการสอน ด้านงบประมาณสนับสนุนการประชุมและวัสดุอื่นๆ ส่วนประโยชน์ที่จะได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบนี้คือทำให้ผู้เรียนมีนิสัยใฝ่รู้ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและผู้เรียนเรียนรู้ได้ตามศักยภาพและตามความสนใจของตนเอง

11.5 ครูกลุ่มโรงเรียนเวียนสอน

การดำเนินการแบบครูกลุ่มโรงเรียนเวียนสอนมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอน ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กับครูหลากหลาย และถนัดในแต่ละสาระการเรียนรู้ และเป็นการส่งเสริมการปฏิบัติงาน วิชาการโดยใช้ฐานกลุ่มโรงเรียน มีวิธีดำเนินการดังนี้โดยให้กลุ่มโรงเรียนร่วมวางแผน สำรวจความรู้ความสามารถและแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในแต่ละโรงเรียนและชุมชนในกลุ่มโรงเรียน มีวางแผนการจัดครูของกลุ่มเวียนสอน ในโรงเรียนภายในกลุ่มโดยอาจเคลื่อนครูเป็นวันๆ ไป หรือครึ่งวันไปตามห้องเรียนโรงเรียน หรือแหล่งเรียนรู้ในกลุ่มโรงเรียน จัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน โดยใช้สื่ออุปกรณ์เคลื่อนที่ของศูนย์วิชาการกลุ่มประกอบร่วมกันประเมินผลการจัดการเรียนรู้จากการดำเนินการ

การดำเนินการแบบครูกลุ่มโรงเรียนเวียนสอนมีทรัพยากรที่ต้องการในด้านครูที่มีความเชี่ยวชาญในการสอน และด้านสื่อ อุปกรณ์ในการดำเนินการจัดการเรียนการสอน ผลที่ได้รับจากการดำเนินการ ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กับครูหลากหลาย และถนัดในแต่ละสาระการเรียนรู้ และเป็นการระดมทรัพยากรภายในกลุ่มโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

11. 6 ครูอาสา

การดำเนินการแบบครูอาสามีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูและเป็นการส่งเสริมให้เกิดโอกาสในการเรียนรู้ของเด็กในโรงเรียนท้องที่ทุรกันดาร มีวิธีดำเนินการคือ ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และบุคลากรในระดับอำเภอ และกลุ่มโรงเรียน จัดประชุมสัมมนา วางแผนสำรวจข้อมูลและรับสมัครครูอาสา วางแผนการเรียนรู้ของครูอาสา วางแผนการทำงานจุดการเรียนรู้และผู้รับผิดชอบ ดำเนินการจัดการเรียนรู้เป็นจุดๆ อาจใช้วันหยุด เพื่อให้ครูอาสาได้ปฏิบัติงานได้สะดวก มีต้องการทรัพยากรที่ต้องใช้ในการดำเนินการด้านค่าตอบแทนครูอาสา ด้านวัสดุอุปกรณ์ และผลที่ประโยชน์ที่ได้รับทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ตามความจำเป็นในการดำรงชีวิต และเป็นการสร้างโอกาสในการเรียนรู้ของเด็กในโรงเรียนท้องที่ทุรกันดารที่อยู่ห่างไกล

11.7 ครูพี่ ศิษย์น้อง

การดำเนินการแบบครูพี่ ศิษย์น้องมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากร เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น และการเรียนรู้ วิถีชีวิตประชาธิปไตย มีวิธีดำเนินการดังนี้ บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียนร่วมวางแผนการจัดการเรียนรู้ โดยศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร สำรวจผู้เรียนที่มีลักษณะผู้นำและมีความสามารถถ่ายทอดความรู้เป็นผู้ช่วยครูได้ ร่วมวางแผนกับครูพี่ในการจัดการเรียนรู้ให้น้อง ดำเนินการจัดการเรียนรู้ โดยครูคอย

เอื้ออำนวยความสะดวกประเมินผลการเรียนรู้ ทรัพยากรที่ต้องการใช้ในการดำเนินการด้านบุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ ครู และผู้เรียนที่มีความสามารถ และด้านวัสดุอุปกรณ์ ผลที่ได้รับจากการดำเนินการคือผู้เรียนที่มีความสามารถได้มีโอกาสแสดงออกที่เป็นประโยชน์ และผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันโดยฝึกความเป็นผู้นำ ผู้ตามในการอยู่ร่วมกันได้

11.7 เรียนรู้จากบทเรียนสำเร็จรูป

การดำเนินการแบบเรียนรู้จากบทเรียนสำเร็จรูป มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรและเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การใฝ่รู้ ใฝ่เรียนรักการอ่าน มีวิธีดำเนินการดังนี้ คือร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตร จัดการประชุมปฏิบัติการผลิตบทเรียนสำเร็จรูป ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยบทเรียนสำเร็จรูปและประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับทรัพยากรที่ต้องการในการดำเนินการคือด้านบุคลากรในโรงเรียน และด้านบทเรียนสำเร็จรูป ผลที่ได้รับจากการดำเนินการคือเป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรในโรงเรียน และทำให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง รักการอ่าน การใฝ่เรียนรู้

11.8 หลักสูตรชีวิตในบ้านพัก

การดำเนินการแบบหลักสูตรชีวิตในบ้านพักมีวัตถุประสงค์ เพื่อบูรณาการหลักสูตรให้สัมพันธ์กับชีวิตจริงและเป็นแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากร ดำเนินการดังนี้ บุคลากรที่เกี่ยวกับในโรงเรียนร่วมกันวางแผนบุคลากรเพื่อรับผิดชอบ หอพักหรือบ้านพักผู้เรียนวิเคราะห์หลักสูตรและจัดทำหลักสูตรบูรณาการเน้นชีวิตในบ้านพักเป็นประเด็นหลักจัดการเรียนรู้จากสภาพจริงในวิถีชีวิตในบ้าน มีการประเมินผลตามสภาพจริง ส่วนเรื่องทรัพยากรที่ต้องการด้านบุคลากรในโรงเรียน และด้านงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินการคือเป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนครูและงบประมาณ ทำให้เกิดมีประสิทธิภาพการบริหารจัดการของโรงเรียน และทำให้คุณภาพด้านการเรียนของผู้เรียนดีขึ้น

จากรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กดังกล่าว มีรูปแบบในการบริหารและเป็นแนวทางในการนำไปใช้บริหารร่วมกันของโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพได้ อีกทั้งยังเป็นการช่วยแก้ปัญหาหลักในการบริหารบุคลากร วิชาการ งบประมาณรวมทั้งทรัพยากรด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 พอสรุปสำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ได้ดังนี้

6.1 งานวิจัยภายในประเทศ

สมนึก ศิริมา (2535: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพของโรงเรียน ภารกิจการบริหารของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก และวิเคราะห์ภารกิจการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก พบว่า สภาพนักเรียนส่วนใหญ่ขาดแคลนเครื่องแบบนักเรียน ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพการเกษตร เดินทางมาเรียนโดยการเดิน สภาพครู ส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรี มีภูมิลำเนาในจังหวัดตาก เดินทางไปปฏิบัติราชการแบบไป – กลับ โรงเรียนขาดแคลนครูนาฏศิลป์ ด้านภาพแวดล้อมชุมชน ส่วนใหญ่อยู่บนพื้นราบ และพื้นราบระหว่างเขา เส้นทางคมนาคมเป็นทางลาดยางและลูกรัง ใช้น้ำจากบ่อบาดาล ส่วนภารกิจการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนแบ่งงานเป็น 6 ด้านคือ งานวิชาการ บุคลากร กิจการนักเรียน อาคารสถานที่ ธุรการและการเงิน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า งานบุคลากร กิจการนักเรียน ธุรการและการเงิน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนงานวิชาการ อาคารสถานที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อจากการวิเคราะห์ภารกิจการบริหารโรงเรียนซึ่งจำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีการปฏิบัติภารกิจการบริหารงานวิชาการ บุคลากร กิจการนักเรียน ธุรการและการเงิน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับมาก ส่วนภารกิจการบริหารงานอาคารสถานที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับกลาง ส่วนผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปมีการปฏิบัติภารกิจการบริหารงานวิชาการ บุคลากร กิจการนักเรียน ธุรการและการเงิน อาคารสถานที่ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับมาก

สมบัติ บุญเกิด (2548: บทคัดย่อ) ศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียนระดับเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายใน ด้านความสามารถในการผลิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงด้านความสามารถในการพัฒนาให้นักเรียนมีทัศนคติทางบวก ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยจำแนกตามประสบการณ์การบริหารของผู้บริหารโรงเรียน และจำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนนั้น ผลปรากฏว่า แตกต่างกัน

วิสุทธิ์ เวียงสมุทร (2549: 96) ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งชั้นเรียน (กรณีเมื่อรวมแล้วนักเรียนไม่เกิน 30 คน) จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยยึดแฟ้ม

ผลงานผู้เรียนเป็นฐาน ซึ่งมีขั้นตอนการจัดกิจกรรม 6 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาธรรมชาติของผู้เรียน 2) มองหาสิ่งที่นักเรียนควรจะเป็น 3) เสริมจุดเด่นให้ผ่องใส 4) ก้าวไกลบูรณาการ 5) ประเมินผลงานตามสภาพจริง 6) เผยแพร่งสิ่งที่เป็นเลิศ ซึ่งนำไปทดลองใช้ศึกษาที่โรงเรียนบ้านเปลือยนอก อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่านักเรียนทั้งหมด 20 คน มีความสุข สนใจเข้าร่วมกิจกรรม และครูผู้สอนมีความพึงพอใจ

รมย์ พะโยม (2535: บทคัดย่อ) ศึกษาความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนในการพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งได้สำรวจความต้องการและจัดอันดับความสำคัญความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมด 10 ด้าน คือ การพัฒนาการบริหารสุขภาพในโรงเรียน การบริการอาหารกลางวัน ประชาธิปไตยในโรงเรียน กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน กีฬาภายในโรงเรียน ห้องสมุดโรงเรียน การบริการนักเรียนขาดแคลน การจัดหาและส่งเสริมการใช้สื่อการเรียนการสอน การปรับปรุงห้องเรียน และการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า 1) ความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนในการพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า มีความต้องการอยู่ในระดับมากเกือบทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนและการจัดหา และส่งเสริมการใช้สื่อการเรียนการสอนมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด 2) การจัดอันดับความสำคัญความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนในการพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กพบว่า อันดับความสำคัญความต้องการจากความสำคัญมากที่สุดไปหาความสำคัญน้อยที่สุดคือ การพัฒนาการจัดหาและส่งเสริมการใช้สื่อการเรียนการสอน ห้องสมุดโรงเรียน การบริการอาหารกลางวัน การบริหารสุขภาพในโรงเรียน การปรับปรุงห้องเรียน การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในโรงเรียน การบริการนักเรียนขาดแคลน ประชาธิปไตยในโรงเรียน กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน และกีฬาภายในโรงเรียน

สมบูรณ์ สังฆโสภณ (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ได้เปรียบเทียบปัญหา และหาแนวทางแก้ปัญหา ซึ่งจากการศึกษาพบว่า 1) ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อได้พิจารณาปัญหาการบริหารแต่ละงานพบว่า การบริหารงานวิชาการ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง การบริหารงานกิจการนักเรียน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง การบริหารงานบุคลกร มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง การบริหารงานงบประมาณ มีปัญหาอยู่ในระดับมาก การบริหารงานทั่วไป มีปัญหาอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงาน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับการพิจารณาแนวทางการแก้ปัญหารายด้านพบว่า การบริหารงานวิชาการมีการใช้แนวทางการแก้ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง การบริหารงานกิจการนักเรียน มีการใช้แนวทางการแก้ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง การบริหารงานบุคลาการมีการใช้แนวทางการแก้ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง การ

บริหารงานงบประมาณมีการใช้แนวทางการแก้ปัญหาอยู่ในระดับมาก การบริหารงานทั่วไปมีการใช้แนวทางการแก้ปัญหาอยู่ในระดับมาก 3) ผู้บริหารกับครูผู้สอนมีปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนขนาดเล็กในภาพรวมและแต่ละงานบริหารไม่แตกต่างกัน 4) ผู้บริหารกับครูผู้สอนมีแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในภาพรวมและในแต่ละงานบริหารไม่แตกต่างกัน

สมยศ ปั๋นแก้ว (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามกระบวนการทั้ง 6 ขั้น มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับคือ การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน การรายงานประจำปี การรายงานประเมินตนเอง การกำหนดกลยุทธ์วางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการ การกำหนด วิสัยทัศน์ นโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ ประเมินภายใน และการวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียน

ปัญหาในการบริหารที่สำคัญคือ โรงเรียนมีข้อจำกัดในด้านบุคลากร งบประมาณ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ไม่มีการประเมินผลแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง การดำเนินงานไม่เป็นระบบ รายงานประจำปียังไม่สมบูรณ์ไม่ครอบคลุม สำหรับแนวทางแก้ไขนั้น โรงเรียนควรแสวงหางบประมาณสนับสนุนทั้งบุคลากรให้มากขึ้น ควรจัดอบรม ประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ชี้แจงให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้าใจบทบาท หน้าที่และการมีส่วนร่วมในเรื่องการกำหนดวิสัยทัศน์ ควรมีการประเมินแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ควรมีระบบการประเมินตนเอง ประเมินภายในที่ชัดเจน ควรให้ผู้ปกครองชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการประเมินภายในอย่างจริงจัง

ธวัติ นันทวาส (2547: 127 - 128) ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน ศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามขนาดโรงเรียน ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา 4 ด้าน คือด้านวิชาการ งบประมาณ งานบุคคล การบริหารทั่วไป ของโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนขุนแงง อำเภอปัว จังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน พบว่า ด้านวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวม พบว่า การดำเนินการอยู่ในระดับสูง โรงเรียนเรียนขนาดใหญ่ดำเนินการอยู่ในระดับสูงมาก ในเรื่องแหล่งเรียนรู้ที่จัดให้นักเรียน การสนับสนุนสื่ออุปกรณ์การสอน และการจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การประกันคุณภาพการศึกษา และการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กนั้นดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ในเรื่องการสนับสนุนสื่ออุปกรณ์การสอนและแหล่งเรียนรู้ที่จัดให้นักเรียน ด้านงบประมาณ ผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวม พบว่า มีการดำเนินการอยู่ในระดับสูง โดยโรงเรียนทุกขนาดดำเนินการอยู่ในระดับสูงมาก ในเรื่องการดำเนินจัดซื้อจัดจ้าง โรงเรียนขนาดใหญ่ดำเนินการอยู่ในระดับสูงมาก เรื่องการจัดทำแผนการเงินและงบประมาณ และระดมทุนเพื่อการศึกษา และโรงเรียนขนาดเล็กดำเนินการอยู่ในระดับต่ำ ในเรื่องการระดับทุนเพื่อการศึกษา ด้านบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวม พบว่า

ดำเนินการอยู่ในระดับสูง โดยโรงเรียนทุกขนาดดำเนินการอยู่ในระดับสูง ในเรื่องการใช้บุคลากร การให้ขวัญกำลังใจบุคลากร และเรื่องการพัฒนาบุคลากร ในโรงเรียนขนาดใหญ่ดำเนินการสูงมาก โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก ดำเนินการอยู่ในระดับสูงมาก ส่วนเรื่องการสรรหาบุคลากร โรงเรียนขนาดใหญ่ดำเนินการอยู่ในระดับต่ำ ส่วนโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กดำเนินการอยู่ในระดับต่ำมาก ด้านการบริหารทั่วไป ผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวม พบว่า มีการดำเนินการอยู่ในระดับสูง โดยโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดกลาง ดำเนินการอยู่ในระดับสูงมาก ในเรื่องสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และโรงเรียนขนาดใหญ่ดำเนินการอยู่ในระดับสูง ด้านอาคารสถานที่ การกำหนดนโยบายและแผนในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็กดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ในเรื่องอาคารสถานที่ และกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารทั้ง 4 ด้าน ดำเนินการในระดับสูง และเมื่อเปรียบเทียบแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก บริหารทั้ง 4 ด้าน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน โดย ครูและผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดหาสื่ออุปกรณ์ การสนับสนุนครูนำนวัตกรรม เทคโนโลยี มาใช้ในการสอน การมีจำนวนครูครบตามเกณฑ์ จัดสภาพอาคารสถานที่เป็นแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนการสอนและเป็นแหล่งบริการความรู้แก่ชุมชน มีแนวทางการบริหารที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปราณี วงศ์ชูพันธ์ (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร ผลการศึกษาวิจัยพบว่าสภาพการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 พบว่า ภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ปัญหาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร มีด้านผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ การจัดการเรียนการสอนไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ งบประมาณได้รับน้อย ไม่เพียงพอ วัสดุ อุปกรณ์ที่ไม่เพียงพอเมื่อเข้าร่วมโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษา ครูสอนหลายวิชา ไม่สามารถสอนตามวิชาเอกได้ จำนวนครูไม่เพียงพอกับความต้องการ สื่อทางเทคโนโลยีทางการศึกษา สัญญาณไปไม่ถึง ไม่สามารถระดมทรัพยากรได้ เนื่องจากผู้ปกครอง ชุมชน มีฐานะยากจน สำหรับแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 เสนอไว้ว่าควรจัดระบบการนิเทศ กำกับติดตาม ภายในสถานศึกษา ควรแต่งตั้งคณะกรรมการบริหาร จัดทำหลักสูตรบูรณาการ ควรวางแผนการใช้งบประมาณร่วมกับคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีประสิทธิภาพ ควรระดมทรัพยากร ระดมทุน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้จัดบุคลากรเข้าปฏิบัติราชการ ตามความรู้ความสามารถ มีคณะกรรมการประเมินผลงาน และบุคลกรควรได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถ ยกย่องเชิดชูเกียรติ มี

ขวัญกำลังใจ มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ มีการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมหลักสูตรระยะสั้น เช่น คอมพิวเตอร์ และวิจัยในชั้นเรียน และกำหนดความต้องการครูที่ขาดแคลนตามวิชาเอก ควรพัฒนาและประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ชุมชนได้ทราบ ควรจัดระบบข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน สร้างเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศกับสำนักงานเขตพื้นที่ทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ และสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาความรู้ประสบการณ์ ด้านเทคโนโลยี เพื่อพัฒนางานของโรงเรียน

ปานทอง ปธิเก (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เปรียบเทียบและเสนอแนะ เกี่ยวกับปัญหาการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 2 ซึ่งได้ผลการศึกษาดังนี้ ข้าราชการครู มีความคิดเห็นว่า ระดับปัญหาการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กโดยรวมและรายด้าน 3 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารทั่วไปอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการบริหารงานบุคลากร มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้างานเห็นว่า ปัญหาการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กโดยรวมและรายด้านแตกต่างกับผู้บริหารสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูหัวหน้างานมีความเห็นอยู่ในระดับมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีดังนี้ คือด้านการบริหารวิชาการ คือ ขาดการพัฒนาแนะแนวทางการศึกษา ควรจัดคาบแนะแนวรวมแต่ละระดับชั้นเพื่อแนะอาชีพและการศึกษาต่อ ด้านการบริหารงบประมาณคือ ขาดกาพัฒนากองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา ควรตั้งกองทุนและจัดสรรให้นักเรียนอย่างยุติธรรม ด้านการบริหารงานบุคคล คือ ขาดการขอคืนตำแหน่งครูที่ลาออกหรือเกษียณราชการ ควรประสานงานผู้ที่มีอำนาจแต่งตั้งเพื่อจัดสรรตำแหน่งที่ขาดแคลน ด้านการบริหารทั่วไป คือขาดบุคลากรในการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ควรจัดจ้างผู้ที่จบ ปวส. เพื่อทำงานธุรการและประสานงานต่างๆ

สุนทร คชสิงห์ (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน วิชาที่สำเร็จการศึกษา และระยะเวลาการเดินทางมาทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการศึกษาวิจัยพบว่ามีปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทราเขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับปัญหาในแต่ละด้านตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ คือ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคลากร งานบริหารทั่วไป ต่อมาปัญหาด้านการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทราเขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จำแนกตามประสบการณ์การบริหารงาน สาขาที่สำเร็จการศึกษาระยะเวลาในการเดินทาง พบว่าแตกต่างกันน้อยมาก ส่วนแนวทางใน

การแก้ไขปัญหาการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่าด้านการบริหารงานวิชาการควรใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้านการบริหารงบประมาณควรระดมทรัพยากร ด้านการบริหารงานบุคลากร ควรใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและด้านการบริหารทั่วไปควรประสานระหว่างการศึกษานอกระบบ และการศึกษาอัธยาศัย

มนตรี ศรีเพชร (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาระดับการปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี ในขอบข่ายงาน 4 ด้านคือ การปฏิบัติงานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอน การปฏิบัติงานด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน การปฏิบัติงานด้านวัดผลประเมินผล พบว่า การปฏิบัติงานด้านวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหารโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนครูผู้สอนมีการปฏิบัติงานวิชาการ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง การปฏิบัติงานวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในเขตพื้นที่ต่างกัน มีการปฏิบัติงานวิชาการไม่แตกต่างกัน ส่วนการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานอยู่ในเขตพื้นที่ต่างกัน มีการปฏิบัติงานวิชาการแตกต่างกัน ปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ครูไม่ครบชั้นตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่า โรงเรียนมีปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ไม่ครบถ้วน เพราะหลักสูตรมีเนื้อหาสาระมาก รองลงมาได้แก่ ขาดการวิเคราะห์หลักสูตร และไม่พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น ด้านการเรียนการสอนพบว่าโรงเรียนมีปัญหาการขาดแคลนบุคลากร ทำให้การจัดครูเข้าชั้นเรียนไม่ครบชั้น ครูสอนมากกว่าหนึ่งชั้น ขาดทักษะการสอนแบบบูรณาการ มีภาระหน้าที่มากสอนไม่เต็มที่ ด้านวัสดุสื่อประสอบการเรียนการสอนและประกอบหลักสูตร พบว่าโรงเรียนขาดแคลนงบประมาณในการจัดซื้อสื่อและจัดทำสื่อการเรียนการสอน ด้านวัดผลประเมินผล พบว่า โรงเรียนมีปัญหาครูผู้สอนไม่มีความรู้เกี่ยวกับการวัดผลตามสภาพจริง ขาดเครื่องมือในการวัดผลประเมินผล

บุญจันทร์ ประเสริฐสังข์ (2544: บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมการบริหารโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำ นักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคายด้านการวางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบ และการปรับปรุงการบริหาร พบว่าผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำ นักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย มีพฤติกรรมการบริหารโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน ด้านการวางแผน การดำ เนินงานการตรวจสอบและการปรับปรุงการบริหารอยู่ในระดับมากทุกด้าน ผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลการประเมินมาตรฐานด้านการบริหาร ผ่านเกณฑ์น่าพึงพอใจ มีพฤติกรรมการบริหารโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานทุกด้าน สูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลการประเมินมาตรฐานด้านการบริหารไม่ผ่านเกณฑ์น่าพึงพอใจ ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน คือ การนิเทศ ติดตามกำกับการดำ เนินงานไม่

เป็นไปอย่างต่อเนื่องและจริงจัง และข้อเสนอแนะคือควรจัดให้มีการนิเทศ ติดตามกำกับการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

ณฐิณี เวชกุล (2551: บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กระดับดี โดยศึกษากับโรงเรียนบ้านเปร็ดใน จังหวัดตราด พบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กระดับดี โรงเรียนบ้านเปร็ดใน จังหวัดตราด ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหารในด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านครูในด้านวิญญาณความเป็นครู ปัจจัยด้านผู้บริหารในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ปัจจัยด้านผู้บริหารด้านคุณธรรมจริยธรรม ประสบการณ์การสอนของครู ประสบการณ์ในการบริหาร การอบรมทางการบริหารและปัจจัยด้านผู้บริหารในด้านการติดต่อสื่อสาร โดยเรียงจากมากไปหาน้อย

พรรณี เหมะสถลและคณะ (2551: บทคัดย่อ) ศึกษาการประเมินผลการพัฒนาโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศแบบก้าวกระโดดด้วยการเปรียบเทียบสมรรถนะตามแนวรางวัลคุณภาพแห่งชาติทางการศึกษาของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินผลการพัฒนาด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิต แบบก้าวกระโดด ด้วยการเปรียบเทียบสมรรถนะตามแนวรางวัลคุณภาพแห่งชาติทางการศึกษา ผู้ร่วมการวิจัยประกอบด้วยผู้บริหาร ทีมพัฒนา ทีมประสานงานระบบ รวม 57 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามตามแนวรางวัลคุณภาพแห่งชาติทางการศึกษาประกอบด้วย 7 เกณฑ์มาตรฐาน 220 ตัวบ่งชี้ ผลการศึกษาพบว่า ระดับคุณภาพของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ อยู่ในระดับคุณภาพ 3 คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 42.84 กระบวนการที่มีคะแนนสูงสุด คือ การจัดการเรียนรู้ ผลการพิจารณาโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนมีผู้บริหาร คือ อธิการบดี คณบดีคณะครุศาสตร์ ผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการ 4 ฝ่าย โดยอยู่ในความดูแล ช่วยเหลือของ คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการวิชาการ และชมรมผู้ปกครอง – ครู มีทีมพัฒนา เป็นผู้ประสานงานบริหารจัดการ ระหว่างผู้บริหาร กับ ผู้ปฏิบัติงานด้วยการกระจายอำนาจ ลงสู่กลุ่มระบบงาน 7 กลุ่มระบบ ประกอบ ระบบนำองค์กร ระบบจัดการเรียนรู้ ระบบกิจกรรมนักเรียนระบบบริหารจัดการ ระบบพัฒนาบุคลากรในวิชาชีพ ระบบสังคมสัมพันธ์ และระบบสารสนเทศกับอีก 1 งานประกันคุณภาพ ผลการประเมินการพัฒนาโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศพบว่า ความคิดเห็นด้านความรู้ความเข้าการพัฒนาโรงเรียนทุกด้าน คือ ด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการการปฏิบัติงานและผลผลิตอยู่ในระดับมาก

นภสร ตันปัทมดิลก (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานของโรงเรียนต้นแบบที่มีแบบปฏิบัติที่ดีการศึกษาแบบข้ามกรณี เพื่อศึกษาการดำเนินงานและภาพความสำเร็จ ปัจจัยส่งเสริม ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของโรงเรียนต้นแบบที่มีแบบปฏิบัติที่ดีโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน โดยการวิจัยเชิงคุณภาพศึกษาแบบข้ามกรณีระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในเขตเมืองและนอกเมืองได้แก่ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 75 โรงเรียนวชิรธรรมสาธิต โรงเรียนสันกำแพง จากการศึกษาพบว่า โรงเรียนต้นแบบมีการดำเนินงานด้านการจัดทำ

หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ระดับประถมศึกษามีการบูรณาการข้ามกลุ่มสาระและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนโดยครูใช้สื่อ ICT มากกว่า นักเรียนระดับมัธยมทั้งครูและนักเรียนได้ใช้สื่อ ICT มากขึ้น และโรงเรียนนอกเมืองนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนในการจัดการเรียนการสอนมากกว่าในเมือง ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้ง 3 โรงเรียนได้ปรับสภาพภูมิทัศน์ให้ดูสวยงามเป็นระเบียบ ระดับประถมศึกษาปรับปรุงห้องเรียนให้มีสื่อ ICT มากขึ้น ระดับมัธยมศึกษาสร้างห้องศูนย์การเรียนรู้แยกตามกลุ่มสาระและมีอุปกรณ์ ICT ที่ทันสมัย โรงเรียนในเมืองจะมีโปรแกรม software ที่ใช้ในการสอนมากกาว่าโรงเรียนนอกเมือง ด้านการพัฒนาบุคลกรทั้ง 3 โรงเรียนได้จัดอบรมเชิงปฏิบัติการบ่อยขึ้นเพื่อให้ครูได้รับความรู้และนำมาพัฒนาการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการแต่ละโรงเรียนได้แบ่งการทำงานออกเป็นฝ่ายเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงาน ด้านการประเมินผลนักเรียน ทั้ง 3 โรงเรียนได้รับการประเมินตามสภาพจริงหลายวิธี ครูได้รับการนิเทศติดตามงานแบบกัลยาณมิตรและโรงเรียนได้รับการประเมินทั้งจากภายในและภายนอก ด้านการประชาสัมพันธ์ทั้ง 3 โรงเรียนมีเว็บไซต์ของโรงเรียนนอกจากนี้ ระดับมัธยมศึกษายังมีวารสารของโรงเรียนด้วย ด้านงบประมาณทั้ง 3 โรงเรียนใช้วิธีระดมทรัพยากรจากชุมชนและได้รับความช่วยเหลือบางส่วนจากภาคเอกชน โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาจะเน้นการพึ่งพาตนเองโดยขอความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชนเป็นหลัก ในด้านภาพความสำเร็จของโรงเรียนต้นแบบทั้ง 3 โรงเรียนมีความคล้ายคลึงกัน คือ ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารจัดการ มีวิสัยทัศน์ ครูสามารถใช้สื่อ ICT ในการสอน มีความกระตือรือร้น และมีความเป็นมืออาชีพ นักเรียนมีความกล้าแสดงออก มีความสุขในการเรียน ระดับมัธยมศึกษานักเรียนมีโอกาสและมีความสามารถในการใช้สื่อ ICT มากกว่าระดับประถมศึกษา โรงเรียนมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับและเป็นตัวอย่างให้โรงเรียนอื่นมาศึกษาดูงาน ผู้ปกครองและชุมชนให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมพัฒนาโรงเรียนมากกว่าเดิม ต่อมาคือด้านปัจจัยส่งเสริมการดำเนินงานของโรงเรียนต้นแบบ คือผู้บริหารมีความสามารถและวิสัยทัศน์ การได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่าย และการเข้าร่วมโครงการหนึ่งโรงเรียนในฝัน และด้านปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของโรงเรียนต้นแบบ คือ บุคลากรไม่เพียงพอ ครูมีปัญหาในการใช้สื่อ ICT และงบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ

เฉลิม สุขนันท์ (2548: 223-225) ได้ศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศแบบก้าวกระโดดด้วยการเปรียบเทียบสมรรถนะ ตามแนวรางวัลคุณภาพแห่งชาติทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านคลองข่อย อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี จากการศึกษาพบว่า การประเมินตนเอง (Self – Assessment) ตามแนวรางวัลคุณภาพแห่งชาติทางการศึกษา(MBNQA) ของโรงเรียนบ้านคลองข่อย อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ด้วยการส่งบุคลากรเข้าร่วมการอบรมการบริหารจัดการโรงเรียน สู่ความเป็นเลิศ แบบก้าวกระโดดด้วยการเปรียบเทียบตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติ จำนวน 10 หลักสูตร และได้ดำเนินการหาระดับคุณภาพ

ด้วยการประเมินตนเอง (SA) ทำให้ทราบระดับคุณภาพของโรงเรียน และวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด ในการบริหารจัดการโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศแบบก้าวกระโดดด้วยการเปรียบเทียบสมรรถนะตามแนวรางวัลคุณภาพแห่งชาติทางการศึกษา ที่มีทั้งหมด 7 มาตรฐาน 220 ตัวบ่งชี้ พบว่าโรงเรียนมีจุดแข็ง 36 ตัวบ่งชี้ และมีโอกาสในการปรับปรุง 184 ตัวบ่งชี้ อยู่ในระดับคุณภาพ 2 และการประเมินตนเอง 7 มาตรฐานของโรงเรียนในเครือข่าย 8 โรงเรียน พบว่าโรงเรียนบ้านดงยางใต้ มีวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดด้านภาวะผู้นำโรงเรียน โรงเรียนบ้านคลองข่อย มีวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดด้านความรับผิดชอบต่อสังคม โรงเรียนอุทัยวิทยาคม มีวิธีปฏิบัติที่ดีที่ด้านการวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน โรงเรียนบ้านวังเตย มีวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดด้านความรู้เกี่ยวกับนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โรงเรียนวัดวังบุญ มีวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดด้านความสัมพันธ์และความพึงพอใจของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โรงเรียนตลุกดู่วิทยาคม มีวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดด้านระบบบริหารงานบุคคล โรงเรียนบ้านคลองแบ่ง มีวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดด้านการสร้างแรงจูงใจและการพัฒนาวิชาชีพ โรงเรียนบ้านหนองเข้ มีวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดด้านการสร้างความผาสุกและความพึงพอใจแก่บุคลากรและในการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของโรงเรียนในเครือข่าย 8 โรงเรียน (Site Visit) ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำคำตอบที่ได้รับมาปรับปรุงและพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพและผลสรุปการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของโรงเรียนในเครือข่าย ซึ่งเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ คือ ด้านกระบวนการ ด้านความก้าวหน้า ด้านองค์ความรู้ และด้านข้อเสนอแนะ และได้ผลของวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดของโรงเรียนบ้านคลองข่อย คือ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมเพราะโรงเรียนเห็นว่าการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและโรงเรียนก็เป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาและโรงเรียนย่อมมีความสัมพันธ์กับชุมชน และหน้าที่ของโรงเรียนที่มีต่อสังคมคือการถ่ายทอดความรู้ ศิลปะ วิทยาการต่างๆให้แก่อนุชน การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีการรับใช้และบริการแก่สังคมตามที่ต้องการและประการสุดท้ายทำหน้าที่เปลี่ยนแปลงสังคมนี่คือบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนที่มีต่อชุมชน ซึ่งกระบวนการทำงานทุกขั้นตอนจะต้องผ่านกระบวนการการวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการปรับปรุงแก้ไข ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมของโรงเรียนมีนโยบาย 3 ด้าน คือ ด้านความรับผิดชอบต่อสาธารณะ ด้านพฤติกรรมที่มีจริยธรรม และด้านการให้การสนับสนุนต่อชุมชนที่สำคัญใช้กิจกรรมในการดำเนินงาน

สมศักดิ์ คณฑา (2549: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศแบบก้าวกระโดดด้วยการเปรียบเทียบสมรรถนะตามแนวรางวัลคุณภาพแห่งชาติทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านคลองแบ่ง อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี พบว่า โรงเรียนบ้านคลองแบ่ง อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ที่ประเมินตนเองตามแนวคุณภาพแห่งชาติทางการศึกษาทั้ง 7 มาตรฐาน ได้คะแนนรวม 259.4 คะแนน จากคะแนนเต็ม 1,000 คะแนน พบว่ามีแบบปฏิบัติที่ดี(Best practices) ในมาตรฐานที่ 5 ว่าด้วยการมุ่งเน้นทรัพยากร

บุคคล ในข้อ 5.2 ด้านการสร้างแรงจูงใจและการพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน นำไปปฏิบัติจนเกิดผลสำเร็จโดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

วงค์เดือน จันทา (2549: 81 - 89) ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาการพัฒนาอาจารย์โดยกระบวนการเปรียบเทียบสมรรถนะโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดเชียงใหม่ ได้ศึกษาด้วยการรวบรวมประชากรซึ่งเป็นอาจารย์ประจำโรงเรียนระดับอาชีวศึกษาเอกชนอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่เปิดสอนมานานกว่า 5 ปี ในสาขาช่างยนต์ แผนกช่างอุตสาหกรรม เป็นอาจารย์ประจำโรงเรียน A จำนวน 7 คน และอาจารย์ประจำโรงเรียน B จำนวน 12 คน ด้วยแบบสอบถามนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย พบว่ากลุ่มศึกษาที่เป็นอาจารย์ประจำโรงเรียน A และ อาจารย์ประจำโรงเรียน B ทั้งหมดเป็นเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 1–5 ปี ได้รับการพัฒนาอาจารย์ 2–5 ครั้ง จัดขึ้นโดยหน่วยงานเอกชน กิจกรรมการพัฒนาอาจารย์ที่ดีที่สุดคือการฝึกอบรม จากการศึกษาการพัฒนาอาจารย์โดยกระบวนการเปรียบเทียบสมรรถนะโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า โรงเรียนA และโรงเรียน B มีกิจกรรมการพัฒนาอาจารย์ที่โรงเรียนจัดขึ้นคล้ายคลึงกัน แตกต่างกันคือโรงเรียน A จะจัดกิจกรรมที่เน้นการฝึกอบรม และโรงเรียน B จะจัดกิจกรรมที่เน้นการนิเทศภายใน สำหรับแนวทางในการพัฒนาอาจารย์จะต้องมีการปฐมนิเทศอาจารย์ใหม่ฝึกทดลองงาน โดยจัดหาครูพี่เลี้ยงให้ความช่วยเหลือสำหรับการฝึกอบรมและการสัมมนา ควรจัดอย่างต่อเนื่องและตรงกับความต้องการของอาจารย์การศึกษาดูงานควรเลือกหน่วยงานที่เหมาะสมและประสบความสำเร็จในหลาย ๆ ด้าน ในด้านการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ควรให้มีการจัดหาแหล่งค้นคว้าที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านการนิเทศภายในควรจัดอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบมีแบบแผน ด้านการศึกษาต่อควรเปิดโอกาสให้อาจารย์ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และต้องให้มีการจัดงบประมาณสนับสนุนการทำวิจัยให้เพียงพอ

ปิยะ อิศรวิริยะกุล (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาปรีดาภรณ์ อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่นสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยมีการศึกษากลุ่มผู้ร่วมศึกษา 2 กลุ่ม คือกลุ่มผู้ร่วมศึกษาได้แก่ ผู้บริหารและคณะกรรมการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมปรีดาภรณ์ และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาเพื่อการเปรียบเทียบสมรรถนะ จำนวน 3 แห่ง คือโรงเรียนขอนแก่นวิทยาคม โรงเรียนมหาไถ่ศึกษาขอนแก่น โรงเรียนมหาไถ่ศึกษาบ้านน้อยสามเหลี่ยม โดยมีครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานการประกันคุณภาพของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา โรงเรียนละ 5 คน จำนวน 15 โรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาปรีดาภรณ์ จำนวน 27 คน และมีการอบรมโดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต การสะท้อนผล และผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานการพัฒนาในวงรอบที่ 1 พบว่าครูที่เข้า

รับการอบรมเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารและครูทุกคนมีความรับผิดชอบและเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา ส่วนในการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 กลยุทธ์การเปรียบเทียบสมรรถนะของงานประกันคุณภาพมีเป้าหมายเพื่อวางแผน มีการดำเนินงานด้วยการศึกษาดูงานและได้ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะกับโรงเรียนปรีดาภรณ์แล้วมีการจัดทำคู่มือครู เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ มีการประเมินโครงการ และมีการนิเทศจากวิทยากรภายนอกโดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจ ผลการดำเนินงานพัฒนาทั้ง 2 วงรอบสร้างความรู้ความเข้าใจและเป็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา แก่บุคลากรของโรงเรียนประถมปรีดาภรณ์ มีกิจกรรม ดังนี้ มีการจัดทำคู่มือครู จัดสรรครูให้รับผิดชอบในแต่ละมาตรฐานอย่างเพียงพอ จัดทำแบบประเมินโครงการ จัดทำแผนพัฒนาโรงเรียนตามมาตรฐานทั้ง 27 มาตรฐานที่ สมศ. กำหนด และมีคณะกรรมการดำเนินงานการพัฒนาระบบประกันคุณภาพของโรงเรียนอย่างชัดเจน

พัชรา เกรียงไกร (2548: 112 - 118) ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารจากการนำมาตรฐานเปรียบเทียบ (Benchmarking) มาใช้เพิ่มประสิทธิภาพภายในองค์การของผู้บริหารของอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ในเขตอุตสาหกรรมอีสเทอร์นซีบอร์ด โดยการศึกษาจำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา วุฒิการศึกษา การฝึกอบรม ขนาดขององค์กรได้ผลการศึกษาในด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเปรียบเทียบสมรรถนะมาใช้ทำให้ผู้บริหารของอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ในประเทศไทยได้ประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ด้านปัญหาที่เกิดขึ้นในการเปรียบเทียบสมรรถนะมาใช้ผลอยู่ในระดับปานกลาง ด้านอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถนำการเปรียบเทียบสมรรถนะมาใช้ของผู้บริหารอยู่ในระดับน้อย และได้ผลถึงเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการนำการเปรียบเทียบสมรรถนะมาใช้ภายในองค์กรมีความแตกต่างกัน ด้าน 1) ประสบการณ์การทำงาน 2) ระดับการศึกษา 3) องค์กรที่มีขนาดต่างกัน และมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ในเรื่อง วุฒิการศึกษาผู้บริหารที่ได้รับการฝึกอบรมและไม่เคยฝึกอบรม ในส่วนของความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในการนำการเปรียบเทียบสมรรถนะมาใช้ในองค์กรแล้วไม่แตกต่างกันในทุก ๆ ปัจจัยที่ได้ทำการศึกษา และในเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถนำการเปรียบเทียบสมรรถนะมาใช้ในองค์กรได้นั้น มีความแตกต่างกันในทุก ปัจจัยที่ได้ทำการศึกษา

มังกร นวกุล (2548: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศแบบก้าวกระโดดด้วยการเปรียบเทียบสมรรถนะตามแนวรางวัลคุณภาพแห่งชาติทางการศึกษาของโรงเรียนตลุกดู่วิทยาคมอำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี การดำเนินการวิจัยมี 2 ช่วง คือ ในช่วงที่ 1 หาระดับคุณภาพของโรงเรียนตลุกดู่วิทยาคม และช่วงที่ 2 ในหาวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้วยการเทียบเคียงสมรรถนะตามแนวรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ประชากร ได้แก่

ผู้บริหาร จำนวน 8 คน และทีมคุณภาพ จำนวน 37 คน รวมทั้งสิ้น 45 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามตามแนวรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ทางการศึกษา ประกอบด้วย 7 เกณฑ์มาตรฐาน 220 ตัวบ่งชี้ การวิจัยครั้งนี้พบว่า ระดับคุณภาพของโรงเรียนตลุกดู่วิทยาคม อยู่ในระดับคุณภาพระดับ 2 และวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียนเมื่อเทียบเคียงกับโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย จำนวน 8 โรงเรียน คือ มีความเป็นเลิศทางด้านระบบบริหารงานบุคคล เพราะมีแนวปฏิบัติที่ยึดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ และพันธกิจของโรงเรียน

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ซูซาน กรีนอะเวย์ (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของขนาดโรงเรียนและผลสำเร็จทางการเรียนของนักเรียนกับความสำเร็จของโรงเรียนมัธยม ซึ่งวิธีวัดโดยใช้แบบทดสอบวัดการอ่านและวิชาคณิตศาสตร์ ของโรงเรียนใน แพนซิลเวเนีย (PSSAs) ซึ่งวัดกับนักเรียนในปี พ.ศ. 2544 และ พ.ศ. 2545 เพื่อศึกษาว่านักเรียนได้รับอิทธิพลจากขนาดของโรงเรียนที่ทำให้ได้รับความสำเร็จในการเรียน พบว่านักเรียนผลสำเร็จทางการเรียนสูงกว่านั้นสัมพันธ์กับการสมัครเข้าเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่เปรียบกับโรงเรียนขนาดเล็ก ปรากฏว่ามีนักเรียนในระดับ 8และ11 สนใจมากที่สุด และในระดับที่น้อยที่สุดได้แก่ ระดับ 5 และยังพบอีกว่าการเรียนการสอนทั้งหมดกับการเรียนการสอนของนักเรียนที่เป็นกลุ่มศึกษาที่เกี่ยวกับขนาดโรงเรียนนั้นตรงข้ามกับการศึกษาเกี่ยวกับขนาดโรงเรียนที่มีมาส่วนใหญ่ว่าชอบโรงเรียนเล็ก อีกทั้งยังพบว่าโรงเรียนขนาดกลางมีความเกี่ยวข้องอย่างมีนัยสำคัญในเรื่องอัตราการลาออกระดับต่ำของกลุ่มประชากรนักเรียนทั้งหมดและของนักเรียนที่เป็นนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย

ริชาร์ด คิมบอล สมิธ (2548: บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของภูมิหลังทางความผิดอาญาซึ่งได้ศึกษากับอาสาสมัครของโรงเรียนประจำอำเภอในรัฐเท็กซัส โดยได้จำแนกขนาดโรงเรียนโดยใช้เกณฑ์ของจำนวนนักเรียน พบว่า 1)ไม่พบว่ามีความแตกต่างกันเกี่ยวกับโรงเรียนประจำอำเภอในเรื่องการพัฒนานโยบายและระเบียบการที่อยู่บนพื้นฐานของขนาดโรงเรียนประจำอำเภอที่เกี่ยวกับภูมิหลังของความผิดอาญาจากกลุ่มอาสาสมัครตัวอย่าง 2) ไม่พบว่ามีความแตกต่างในเรื่องอัตราการยอมรับที่อยู่พื้นฐานของขนาดของโรงเรียนประจำอำเภอแยกตามชนิดของความผิด, จำนวนการทำผิด, กระบวนการตัดสิน, และชนิดของการสืบหาข้อมูลประวัติความผิดอาญา 3) มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในเรื่องระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็กในการยอมรับกรอบของเวลาที่เกี่ยวกับการยอมรับผิดจากการเก็บข้อมูลประวัติความผิดอาญาในอาสาสมัคร 4) ไม่มีความแตกต่างในอัตราการยอมรับที่อยู่บนพื้นฐานของขนาดโรงเรียนประจำอำเภอเกี่ยวกับประสิทธิผลของกระบวนการตรวจสอบภูมิหลังความผิดอาญาในการแยกแยะประสิทธิภาพอาสาสมัครที่ตั้งใจที่จำทำอันตรายต่อครู คณะบุคคลและนักเรียน

ซาราเซโน เจเน็ต บาล็อก (2002: บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับความล้มเหลวของโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในเมืองแถบตะวันออกเฉียงเหนือที่ถูกแบ่งออกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 4 โรงเรียนในเดือน สิงหาคม ปี พ.ศ. 2542 และในอดีตนับตั้งแต่ พ.ศ. 2532 ถึง พ.ศ. 2541 ที่โรงเรียนได้รับการปรับแก้ไขและต้องออกแบบการศึกษาใหม่เพราะไม่บรรลุผลในเรื่องความสำเร็จในการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ตามเกณฑ์ของกระทรวงการศึกษาของนิวยอร์ก ดังนั้นการออกแบบใหม่ในการจัดการศึกษานี้เพื่อยกระดับให้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนขึ้นซึ่งทั้งครูและผู้บริหารต้องร่วมมือกันดำเนินการนี้ด้วย ซึ่งการศึกษามุ่งไปยังบทบาทของครูในการจัดกระบวนการออกแบบการศึกษา พบว่ากระบวนการที่ปรากฏในสภาพแวดล้อมที่มีการร่วมมือกัน และการติดต่อสื่อสารระหว่างครูผู้สอนและผู้บริหารยังได้รับการปรับปรุงขึ้นอีก

จูเซลา เดบอราห์ ลอว์เรนซ์ (2004: บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับการใช้โปรแกรมการเตรียมการสร้างความปรารถนาที่สำคัญ (APPP) ให้กับโรงเรียนในฟลอริดาได้ใช้ในการสร้างความปรารถนาที่จะสร้างความสำเร็จในการบริหารให้เข้ากับ มาตรฐานISLLC ซึ่งมีโรงเรียนทั้งหมด 50 โรงเรียนในฟลอริดาเข้าร่วม การศึกษานี้ มีส่วนที่กล่าวเกี่ยวกับที่โรงเรียนประจำอำเภอขนาดใหญ่มากที่มีนักเรียน 100,000 คนอยู่นั้นมีผลการเรียนในการทดสอบ APPP มากที่สุด ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนต่ำกว่า 7,000 คน นั้นมีผลการทดสอบ APPP ต่ำสุด และยังพบอีกว่า โรงเรียนยังต้องปรับปรุงและยังต้องรีบดำเนินการให้ได้ผลการทดสอบ APPP สูงสุดเพื่อก้าวไปสู่มาตรฐานผู้นำฟลอริด้ายุคใหม่ โดยเฉพาะการเป็นผู้นำเทคโนโลยี และยังพบอีกว่าการขาดเงินทุน ไม่มีเวลาและขาดการประเมินถูกระบุว่าเป็นข้อด้อยของ APPP และยังต้องได้รับการปรับปรุง

ไลลี คาลฮัน ชอว์ (2008: 131-133). ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านบวกและด้านลบที่มีต่อโรงเรียนขนาดเล็กผ่านทางการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจากการศึกษาเป็นการช่วยผู้บริหารการศึกษาได้ไตรตรองถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนขนาดเล็กที่มีการพิจารณาให้ยุบโรงเรียน ลักษณะที่ตั้งโรงเรียนรวมถึงบุคลากร, แหล่งทรัพยากร,โอกาสความร่วมมือของทีมงาน ผู้ปกครอง และสัมพันธ์ชุมชน ได้มีการศึกษาที่โรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาลในนอร์ธแคโรไลนา ที่มีนักเรียนน้อยกว่า 135 คน และ อีก 4 แห่งที่มีนักเรียนน้อยกว่า 150 คน ผลการศึกษาพบว่า ด้านบวกที่ได้เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เป็นด้านขนาดที่เล็กกว่าที่มีอยู่ซึ่งมีด้านความเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การสนับสนุนของชุมชน และความรู้ที่มากมายของนักเรียนและครอบครัว ความสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในด้านความต้องการการแนะนำไปสู่เป้าหมาย และการให้ความสนับสนุนด้านการเรียนให้ผู้เรียนที่ยังคงอยู่ ส่วนด้านลบที่ได้จากการศึกษาได้แก่ความเป็นทีมและการจำกัดด้านงบประมาณ การแบ่งปันด้านทรัพยากรของครูกับโรงเรียนอื่นที่

เพิ่มขึ้นกับผลประโยชน์ด้านองค์กรในโรงเรียน เป็นสิ่งที่ยังคงมีการสำรวจและหาข้อมูลอยู่ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ข้อมูลเดี่ยวกับขนาดของรัฐที่เกี่ยวกับการทำให้งานยุ่งยากและหลากหลายในความรับผิดชอบ แต่อย่างไรก็ตามผู้บริหารชื่นชอบโรงเรียนขนาดเล็กระดับประถมศึกษากว่า

หยี ก็อง (2005: 171). ศึกษาเกี่ยวกับผลของขนาดของโรงเรียนประจำเมืองในชนบทรัฐเพนซิลเวเนียต่อการจัดการด้านการเงิน ภาวะผู้นำด้านการบริหาร และผลสำฤทธิ์ด้านการเรียนของผู้เรียนผลจากการศึกษาพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ประจำเมืองในชนบทรัฐเพนซิลเวเนียไม่แตกต่างกันในด้านของการใช้จ่ายเงินต่อหัวนักเรียน, การมีคณะกรรมการการทำงาน, หลักสูตรโรงเรียนที่จัดสำหรับระดับปฐมวัยและประถมศึกษา, ทรัพยากรด้านการศึกษา,การดำเนินการและความสำเร็จของผู้เรียน อย่างไรก็ตาม โรงเรียนขนาดใหญ่ประจำเมืองในชนบทนั้นมีหลักสูตรการเรียนให้ผู้เรียนระดับประถมมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก และยังมีระดับผลการสอบมาตรฐานที่สูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญ จากการวิเคราะห์เพิ่มเติมนี้ยังบ่งบอกอีกว่าขนาดของโรงเรียนประจำเมืองไม่ใช่เป็นผลกระทบโดยตรงต่อผลการเรียนของนักเรียน และถ้าจะพูดให้ถูก แล้วระดับเศรษฐสังคมของโรงเรียนประจำเมือง และหลักสูตรที่มีที่ระดับประถมศึกษาเป็นสองสิ่งที่เป็นสิ่งบ่งชี้ที่สำคัญต่อผลการเรียนของนักเรียน

ชาร์พ คาริส อีริน (2008: 102) ศึกษาเกี่ยวกับ โรงเรียนมีขนาดเล็กลงเป็นรูปแบบของการปฏิรูปโรงเรียนที่กำลังเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง ในการศึกษาที่เชื่อมโยงโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนได้ใช้เพื่อสนับสนุนและสร้างโรงเรียนขนาดเล็กอย่างเป็นอิสระที่รู้จักกันว่าเป็นโรงเรียนภายในโรงเรียน ขณะที่การปฏิรูปนี้น่าจะเป็นดังผลประโยชน์ที่สมเหตุผลนั้น ซึ่งมีงานวิจัยได้บ่งบอกรูปแบบโรงเรียนภายในโรงเรียนไม่ได้เป็นการปฏิบัติในระดับที่คาดไว้ได้ ในการวิจัยในการก่อตั้งโรงเรียนที่แตกต่างกัน 2 โรงเรียนต้องถูกแบ่งออก, การถูกตรวจสอบและการได้รับประโยชน์อย่างมีอิสระ การวิจัยที่ไม่มีขอบเขตในส่วนของคำถามเกี่ยวกับด้านการสนับสนุนโรงเรียนเรื่องภาระหน้าที่ของโรงเรียน เช่น ภาวะผู้นำ การศึกษานี้ใช้ รูปแบบคำถามแบบ Q ในการศึกษาภาวะผู้นำในโรงเรียนขนาดเล็กของเอกชนแห่งหนึ่งที่ ซีแอตเติล วอชิงตัน ซึ่งมีนักเรียน 84 คนและจัดอยู่ในโรงเรียนที่มีระดับช่วงชั้นภาวะผู้นำและบรรยากาศที่หลากหลายที่สูงซึ่งมีความสัมพันธ์กับระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่สูง รูปแบบ Q มีปริมาณความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมในการเรียนในการที่จะค้นหากลุ่มที่มีความรับผิดชอบที่คล้ายคลึงกันเพื่อถูกทดแทนปัจจัยทั้ง 4 แบบ การศึกษาวิจัยนี้พบลำดับที่สูงที่ไม่ปกติของความเห็นสอดคล้องกันระหว่างการมีส่วนร่วมในเรื่องการเรียนและยังมีคุณลักษณะพิเศษที่ยังไม่กระจ่างชัดระหว่างการรับรู้ในกลุ่ม ปัจจัยเดี่ยวที่เป็นผลที่ได้ในการศึกษานี้ทำให้แยกแยะได้ด้วยความเป็นเอกลักษณ์ในเรื่องการปฏิบัติและภาวะผู้นำของครูซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดต่อภาวะผู้นำโรงเรียนขนาดเล็กกว่า นอกจากนี้ยังมีภาวะผู้นำของผู้เรียนและการสร้างภาวะผู้นำที่เป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมวิชาที่สอนในโรงเรียนทั้งหมดที่ทำให้ได้ระดับความสำคัญที่สูงที่สุด

ภาวะผู้นำที่ใช้โดยผู้บริหารโรงเรียนและการปฏิบัติที่ในลักษณะที่เป็นภาวะผู้นำของผู้ปกครองเกี่ยวกับเรื่องประสิทธิผลของโรงเรียนที่เล็กกว่ายังอยู่ในระดับความสำคัญที่ต่ำ ตามลำดับ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 75 คน ได้แก่ ครู จำนวน 25 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 45 คน จากโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 5 โรงเรียน ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ประชากรมีดังนี้

- ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน รวม 5 คน
- ครูทั้งหมด จำนวน 25 คน แบ่งเป็น

ครูโรงเรียนวัดกลางคลองหลวง	5	คน
ครูโรงเรียนวัดเนินตามาก	4	คน
ครูโรงเรียนวัดโคกเพลาะ	7	คน
ครูโรงเรียนวัดเขาคีรีรมย์	5	คน
ครูโรงเรียนบ้านแปลงกระถิน	4	คน

- คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 45 คน แบ่งเป็น

โรงเรียนวัดกลางคลองหลวง	9	คน
โรงเรียนวัดเนินตามาก	9	คน
โรงเรียนวัดโคกเพลาะ	9	คน
โรงเรียนวัดเขาคีรีรมย์	9	คน
โรงเรียนบ้านแปลงกระถิน	9	คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยการจัดประชุมกลุ่ม(Focus Group Discussion) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ตรงกับจุดมุ่งหมาย ซึ่งเป็นการสนทนากันระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล และแบบสอบถามเกี่ยวกับแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม ที่มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ(Check List) 5 ระดับ เกี่ยวกับแนวการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารงาน 4 แบบ ของโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนี้

1. การปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย
2. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา
3. การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ
4. การบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. จัดประชุมกลุ่ม(Focus Group Discussion) และศึกษาแนวการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานภายในโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดกลางคลองหลวง โรงเรียนวัดเนินตามาก โรงเรียนวัดโคกเพลาะ โรงเรียนวัดเขาคีรีรมย์ และโรงเรียนบ้านแปลงกระถิน เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารและแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก

2. ศึกษาเอกสารการประเมินตนเอง(SAR) การวิเคราะห์ SWOT ของโรงเรียนวัดกลางคลองหลวง โรงเรียนวัดเนินตามาก โรงเรียนวัดโคกเพลาะ โรงเรียนวัดเขาคีรีรมย์ และโรงเรียนบ้านแปลงกระถิน เพื่อนำข้อมูลการบริหารโรงเรียนของแต่ละโรงเรียนมาเป็นพื้นฐานในการสร้างเครื่องมือ

3. ศึกษาเอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. กำหนดขอบข่ายการสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้

5. สร้างแบบสอบถามครอบคลุมขอบข่ายของการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก

6. นำแบบสอบถามที่ได้จัดทำขึ้น และผ่านการแก้ไขในขั้นต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ จึงนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมที่จะเก็บข้อมูล แล้วนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ได้รับมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ โดยถือเกณฑ์การยอมรับของผู้เชี่ยวชาญ

7. นำแบบสอบถามที่ได้จัดทำขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและแก้ไข

8. นำแบบสอบถามที่สร้าง ไปหาคุณภาพของเครื่องมือ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเหมาะสมที่จะเก็บข้อมูล จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน โดยใช้เกณฑ์กำหนดคะแนนความคิดเห็น ดังนี้

ให้ +1 ถ้าแน่ใจว่าคำถามสอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ให้ 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าคำถามสอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ให้ -1 ถ้าแน่ใจว่าคำถามไม่สอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

9. นำผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนในแต่ละข้อ ไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Congruence) แล้วพิจารณาข้อคำถามที่มีระดับ .6 ขึ้นไปจัดได้ว่าเป็นข้อคำถามที่มีความเที่ยงตรงและนำไปใช้ได้

10. นำข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

11. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Tryout) กับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ท่าน

12. นำข้อมูลที่ได้ไปหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่าได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .97

13. ดำเนินการจัดแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษาในการตอบแบบสอบถาม

2. นำหนังสือแนะนำตัวพร้อมแบบสอบถามไปพบผู้บริหารสถานศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองในทุกโรงเรียน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ และเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับ มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถาม

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยการจัดประชุมกลุ่ม (Focus Group Discussion) และจากแบบสอบถามที่ใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 โรงเรียน แล้วดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยการจัดประชุมกลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ตรงกับจุดมุ่งหมาย จากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการจัดประชุมกลุ่ม (Focus Group Discussion) เกี่ยวกับแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 จากผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 5 ท่าน ได้ข้อมูลดังนี้

1. แบบปฏิบัติที่ดีในการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย ผู้บริหารทุกโรงเรียนมีแบบปฏิบัติที่ดีในการยึดคุณธรรมนำความรู้ในการบริหาร โดยเฉพาะในเรื่องของความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ มีภาวะผู้นำ มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ มีความมุ่งมั่น อุทิศตนในการทำงานเป็นแบบอย่างที่ดี มีความเป็นประชาธิปไตย นอกจากนี้ยังได้ติดตามการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นให้ครูผู้สอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ ซึ่งได้จัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ตามวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น มีการรวมกลุ่มกันในกลุ่มโรงเรียน จัดกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรม ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความมีน้ำใจ ได้แก่การอบรมคุณธรรม จริยธรรมในห้องเรียน ในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก

สำหรับแบบปฏิบัติที่ดีโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ในการบริหารได้จัดให้มีการบริหารงานงบประมาณโดยใช้หลักความคุ้มค่า โดยผู้บริหารโรงเรียนทุกท่าน มีความเห็นว่าโรงเรียนได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อย จึงต้องใช้จ่ายอย่างพอประมาณ และส่งเสริมให้ทั้งคณะครูและนักเรียนรู้จักประหยัด โดยจัดกิจกรรมการออมทรัพย์ในโรงเรียน สหกรณ์โรงเรียนให้นักเรียนนำเงินมาฝากโดยทางโรงเรียนร่วมมือกับมูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย โครงการพนัสนิคม ADP จัดทำสมุดฝากให้เด็กแต่ละคนและทางมูลนิธินำเงินไปฝากเป็นยอดรวมไว้กับธนาคารนอกจากนั้นยังนำเงินออมบางส่วนของนักเรียนไปร่วมลงทุนกับสหกรณ์ เพื่อได้ดอกผล

แก่นักเรียนเก็บไว้ใช้ในการศึกษาภายหน้า เพื่อฝึกในเรื่องการรู้จักประหยัด การเก็บออม จัดรณรงค์เรื่องการใช้น้ำใช้ไฟอย่างประหยัด ส่งเสริมการจดบันทึกทำบัญชีรายรับ -จ่ายของตนเอง

นอกจากนี้ในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กจะสำเร็จได้ต้องได้รับความร่วมมือจากครู ผู้ปกครองและชุมชน จึงได้มีการจัดการบริหารแบบมีส่วนร่วม บริหารงานโดยการกระจายอำนาจสู่สายงานต่าง ๆ จัดวางตัวบุคคลให้เหมาะสมกับงาน โดยทำการปรึกษาหารือกับคณะครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และบุคคลในชุมชน ให้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่น

2. แบบปฏิบัติที่ดีในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา ซึ่งทุกโรงเรียนจะมีการประชุมปรึกษาหารือกันเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง ให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และเชิญคณะกรรมการสถานศึกษาประชุม เพื่อขอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดการศึกษาของโรงเรียน และขอความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ หน่วยงานสาธารณสุขตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อ.ส.ม. ผู้ปกครองนักเรียนมาร่วมกันสนับสนุนการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน โรงเรียนจัดให้มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ให้กับชุมชนได้ทราบ และมีการใช้แหล่งทรัพยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยนำนักเรียนไปเรียนแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เช่น การขยายพันธุ์พืช การทำขนมไทย การปลูกผักสวนครัว

3. แบบปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ พบว่าทุกโรงเรียนมีแบบปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยมีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับความรู้ ความสามารถและความพร้อมของครู โดยมีการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถ ความถนัดตรงกับงานที่ได้รับมอบหมาย และได้รับการพัฒนาทางด้านวิชาที่สอนและด้านเทคโนโลยีทุกคนไม่ต่ำกว่า 30 ชั่วโมง/ปี มีการจัดให้มีระบบการบริหาร และโครงสร้างของสถานศึกษาอย่างชัดเจน มีการสนับสนุนให้คณะครูดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน มีการบริหารงานวิชาการโดยจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ส่งเสริมความสามารถพิเศษ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนอย่างทั่วถึง จากการจัดกิจกรรม 1 เดือน 1 สาระ ปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ทำการวิเคราะห์ถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค(SWOT) เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน ซึ่งผู้บริหาร และคณะครู ได้นำผลการดำเนินงานประจำปีมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงคุณภาพสถานศึกษา มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของนักเรียน ทั้งด้านความรู้ความสามารถ ในการการอ่าน การเขียน และการใช้ภาษาในการสื่อสารได้ถูกต้อง จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างหลากหลาย เหมาะกับธรรมชาติและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

4. แบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ พบว่าผู้บริหารทุกโรงเรียนมีเป็นแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารทรัพยากร ซึ่งได้มุ่งเน้นการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์หรือสิ่งประดิษฐ์ประกอบการเรียนรู้ อย่างคุ้มค่าตามหลักความคุ้มค่าของการบริหารงานงบประมาณ มีการจัดหาและการใช้ทรัพยากรที่ได้มาให้เกิดประโยชน์สูงสุด สนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาร่วมมือกันจัดหา และใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างคุ้มค่า ใช้รายการที่ออกอากาศของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในการเรียนการสอน จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ เครื่องคอมพิวเตอร์เพิ่มเติมให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนทำให้มีแหล่งเรียนรู้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย พร้อมทั้งจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดให้ตรงกับความต้องสำหรับประกอบการค้นคว้าในกลุ่มสาระต่าง ๆ ของครูและนักเรียน

สำหรับแบบปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับความเหมาะสมการบริหารทรัพยากร ผู้บริหารแต่ละโรงเรียนได้ทำการสำรวจปัญหา ความต้องการใช้สื่อการเรียนการสอน เพื่อจะได้จัดหาสื่อเทคโนโลยี และนวัตกรรมการศึกษาให้เพียงพอกับความต้องการของครูและนักเรียน มีการจัดทรัพยากรบุคคลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายจากบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะงานนั้น ๆ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรให้ความรู้กับนักเรียน เช่น การทำขนมไทย การขยายพันธุ์พืช การสานสุ่มไก่ การจัดสวนหย่อม การทำแก๊สชีวภาพ

ขั้นที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก

1. นำแบบสอบถามที่รับคืนทั้งหมดมาตรวจดูความถูกต้องสมบูรณ์ และใส่รหัสแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ความถี่ ร้อยละ และนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ของครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ที่มีต่อรูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(σ) และนำเสนอเป็นความเรียง

3. แบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ซึ่งนำเสนอในรูปแบบความเรียง

เกณฑ์การแปลความหมายของข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ทราบผลการประเมินเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ของครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ที่มีต่อรูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การพิจารณาคะแนนแต่ละช่วงการดำเนินงาน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง มีการดำเนินงานน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีการดำเนินงานน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีการดำเนินงานปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มีการดำเนินงานมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีการดำเนินงานมากที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ SPSS 13.0 for Windows สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. สถิติพื้นฐานที่ใช้หาสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ความถี่และร้อยละ

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ของครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ที่มีต่อรูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

3. สถิติที่ใช้หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยการศึกษาการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนประชากร
μ	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
σ	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ของครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2

ตอนที่ 3 ผลการสรุปข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กออกมาดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยวิเคราะห์สถานภาพของประชากรที่ตอบแบบสอบถาม ซึ่งจำแนกตามสถานภาพ เพศ และวุฒิการศึกษา นำเสนอผลการวิเคราะห์ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของประชากรที่ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพทั่วไป		
ผู้บริหาร	5	6.67
ครู	25	33.33
คณะกรรมการสถานศึกษา	45	60
รวม	75	100
เพศ		
ชาย	25	33.33
หญิง	50	66.67
รวม	75	100
วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	68	90.67
ปริญญาโท	6	8
ปริญญาเอก	1	1.33
รวม	75	100

จากตาราง 1 พบว่า ประชากรที่ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร้อยละ 60 ครูร้อยละ 33.33 และผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 6.67 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหญิงร้อยละ 66.67 และเป็นชายร้อยละ 33.33 มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 90.67 ระดับปริญญาโทร้อยละ 8 และปริญญาเอกร้อยละ 1.33 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ของครู ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ดังแสดงผลการวิเคราะห์ในตาราง 2 - 6

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย(μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(σ) ของด้านการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกรายด้าน

การดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหาร	μ	σ	**ระดับการดำเนินงาน**
การปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย	3.93	.36	มาก
การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา	3.74	.40	มาก
การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ	3.61	.45	มาก
การบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ	3.90	.37	มาก
รวม	3.81	.31	มาก

จากตาราง 2 พบว่า การดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารรายด้าน พบว่าด้านการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย ด้านการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา และด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ อยู่ในระดับการดำเนินงานมาก

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย(μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(σ) ของด้านการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ หลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย ในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 2 จำแนกตามรายข้อ

ข้อ	การดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหาร	μ	σ	ระดับการดำเนินงาน
	<u>แบบปฏิบัติที่ดีในการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ หลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย</u>			
1	ผู้บริหารมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่	4.29	.63	มาก
2	ผู้บริหารมีความยุติธรรมและวางตนเป็นกลางอย่างสม่ำเสมอ	4.11	.62	มาก
3	ผู้บริหารมีคุณธรรมจริยธรรม	4.07	.68	มาก
4	โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ที่พึงประสงค์	4.13	.66	มาก
5	ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต พูดความจริงทั้งต่อหน้าและลับหลัง	3.81	.74	มาก
6	ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริตไม่ลอกการบ้านเพื่อน ไม่ทุจริตในการสอบ	3.80	.69	มาก
7	ผู้บริหารโรงเรียนเป็นชายหรือหญิงก็ได้ที่มีความรู้ความสามารถ	4.12	.63	มาก
8	ผู้บริหารควรเป็นผู้มีประสบการณ์ในการบริหาร	4.08	.74	มาก
9	โรงเรียนควรมีการติดตามผลการสอนอย่างต่อเนื่อง	4.01	.76	มาก
10	ผู้เรียน เห็นคุณค่าและภูมิใจในภูมิปัญญาไทย ศิลปะและวัฒนธรรมที่ดีงามของไทย	3.75	.73	มาก
11	โรงเรียนจัดให้มีการบริหารงานงบประมาณโดยใช้หลักความพอประมาณ	4.12	.61	มาก
12	โรงเรียนจัดให้มีการบริหารงานงบประมาณโดยใช้หลักความคุ้มค่า	4.16	.57	มาก

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อ	การดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหาร	μ	σ	ระดับการดำเนินงาน
13	โรงเรียนจัดให้มีการบริหารงานงบประมาณโดยใช้หลักความมีภูมิคุ้มกัน	3.99	.78	มาก
14	ผู้บริหารทำงานโดยมุ่งประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ	4.05	.63	มาก
15	ความสำเร็จของโรงเรียนเกิดจากการร่วมมือของครู ผู้ปกครองและชุมชน	4.07	.78	มาก
16	ผู้บริหารบริหารงานโดยยึดหลักประชาธิปไตย	3.81	.82	มาก
17	การตัดสินใจในเรื่องสำคัญหรือเร่งด่วนเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนเพียงผู้เดียว	3.51	.89	มาก
18	ผู้บริหารพูดคุยปรึกษาหารือกับคณะครู	3.80	.74	มาก
19	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษา	3.82	.75	มาก
20	โรงเรียนสนับสนุนให้ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.72	.86	มาก
21	โรงเรียนสนับสนุนให้ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีเนื้อหาเหมาะสมธรรมชาติ วัยผู้เรียน สภาพแวดล้อม และชีวิตจริง	3.84	.77	มาก
22	โรงเรียนจัดการเรียนการสอนเน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์	3.64	.85	มาก
23	ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตย	3.78	.87	มาก
	รวม	3.93	.36	มาก

จากตาราง 3 พบว่าด้านการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ หลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย โดยรวมอยู่ในระดับมาก (μ =3.93) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่ารายข้อทุกข้อมีการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีอยู่ในระดับการดำเนินงานมากทุกข้อ

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ของด้านการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 2 จำแนกตามรายข้อ

ข้อ	การดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหาร	μ	σ	ระดับการดำเนินงาน
	<u>การจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา</u>			
24	โรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา	3.68	.68	มาก
25	โรงเรียนมีการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาในท้องถิ่น	3.96	.65	มาก
26	โรงเรียนจัดให้มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ให้กับชุมชนและหน่วยงานอื่นได้ทราบ	3.93	.76	มาก
27	โรงเรียนส่งเสริมให้มีการบริการวิชาการ	3.79	.62	มาก
28	โรงเรียนส่งเสริมให้มีการบริการ สถานที่ อุปกรณ์ บุคลากร แก่ชุมชน	3.91	.62	มาก
29	โรงเรียนมีการประเมินผลร่วมกัน ในการใช้แหล่งทรัพยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนเครือข่าย ครูเครือข่าย เพื่อการเรียนการสอน	3.77	.75	มาก
30	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน	3.89	.65	มาก
31	โรงเรียนนำบุคคล เช่นการมีพระ ครูที่เกษียณราชการและปราชญ์ชาวบ้านที่อยู่ในท้องถิ่นมาช่วยสอนให้ความรู้เรื่องต่าง ๆ แก่นักเรียน	3.92	.82	มาก
32	โรงเรียนมีการจัดระบบการให้ทุนการศึกษาที่ชัดเจนและทั่วถึงแก่ผู้เรียน	4.00	.81	มาก
33	โรงเรียนมีการส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนสำหรับการจัดการเรียนการสอน	3.88	.73	มาก
34	ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองร่วมกันแก้ปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้	3.83	.71	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	การดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหาร	μ	σ	ระดับการดำเนินงาน
35	โรงเรียนจัดให้มีการจัดระบบการเรียนสารสอนแบบเรียนร่วมช่วงชั้น	3.09	1.03	มาก
36	โรงเรียนจัดให้มีการจัดระบบการเรียนสารสอนแบบ Mobile teacher หรือ ครู(ประจำการ)สอนเคลื่อนที่	3.03	1.03	ปานกลาง
	รวม	3.75	.41	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ด้านการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับการดำเนินการมาก (μ =3.75) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ารายข้อที่มีระดับการดำเนินงานมาก ได้แก่โรงเรียนมีการจัดระบบการให้ทุนการศึกษาที่ชัดเจนและทั่วถึงแก่ผู้เรียน โรงเรียนมีการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาในท้องถิ่น โรงเรียนจัดให้มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ให้กับชุมชนและหน่วยงานอื่นได้ทราบ โรงเรียนนำบุคคล เช่นการมีพระ ครูที่เกษียณราชการ และปราชญ์ชาวบ้านที่อยู่ในท้องถิ่นมาช่วยสอนให้ความรู้เรื่องต่าง ๆ แก่ผู้เรียน โรงเรียนส่งเสริมให้มีการบริการ สถานที่ อุปกรณ์ บุคลากร แก่ชุมชน โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน โรงเรียนมีการส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนสำหรับการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองร่วมกันแก้ปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้ โรงเรียนส่งเสริมให้มีการบริการวิชาการ โรงเรียนมีการประเมินผลร่วมกัน ในการใช้แหล่งทรัพยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนเครือข่าย ครูเครือข่าย เพื่อการเรียนการสอน โรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนจัดให้มีการจัดระบบการเรียนสารสอนแบบเรียนร่วมช่วงชั้น สำหรับข้อที่โรงเรียนจัดให้มีการจัดระบบการเรียนสารสอนแบบ Mobile teacher หรือ ครู(ประจำการ)สอนเคลื่อนที่ อยู่ในระดับการดำเนินงานปานกลาง

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย(μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(σ) ของด้านการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ของโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 2 จำแนกตามรายข้อ

ข้อ	การดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหาร	μ	σ	ระดับการดำเนินงาน
	<u>การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ</u>			
37	โรงเรียนจัดให้มีการบริหารงานวิชาการโดยการบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้	3.59	.66	มาก
38	ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถอ่านหนังสือได้คล่องแคล่ว ความสามารถเขียนหนังสือได้ถูกต้องความสามารถในการใช้ภาษาในการสื่อสาร	3.65	.65	มาก
39	ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการเรียนและการค้นคว้า	3.53	.64	มาก
40	โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลกรมีความก้าวหน้าทางวิชาการ	3.75	.77	มาก
41	โรงเรียนจัดให้มีนำผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมาใช้เพื่อปรับปรุงหลักสูตรของโรงเรียน	3.58	.81	มาก
42	โรงเรียนจัดให้มีวิธีการนิเทศภายในเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ	3.57	.83	มาก
43	โรงเรียนจัดให้มีการสนับสนุนให้คณะครูดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนได้	3.60	.70	มาก
44	โรงเรียนจัดให้มีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายของโรงเรียนให้สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องทุกระดับและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น	3.67	.70	มาก
45	โรงเรียนจัดให้มีการศึกษาแนวทางและวิธีการของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ	3.35	1.00	ปานกลาง

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	การดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหาร	μ	σ	ระดับการดำเนินงาน
46	โรงเรียนจัดให้มีการศึกษาสถานภาพของโรงเรียนโดยการวิเคราะห์ถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT) เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน	3.81	.70	มาก
47	โรงเรียนจัดให้มีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับความรู้ ความสามารถและความพร้อมของครู	3.64	.73	มาก
48	โรงเรียนจัดให้มีระบบการบริหาร และโครงสร้างของสถานศึกษาอย่างชัดเจน	3.63	.77	มาก
49	โรงเรียนมีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	3.68	.74	มาก
50	โรงเรียนจัดให้ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองนำผลการดำเนินงานประจำปีมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงคุณภาพสถานศึกษา	3.73	.72	มาก
	รวม	3.62	.45	มาก

จากตาราง 5 พบว่า ด้านการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ โดยรวมอยู่ในระดับการดำเนินงานมาก (μ =3.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายข้อที่มีระดับการดำเนินงานมาก ได้แก่โรงเรียนจัดให้มีการศึกษาสถานภาพของโรงเรียนโดยการวิเคราะห์ถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค(SWOT) เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลกรมีความก้าวหน้าทางวิชาการ โรงเรียนจัดให้ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองนำผลการดำเนินงานประจำปีมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงคุณภาพสถานศึกษา โรงเรียนมีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถอ่านหนังสือได้คล่องแคล่ว ความสามารถเขียนหนังสือได้ถูกต้อง ความสามารถในการใช้ภาษาในการสื่อสาร โรงเรียนจัดให้มีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับความรู้ ความสามารถและความพร้อมของครู โรงเรียนจัดให้มีระบบการบริหาร และโครงสร้างของสถานศึกษาอย่างชัดเจน โรงเรียนจัดให้มีการสนับสนุนให้คณะครูดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนได้ โรงเรียนจัดให้มีการบริหารงานวิชาการโดยการบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนจัดให้มีนำผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมาใช้เพื่อปรับปรุงหลักสูตรของโรงเรียน โรงเรียนจัดให้มีวิธีการนิเทศภายในเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถใช้เครื่อง

คอมพิวเตอร์ในการเรียนและการค้นคว้า สำหรับข้อที่ โรงเรียนจัดให้มีการศึกษาแนวทางและวิธีการของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งอยู่ในระดับการดำเนินงานปานกลาง

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย(μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(σ) ของด้านการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า ของโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 2 จำแนกตามรายข้อ

ข้อ	การดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหาร	μ	σ	ระดับการดำเนินงาน
	<u>การบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า</u>			
51	โรงเรียนจัดให้มีคอมพิวเตอร์ให้ผู้เรียนใช้ในการเรียนและศึกษาค้นคว้าอย่างคุ้มค่า	3.63	.87	มาก
52	โรงเรียนจัดให้มีระบบการจัดเก็บรักษา การซ่อมบำรุง การให้บริการ วัสดุสื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์เทคโนโลยีของโรงเรียนให้มีความพร้อมที่จะใช้ประโยชน์ได้	3.75	.62	มาก
53	โรงเรียนจัดให้มีการใช้รายการที่ออกอากาศของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในการเรียนการสอน	3.83	.83	มาก
54	โรงเรียนจัดให้มีสื่อและอุปกรณ์เทคโนโลยี (เช่น วีซีดี, ซีดี, วิทยุ, เครื่องขยายเสียง) บริการครูและผู้เรียน	3.95	.73	มาก
55	โรงเรียนจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์หรือสิ่งประดิษฐ์ประกอบการเรียนรู้ (แผนภูมิ แผนที่ อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ หุ่นจำลอง) อย่างคุ้มค่า	4.04	.63	มาก
56	โรงเรียนจัดให้มีการยึดหลักความคุ้มค่าของงบประมาณ มีการจัดหาและการใช้ทรัพยากรที่ได้มาให้เกิดประโยชน์สูงสุด	4.00	.66	มาก
57	โรงเรียนจัดให้มีการสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาร่วมมือกันจัดหา และใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างคุ้มค่า	3.92	.78	มาก

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ข้อ	การดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหาร	μ	σ	ระดับการดำเนินงาน
58	โรงเรียนจัดให้มีการส่งเสริมให้ครูนำสื่อเทคโนโลยีนวัตกรรมทางการศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นเครื่องมือจัดการเรียนการสอน	4.01	.60	มาก
59	โรงเรียนจัดให้มีการสำรวจปัญหา ความต้องการใช้สื่อการเรียนการสอน เพื่อผลิตสื่อ จัดหาสื่อเทคโนโลยี และนวัตกรรมการศึกษา เพียงพอกับความต้องการของครูและผู้เรียน	4.03	.68	มาก
60	โรงเรียนมีปัญหาด้านการขาดความรู้ความสามารถในด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากร	3.80	.84	มาก
61	โรงเรียนจัดให้มีการวางแผนพัฒนาโรงเรียนโดยคำนึงถึงทรัพยากรทั้งภายในองค์กรและท้องถิ่น	3.95	.66	มาก
62	โรงเรียนจัดให้มีการส่งเสริมพัฒนาการจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนโดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.91	.68	มาก
	รวม	3.90	.37	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ด้านการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับการดำเนินงานมาก (μ =3.90) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับการดำเนินงานมาก

ตอนที่ 3 ผลการสรุปข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2

ผลการศึกษาการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่ามีการปฏิบัติตามแบบปฏิบัติที่ดี ที่ทำให้การบริหารงานเกิดผลดี มีประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งทำให้การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กประสบผลสำเร็จได้ ดังนี้

1. ด้านการดำเนินการตามแบบปฏิบัติที่ดีในการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรเน้นการปลูกฝังผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยเป็นผู้มีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้น มีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละเพื่อส่วนรวม ประหยัดและภูมิใจในความเป็นไทย

2. ควรนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาให้กว้างขวาง โดยนำมาใช้เป็นหลักในการพัฒนาชุมชน และโรงเรียนให้ทั่วถึงมากกว่า

3. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน สอดแทรกการจัดกิจกรรมและการจักการเรียนการสอนที่เน้นคุณธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม

2. ด้านการดำเนินการตามแบบปฏิบัติที่ดีในการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงเกี่ยวกับความต้องการในการขอความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียน บางคนไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเพราะคิดว่าการบริหาร และการสอนนั้นเป็นอำนาจของครู จึงทำให้ผู้ปกครองหรือบุคคลในชุมชนบางคนไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเท่าที่ควร

2. ควรส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วม โดยให้คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา คณะกรรมการนักเรียนร่วมบริหารอย่างเป็นระบบ สร้างโอกาสให้ครู ผู้เรียน คณะกรรมการสถานศึกษา แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร การจัดการศึกษา จัดหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มากขึ้น

3. ด้านการดำเนินการตามแบบปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ในการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนขนาดเล็กมีความต้องการครูมากขึ้น เพื่อให้ตรงกับสาขาวิชา เนื่องจากครูแต่ละคนมีความถนัดในสาระการเรียนรู้ในชั้นที่รับผิดชอบแตกต่างกัน เมื่อครูป่วยไปราชการ การอบรมสัมมนา นักเรียนไม่ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำลง จึงทำให้คุณภาพนักเรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมาย อันเป็นผลที่สืบเนื่องมาจากปัจจัยสำคัญหลายประการ โดยเฉพาะการขาดแคลนบุคลากรและงบประมาณ

2. ควรมีการพัฒนาครูต้นแบบ ครูมืออาชีพสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก การศึกษาทดลองโครงการครูพิเศษหมุนเวียนสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก

3. ในการดำเนินการหมุนเวียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็กควรมีการให้ค่าตอบแทนที่เหมาะสม ควรมีการพิจารณาความดีความชอบที่เหมาะสม หรือส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าในการจัดทำผลงานทางวิชาการเช่นเดียวกับการปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดกลางหรือขนาดใหญ่

4. ควรมีการจัดระบบสารสนเทศในโรงเรียนมีข้อมูลสารสนเทศที่เพียงพอ หรือให้ข้อมูลทันต่อการใช้งาน บุคลากรควรมีความรู้ความเข้าใจในการจัดระบบสารสนเทศ และมีการจัดสรรงบประมาณด้านวัสดุครุภัณฑ์ในการจัดซื้ออุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศให้เพียงพอ เนื่องจากเทคโนโลยีสื่อสารส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์ แต่ไม่มีเครือข่ายข้อมูลสำหรับเชื่อมโยงการใช้ข้อมูลสารสนเทศภายในโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่า มีความต้องการสิ่งเหล่านี้เป็นอย่างมาก

5. ควรจัดโครงสร้างการบริหารงานที่เหมาะสมกับขนาดของโรงเรียน มีการสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรโรงเรียนขนาดเล็ก และมีการนำโปรแกรมสำเร็จรูปต่างๆ มาใช้เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่ปฏิบัติงานธุรการ การเงิน และพัสดุ

6. พัฒนาผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนให้มีศักยภาพในการบริหาร การจัดเรียนการสอน และมีระบบการประกันคุณภาพ ให้สามารถดำเนินงานในโรงเรียนขนาดเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ด้านการดำเนินการตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพความคุ้มค่า

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการระดมทรัพยากร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่มีอยู่ในเขตพื้นที่หรือโรงเรียนในสังกัด เพื่อนำมาจัดสรรให้โรงเรียนขนาดเล็ก

2. ด้านการบริหารงบประมาณ ควรมีการจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกับสภาพจริงของโรงเรียนขนาดเล็ก และการระดมทุนเพื่อสนับสนุนโรงเรียนขนาดเล็ก

3. ควรมีแนวทางการจัดสรรงบประมาณและครุภัณฑ์ที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงสภาพความขาดแคลนของโรงเรียนขนาดเล็กเป็นสำคัญ เช่น การจัดสรรคอมพิวเตอร์

4. ในการจ้างเจ้าหน้าที่ธุรการของรัฐบาลมาทำงาน ควรให้มาทำงานเต็มที่ เหมาะกับภาระงานที่มีเท่ากับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 2 ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก 4 ด้าน ได้แก่ด้านการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย ด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ และด้านการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 75 คน ได้แก่ ครู จำนวน 25 คน ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 5 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 45 คน จากโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 5 โรงเรียน ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 3 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับครู ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร ฉบับที่ 3 เป็นแบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 3 ฉบับสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็ก 4 ด้านคือ ด้านการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย ด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ด้านการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอหนังสือรับรองและแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 เพื่อขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนที่เป็นประชากรในการวิจัยในการแจกแบบสอบถามด้วยตนเองให้ครู ผู้อำนวยการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งขอความอนุเคราะห์เก็บแบบสอบถามคืน

จากการนำแบบสอบถามไปแจกให้แก่ ครู จำนวน 25 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 45 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 75 คน ได้แบบสอบถามคืนจาก ครู จำนวน 25 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 33.33 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 6.67 และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 45 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 60 และนำแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปดังนี้

1. หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. หาค่าเฉลี่ย(μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(σ) เป็นรายด้านและรายข้อเกี่ยวกับแบบสอบถามความคิดเห็นการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กของ ครู ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ตามความ

คิดเห็นของ ครู ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารงาน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย ด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ และด้านการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การดำเนินงานตามแบบการปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อแบบการปฏิบัติที่ดีในการบริหารโดยรวมอยู่ในระดับการดำเนินงานมาก

เมื่อพิจารณาแบบปฏิบัติที่ดีในแต่ละด้าน พบว่าด้านการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย ด้านการปฏิบัติตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการปฏิบัติตามแบบปฏิบัติที่ดีในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา ด้านการปฏิบัติตามแบบปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ อยู่ในระดับการดำเนินงานมาก

2. แนวทางการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 2 ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย ควรมีแนวทางในการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีโดยเน้นการปลูกฝังผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยเป็นผู้มีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้น มีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละเพื่อส่วนรวม ประหยัดและภูมิใจในความเป็นไทย มีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาให้กว้างขวาง โดยนำมาใช้เป็นหลักในการพัฒนาชุมชน และโรงเรียนให้ทั่วถึง และควรมีการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน สอดแทรกการจัดกิจกรรมและการรักการเรียนการสอนที่เน้นคุณธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม

แนวทางการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา ควรมีแบบปฏิบัติที่ดีในการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงเกี่ยวกับความต้องการในการขอความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียน เนื่องจากบางคนไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเพราะคิดว่าการบริหาร และการสอนนั้นเป็นอำนาจของครู จึงทำให้ผู้ปกครองหรือบุคคลในชุมชนบางคนไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเท่าที่ควร และควรมีแบบปฏิบัติที่ดีในการส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วม โดยให้คณะกรรมการบริหาร

สถานศึกษา คณะกรรมการนักเรียนร่วมบริหารอย่างเป็นระบบ สร้างโอกาสให้ครู ผู้เรียน คณะกรรมการสถานศึกษา แสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร การจัดการศึกษา จัดหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

แนวทางการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดี ในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ควรมีแบบปฏิบัติที่ดีในจัดสรรบุคลากรตามความต้องการ เพื่อให้ตรงกับสาขาวิชา เนื่องจากครูแต่ละคนมีความถนัดในสาระการเรียนรู้ในชั้นที่รับผิดชอบแตกต่างกัน เมื่อครูป่วยไปราชการ ไปเข้ารับการอบรมสัมมนา ผู้เรียนไม่ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนต่ำลง จึงทำให้คุณภาพนักเรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ควรมีการพัฒนาครูต้นแบบ ครูมืออาชีพสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก การศึกษาทดลองโครงการครูพิเศษหมุนเวียนกันสอนและมีการให้ค่าตอบแทนที่เหมาะสม มีการพิจารณาความดีความชอบที่เหมาะสม หรือส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าในการจัดทำผลงานทางวิชาการเช่นเดียวกับการปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดกลางหรือขนาดใหญ่ มีการจัดระบบสารสนเทศในโรงเรียนโดยให้มีข้อมูลที่ทันต่อการใช้งาน มีบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดระบบสารสนเทศ และจัดสรรงบประมาณด้านวัสดุครุภัณฑ์ในการจัดซื้ออุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศให้เพียงพอ มีการจัดโครงสร้างการบริหารงานที่เหมาะสมกับขนาดของโรงเรียน มีการสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรโรงเรียนขนาดเล็ก และควรนำโปรแกรมสำเร็จรูปต่างๆ มาใช้เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรที่ปฏิบัติงานธุรการ การเงิน และพัสดุ ควรมีการพัฒนาผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนให้มีศักยภาพในการบริหาร การจัดเรียนการสอน และมีการประกันคุณภาพให้สามารถดำเนินงานในโรงเรียนขนาดเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดี ในการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพความคุ้มค่า ควรมีแนวทางการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดี โดยการระดมทรัพยากร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่มีอยู่ในเขตพื้นที่หรือโรงเรียนในสังกัด เพื่อนำมาจัดสรรให้โรงเรียนขนาดเล็ก มีการบริหารงบประมาณ โดยการจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกับสภาพจริงของโรงเรียนขนาดเล็ก และการระดมทุนเพื่อสนับสนุนโรงเรียนขนาดเล็ก มีแนวทางการจัดสรรงบประมาณและครุภัณฑ์ที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงสภาพความขาดแคลนของโรงเรียนขนาดเล็กเป็นสำคัญ เช่น การจัดสรรคอมพิวเตอร์ และในการจ้างเจ้าหน้าที่ธุรการของรัฐบาลมาทำงานเพื่อทำงานในโรงเรียนขนาดเล็กก็ไม่เหมาะกับภาระงานเนื่องจากเจ้าหน้าที่ธุรการ 1 คน ทำงาน 3-4 โรงเรียน แต่ที่ทำงานให้กับโรงเรียนขนาดกลาง 1 คน ทำงาน 2 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ ที่มีบุคลากรเพียงพออยู่แล้วได้ 1 คน ทำงาน 1 โรงเรียน ซึ่งมีความเหลื่อมล้ำกันมาก

อภิปรายผล

ผลการศึกษาวิจัย พบว่ามีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. การดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย

การดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในด้านการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ หลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย ในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 คุณธรรมนั้นเป็นสิ่งที่อยู่ในจิตใจของทุกคนที่จะส่งผลต่อความเป็นอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุขทั้งยังก่อประโยชน์ บรรยากาศที่ดีต่อตนเอง องค์กร (สาคร กองวงค์. 2544: 37) และสังคมส่วนรวม คุณธรรมจริยธรรมเป็นสาเหตุทำให้เกิดพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง (สุชาติ น้ำประสานไทย. 2542: 23) ที่จะเป็นกำลังสำคัญของพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติ ทั้งในปัจจุบันสังคมไทยต้องฝ่ากระแสทุนนิยมจากทั่วโลกต้องแข่งขันกับนานาชาติด้านต่าง ๆ กันสูงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (นริศร กรุงกาญจนา. 2549: 1) ส่งผลให้ประชาชนเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงการแข่งขันกันสูง ทั้งด้านการศึกษา เศรษฐกิจ เทคโนโลยี การเมือง ข่าวสาร และวัฒนธรรมของกระแสโลกาภิวัตน์ รัฐบาลไทยได้จัดทำกรอบวิสัยทัศน์และทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 – 10 มีแนวคิดและทิศทางการพัฒนาประเทศโดยเน้นที่คนเป็นศูนย์กลางเพื่อนำไปสู่การพัฒนาในลักษณะที่ต่อเนื่องและยั่งยืน บนพื้นฐานของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ศิริพร ศีติสาร. 2551: 1-2) เพราะการอยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล ความมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ความรู้ และคุณธรรม (เพียงฤทัย ทิศนุ่น. 2550: 84) คือ การมีวิถีการดำเนินชีวิตที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและรากฐานทางวัฒนธรรมของคนไทย ซึ่งการดำเนินชีวิตภายใต้รูปแบบของการมีวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมนั้น จะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบใด ๆ ที่ร้ายแรงต่อคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ เนื่องจากสิ่งเหล่านั้นล้วนแต่เอื้อประโยชน์ต่อครรลองชีวิต (ธนู ชมภูงาม. 2550: 80-81) เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางที่สามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของ ประชาชน ชุมชน สังคม ประเทศให้ (สุภาภรณ์ ธารผาภูมิ. 2550: 76)ก้าวพ้นความเปลี่ยนแปลงได้ อีกทั้งยังช่วยลดกระแสของความขัดแย้งของสังคมไทย ตามหลักการดำเนินการที่มุ่งเน้นให้คนไทยมีคุณธรรมนำความรู้ มีความรัก สามัคคี สมานฉันท์ สันติวิธี ลดหรือขจัดความขัดแย้งเพื่อที่จะทำให้เกิดสันติภาพต้องเริ่มที่สันติภาพภายในตัวบุคคล (มานิตา ลีโทชวลิต. 2544: 2) แต่อีกด้านหนึ่งของความเปลี่ยนแปลง ความขัดแย้งเป็นสาเหตุของความเจริญเมื่อมีการบริหารจัดการอย่างถูกทาง ทำให้ปรับชีวิตของผู้คน สังคม (อุดม รัตนสังข์. 2548: 1) ได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติวิธี ผู้บริหาร ผู้นำที่ดีต้องมีความสามารถที่จะนำองค์กรที่มีทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ (สมบูรณ์ พุทธิเสน. 2547: 1) สามารถทำให้งานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายได้เป็นอย่างดี มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล (พลอยทิพย์ ตันตระเธียร. 2547: 1)ด้วยความร่วมมือ

ร่วมใจกัน มีเคารพในความแตกต่างและสิทธิส่วนบุคคลทั้งของตนเอง และผู้อื่น เปิดโอกาส และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นบ้าง ทั้งหมดนี้มีความสอดคล้องการศึกษาของ สงกรานต์ เนินหาด (2547: 75) กล่าวว่า พฤติกรรมด้านคุณธรรมตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยภาพรวมทั้งจังหวัดของผู้บริหารโรงเรียนในทัศนะของครูอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานของ ละเอียด แซ่คู (2547: 94) ศึกษาเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่าคุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และการศึกษาของ ทรงเดช จันทรา (2545: 94) ศึกษาเรื่องการศึกษาพฤติกรรมคุณธรรมกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า พฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด และการศึกษาของ สาคร กองวงค์ (2544: 77) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย พบว่าการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมทั้ง 4 ด้านได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความขยัน และด้านปัญญา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ อดิศร เทพเจริญ (2551: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนโดยเน้นคุณธรรมนำความรู้โรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มโรงเรียนปง 1 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 2 พบว่า ด้านงานการจัดกิจการนักเรียน ทุกโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคุณธรรมขั้นพื้นฐาน 8 ประการในตัวผู้เรียน และมีผลการประเมินพฤติกรรมนักเรียนพบอีกว่าจากการจัดกิจกรรมนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมทุกด้านอยู่ในระดับดี และที่ส่งผลมากที่สุดคือด้านความสามัคคี และด้านความมีน้ำใจ และยังสอดคล้องกับ อดิศร เทพเจริญ (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนโดยเน้นคุณธรรมนำความรู้โรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มโรงเรียนปง 1 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 2 พบว่า ในงานด้านกิจการนักเรียนพบว่า ทุกโรงเรียนได้มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคุณธรรมขั้นพื้นฐาน 8 ประการในตัวผู้เรียน และผลการประเมินพฤติกรรมนักเรียน พบว่าการจัดกิจกรรมนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมทุกด้านอยู่ในระดับดี และที่ส่งผลมากที่สุด ได้แก่ด้านความสามัคคี ด้านความมีน้ำใจ ซึ่งสอดคล้องกับ ลักษณาพร ทัศนาวลัย (2545: บทคัดย่อ) กล่าวว่า ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำในการศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ แล้วนำความรู้มาเผยแพร่ให้บุคลากรในโรงเรียนโดยการประชุมชี้แจง อบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

สำหรับเรื่องการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหาร มีการศึกษาของ ศิริพร ศีติสาร (2551: 109) พบว่า ครูโรงเรียนเอกชน มีการปฏิบัติ

ในการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านการพึ่งตนเอง ด้านการทำงานและการแก้ปัญหา ด้านการแสวงหาความรู้ในการำงาน ด้านการพัฒนาตนเองและคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ปิยนันท์ อุดมมั่นถาวร (2550: 82) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมวังไกลกังวลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่าโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียงวังไกลกังวลด้านสภาพแวดล้อมโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งตามความคิดของผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยสูงสุดซึ่งพบว่าความเหมาะสมของวัตถุประสงค์โครงการที่จะแก้ปัญหาการขาดแคลนครูรองลงมาคือความเหมาะสมของปรัชญาขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียนในถิ่นทุรกันดาร

และได้มีการศึกษาเกี่ยวกับความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย มีการศึกษาของชนินทร์ ไวถนอมสัตว์ (2551: 129) ซึ่งศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์การสร้างสมานฉันท์ภายในโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 พบว่า แนวทางการบริหารความขัดแย้งและการสร้างความสมานฉันท์ภายในโรงเรียน คือการการเผชิญหน้า การหลีกเลี่ยง การบังคับ การไกล่เกลี่ย รวมทั้งการใช้หลักการบริหาร ดังที่กล่าวว่าความขัดแย้งเป็นความสัมพันธ์รูปแบบหนึ่งและมีฐานเกิดขึ้นจากสภาพการณ์ที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และท้ายที่สุดจะเป็นการนำพามาซึ่งความกลมเกลียว ความสมานฉันท์ของคนที่แน่นแฟ้น (นิเวศ อรุณเบิกฟ้า. 2548: 140) ยิ่งขึ้นในการทำงาน ส่วนการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีโดยยึดหลักประชาธิปไตยในการบริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่โรงเรียนสนับสนุนให้ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีเนื้อหาเหมาะสมธรรมชาติ วัยผู้เรียน สภาพแวดล้อม และชีวิตจริงซึ่งสอดคล้องกับ พรชัย หนูแก้ว (2541: บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนประถมศึกษา โดยการศึกษาวิจัยและพัฒนา พบว่าพฤติกรรมด้านประชาธิปไตยที่นักเรียนขาดได้แก่ด้านคารวธรรม ด้านสามัคคีธรรม ด้านปัญญาธรรม จากการศึกษาได้ผลว่าสามารถนำหลักสูตรได้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมในโรงเรียนได้โดยไม่กระทบกับหลักสูตรที่โรงเรียนดำเนินการสอนอยู่แสดงถึงว่าหลักสูตรมีประสิทธิภาพจริง

2. การดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

การดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 2 ในการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการจัดการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาที่ ต้องการให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ

(เรืองศักดิ์ เยาวโสภา. 2549: 1) ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 40 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา และมาตรา 58 (2) ระบุว่า “ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาบริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น...” (ประยุทธ ปันทนา. 2549:1) เพราะการศึกษาที่ดีทำให้เกิดสิ่งที่ดีงาม ช่วยสร้างทักษะชีวิต ทำให้ครอบครัวเป็นปึกแผ่น ชุมชนเข้มแข็ง อนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ทำให้การเมืองถูกต้อง ทำให้บุคคลเรียนรู้ สังคมเรียนรู้ สร้างความมั่นคงให้ชุมชน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาประเทศชาติ (วรรณณี ภาวุวัฒน์สุข. 2543:21) การปฏิรูปการศึกษาทำให้เกิดความทันสมัย ร่มรื่น สวยงาม มีสภาพแวดล้อมที่ดี เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ก่อให้เกิดความสำเร็จของการบริหารจัดการด้านการเรียนการสอนที่สามารถดึงดูดความสนใจให้ผู้ปกครองสนใจที่จะส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนในพื้นที่เพิ่มขึ้น ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือของชุมชน และทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมเป็นสำคัญ (ชาติชาย ฤทธิ์น้ำ. 2546: 2) ซึ่งสอดคล้องกับ เกตุสุเดช กำแพงแก้ว (2547: บทคัดย่อ) ศึกษาการศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน : กรณีศึกษา โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม พบว่า โรงเรียนควรกำหนดนโยบายและจัดระบบอาสาสมัครเพื่อช่วยงานโรงเรียนที่ชัดเจน ผู้ปกครองควรมีเวลารับฟังและช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้งที่เด็กต้องการ ผู้ปกครองควรดูแลให้เด็กทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ ผู้ปกครองควรให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้โรงเรียน

3. การดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ

การดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 2 เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ การจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ นับว่าเป็นหลักประกันที่สำคัญที่สังคมต้องการ รัฐบาลมีนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนา และได้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศในอนาคต มีจุดมุ่งหมายให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และความอยู่ดีมีสุขของคนในสังคมไทย โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญานำทางให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงระบบบริหารจัดการประเทศแนวใหม่ที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพ และคุณภาพและได้กำหนดสภาพของสังคมไทยที่พึงประสงค์ โดยมุ่งสู่สังคมที่เข็มแข็งและมีดุลย

ภาพใน 3 ด้าน คือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน (สุรพล แช่มขุนทด. 2547: 1) ซึ่งสอดคล้องกับ ประเวท ปิงชัย (2549: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับมากเนื่องจากในการทำหลักสูตรสถานศึกษาผู้บริหารต้องมีการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ รับผิดชอบ พร้อมทั้งให้การสนับสนุนให้ครูได้มีความรู้เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร มีการจัดเตรียมเอกสารหลักสูตร แผนการสอน กำหนดการสอน เอกสารคู่มือให้ทันต่อความต้องการ และ ชัยสิทธิ์ เลิศไกร (2548: 125) ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาสภาพและปัญหาและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า สภาพการดำเนินงานตามโครงการยำระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับ ทำให้ทราบจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของโรงเรียน โดยมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน และมีการประชุมเพื่อกำหนดปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก และเพื่อเป็นการยกระดับการศึกษาให้มีการมาตรฐานยังมีการศึกษาเพิ่มเติมจาก สุรพล แช่มขุนทด (2547: 145) กล่าวว่าสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ที่เป็นโรงเรียนเป้าหมาย ที่จะรับการประเมินจากภายนอก โดยรวมรายด้าน รายมาตรฐาน และรายตัวบ่งชี้ อยู่ในระดับมาก ทำให้เห็นว่าโรงเรียนดำเนินการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่ดีให้ได้มาตรฐานตามที่กระทรวงกำหนด และการศึกษาของตวงรัตน์ สุวรรณไพบูลย์ (2547: 116 - 118) ที่มีการบริหารงานโรงเรียนตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก พบว่า มาตรฐานด้านผู้เรียน ด้านกระบวนการ ด้านปัจจัย มีการเน้นให้ได้มาตรฐานมาก เพื่อส่งเสริมให้ทั้ง ผู้เรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองร่วมกันพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาภายใต้บริบทสังคม วัฒนธรรมที่อยู่ด้วยกันด้วยความรักความเข้าใจ เป็นการสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตตั้งแต่ในวัยเด็ก นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของมนูญ บงแก้ว (2547: 94-96). พบว่า สภาพการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินภายนอกรอบแรกมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เห็นได้ว่าจากดำเนินงานบริหารตามการศึกษานั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้ผู้เรียน มีความตื่นตัว รับผิดชอบ และ ลงมือดำเนินงานอย่างเต็มตามความสามารถเพื่อร่วมกันจัดการศึกษาให้ผู้เรียนนั่นเอง

4. การดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า

การดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนำงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 2 ด้านการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนการศึกษา มาตรา 58 ระบุว่า ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน ทั้งรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นและต่างประเทศมาใช้ในการศึกษา (สังวาลย์ วุฒิเสลา. 2458: 1) เพื่อร่วมจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และร่วมกันดำเนินการจัดการศึกษาให้มีความเหมาะสมของงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร และวิธีการดำเนินตามโครงการ (ธิดา ฉิมพลี. 2549 :91) สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาต้องมีการส่งเสริมให้มีการใช้สื่อนวัตกรรมทางการศึกษาในการจัดการเรียนการสอนให้ตรงตามสาระการเรียนรู้ มีการจัดเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมมาปรับปรุงและพัฒนา และนำมาใช้อย่างมีคุณภาพ และเป็นระบบ (ประเวท ปิงชัย. 2549: 140-141) มีการศึกษาของเรืองศักดิ์ เยาวโสภา (2549: 80) พบว่า ในการดำเนินการบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลาง ในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 นั้นอยู่ในระดับมาก แม้ว่าจะเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีความขาดแคลนก็ตาม ส่วนสังวาลย์ วุฒิเสลา (2458: 94) ที่ศึกษาสภาพการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยภาพรวม มีการบริหารงาน ด้านทรัพยากรงบประมาณ ด้านทรัพยากรสถานที่ ด้านทรัพยากรบุคคล และด้านทรัพยากรวัสดุ อุปกรณ์ อยู่ในระดับมาก เพราะให้เข้ากับสภาพของที่ขาดแคลนเพราะฉะนั้นโรงเรียนจึงจัดให้มีการวางแผนพัฒนาโรงเรียนโดยคำนึงถึงทรัพยากรทั้งภายในองค์กรและท้องถิ่น และการศึกษาเกี่ยวกับทรัพยากรด้านบุคลากรของ สมชัย ประจง (2548: 80) ศึกษาการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า ผู้บริหารต้องมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีคุณลักษณะของผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพ เพราะปัจจุบันกระแสการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการจัดการศึกษาเพราะการศึกษามีบทบาทสำคัญในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้สนองตอบต่อการพัฒนาประเทศ สอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับทรัพยากรด้านวัสดุอุปกรณ์ของ ชัยสิทธิ์ เลิศไกร (2548: 125 - 126) ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาสภาพและปัญหาและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2

พบว่า สภาพการดำเนินงาน ตามโครงการยกระดับคุณภาพและโรงเรียนขนาดเล็กด้านการพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศ ด้านการจัดหาหนังสือเรียน แบบฝึกหัด ด้านการจัดทำห้องคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่ ด้านการจัดหาหนังสือห้องสมุด สื่อการเรียนการสอน และด้านการแก้ปัญหาขาดแคลนครู โดยทั้งหมดมีภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ในการดำเนินงานการบริหารนี้ผู้บริหารระดับสูงต้องให้การสนับสนุนอย่างเต็มความสามารถ (เสน่ห์ เจริญสม. 2547 : 27) แต่ยังมีผลการศึกษาของบุญมาก โกแสนตอ (2551: 42) ที่เสนอรูปแบบที่ช่วยทำให้การบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กด้านการบริหารงบประมาณมีประสิทธิภาพ ซึ่ง ผู้บริหารโรงเรียน ครู ส่วนใหญ่เป็นว่าควรใช้วิธีการยุบโรงเรียน ซึ่งเป็นแนวทางที่ขัดกับความต้องการของผู้ปกครองบางส่วนในชุมชนที่ไม่ต้องการให้มีการยุบรวมโรงเรียน เพราะทำให้ลูกหลานต้องเดินทางไปเรียนไกลขึ้น

เห็นได้ว่าการดำเนินตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารทั้ง 4 ด้านนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็น ครู ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ตัวแทนจากองค์กรต่างๆ ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ยกระดับ โดยเฉพาะคุณภาพของผู้เรียน ทรัพยากร การบริหารบางส่วนของโรงเรียนขนาดเล็กที่ยังอยู่ในสภาวะที่ยังด้อยอยู่เมื่อเทียบกับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่อยู่มาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนี้

เนื่องจากผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นมีการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และมาก ทั้งนี้ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาทุกระดับ ทุกภาคส่วน ควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาดังนี้

1. ด้านการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พบว่าด้านการตัดสินใจในเรื่องสำคัญหรือเร่งด่วนเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนเพียงผู้เดียว และโรงเรียนจัดการเรียนการสอนเน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ ควรให้มีการร่วมในการตัดสินใจ เปิดโอกาสแสดงความคิดเห็นในการร่วมกันบริหารงาน และควรให้มีการเสริมสร้างการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนมีการคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์ให้มากขึ้น

2. การดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา พบว่าด้าน โรงเรียนจัดให้มีการจัดระบบการเรียนสารสอน

แบบเรียนร่วมช่วงชั้น และโรงเรียนจัดให้มีการจัดระบบการเรียนสารสอนแบบ Mobile teacher หรือ ครู(ประจำการ)สอนเคลื่อนที่ควรมีการให้การจ้างครูที่เป็นพนักงานราชการหรือบรรจุครู เพื่อเป็นการแก้ปัญหาระยะยาวและควรให้มีการเรียนร่วมชั้นเรียนในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน

3. การดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ พบว่าด้าน โรงเรียนจัดให้มีการศึกษาแนวทางและวิธีการของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ และ ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการเรียนและการค้นคว้า ควรมีการส่งเสริมให้มีการศึกษาดูงานและแนวทางการบริหารงานของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆเพื่อนำมาเป็นแนวทางการปฏิบัติงานของตนและส่งเสริมให้นักเรียนได้มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการศึกษาค้นคว้า เช่น คอมพิวเตอร์ อินเตอร์เน็ต

4. การดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพความคุ้มค่า พบว่าด้าน โรงเรียนจัดให้มีคอมพิวเตอร์ให้ผู้เรียนใช้ในการเรียนและศึกษาค้นคว้าอย่างคุ้มค่าและโรงเรียนจัดให้มีระบบการจัดเก็บรักษา การซ่อมบำรุง การให้บริการ วัสดุสื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์เทคโนโลยีของโรงเรียนให้มีความพร้อมที่จะใช้ประโยชน์ได้ ควรให้มีระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพด้วยการสร้างระบบจัดเก็บ ซ่อมบำรุงและการนำไปใช้ในการเรียนการสอนผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพทำให้การบริหารงานเกิดผลดี และทำให้การบริหารโรงเรียนขนาดเล็กประสบผลสำเร็จได้ สามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเท่าเทียมกับโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ในกลุ่มโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อเป็นนำข้อมูลมาเปรียบเทียบและเป็นแนวทางการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็กในอนาคตต่อไปได้

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ในโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ เพื่อเป็นนำข้อมูลมาเปรียบเทียบและเป็นแนวทางการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กลิ่น สระทองเนียม. (2535, กรกฎาคม). ร. ร. บ้านบึงกระดาน โรงเรียนรางวัลพระราชทาน ขนาดเล็ก ปี 2535. *ประชาศึกษา.* 42: 30.

กันยรัตน์ โหละสุต. (2549, ก.ค.-ธ.ค.). วิธีการวิเคราะห์การเทียบเคียงสมรรถนะวารสารการประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. *วารสารประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.* 7(2) : 28-36.

----------. (2550). *การศึกษาสภาพปัจจุบันของมหาวิทยาลัยขอนแก่นโดย กระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะ.* รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

กิตติ กิตติศัพท์. *การศึกษาความเที่ยงตรง-ความเชื่อมั่นของแบบสำรวจ The Vocational Interest Experience and Skill Assessment (VIESA) และการศึกษาความสอดคล้องระหว่างสาขาวิชาที่ศึกษาและความสนใจในอาชีพ.* วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.

เกรียงศักดิ์ เอื้อใจ. (2549). *มโนทัศน์ของครู นักเรียนและผู้แทนชุมชนต่อโรงเรียนขนาดเล็ก ใน อำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก.* สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. ถ่ายเอกสาร.

เกตุสุเดช กำแพงแก้ว. (2547). *การศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน : กรณีศึกษา โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

เกษม บำรุงเวช. (2530). *การศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนอ่านโดยวิธี MIA และวิธีสอนตามคู่มือครู.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม.(การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

เกียรติ หิรัญกาญจน์. (2543). *การศึกษาการปฏิบัติงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. ถ่ายเอกสาร.

เกียรติศักดิ์ วงค์รักไทย. (2548). *การนำนโยบายโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กไป ปฏิบัติ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านนากอกและโรงเรียนบ้านปางสา กลุ่มโรงเรียนเวียงสา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่าน เขต 1.* วิทยานิพนธ์ ค. ม. (การบริหารการศึกษา). อุตรดิตถ์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์. ถ่ายเอกสาร.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

--------. (2545). *กรมสามัญศึกษา : 3 ทศวรรษสู่การศึกษาขั้นพื้นฐาน.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

จินตนา นันทปรีชา. (2544). *การศึกษาพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ.* วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.

จิรภา เกตุกาหลง (2545, กันยายน – พฤศจิกายน). โรงเรียนขนาดเล็ก : ผลดีของการมีส่วนร่วม. *วารสารบริหารการศึกษา มศว.* 1(3): 23.

จุฑารัตน์ คชรัตน์. (2549). *มาตรฐานการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กตามความคาดหวัง ของบุคคลในชุมชน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

จุมพล ระบอบ. (2549). *การบริหารจัดการโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศแบบก้าวกระโดดด้วยการเทียบเคียงสมรรถนะตามแนวรางวัลคุณภาพแห่งชาติทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านดงยางใต้ อำเภอเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี.* วิทยานิพนธ์ คม. (การบริหารการศึกษา). นครสวรรค์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. ถ่ายเอกสาร.

เจษฎา จันต๊ะนาเขต. (2548, ตุลาคม – พฤศจิกายน). บริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่เกือบถูกยุบ. *วารสารนิวสคูล.* 8(90): 102 – 103).

เฉลิม สุขนันท์. (2549). *การบริหารจัดการโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศแบบก้าวกระโดดด้วยการเทียบเคียงสมรรถนะตามแนวรางวัลคุณภาพแห่งชาติทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านคลองข่อย อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี.* วิทยานิพนธ์ คม. (การบริหารการศึกษา). นครสวรรค์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. ถ่ายเอกสาร.

ชลลัดดา แก้วปัตตา. (2549). *การพัฒนางานบริการผ่านช่องทางสาขาของธนาคารพาณิชย์จากการศึกษาปัจจัยความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโดยกระบวนการเปรียบเทียบสมรรถนะ*.การค้นคว้าอิสระ วท.ม. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยนวัตกรรมอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ชนินทร์ ไวถนอมสัตว์. (2551). *ยุทธศาสตร์การสร้างสมานฉันท์ภายในโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนดำรงราษฎร์สงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1.* การศึกษาอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงราย: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. ถ่ายเอกสาร.

ชัยสิทธิ์ เลิศไกร. (2548). *การศึกษาสภาพและปัญหาและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กำแพงเพชร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. ถ่ายเอกสาร.

ชุมพร สวยสด. (2550). *ศักยภาพและวิธีการสนับสนุนการจัดการศึกษาตามทัศนะของผู้นำชุมชนในเขตบริการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ลำปาง: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. ถ่ายเอกสาร.

โชคชัย ไกรนรา. (2525). *ทรรศนะของครูต่อบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. ถ่ายเอกสาร.

ฐิติมา เหมือนทองจีน. (2546). *ความคิดเห็นของผู้ส่งออกที่มีต่อวิธีการ Benchmarking*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ณฐิณี เวชกุล. (2551). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กระดับดี: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเปร็ดใน จังหวัดตราด.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ดวงพร สืบแก้ว. (2546). *การนำทฤษฎีวิธี Benchmarking มาประยุกต์ใช้ในอุตสาหกรรมก่อสร้างในประเทศไทย.* วิทยานิพนธ์ วศ.ม. (วิศวกรรมและการบริหารการก่อสร้าง) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. ถ่ายเอกสาร.

ดำรง มาตี๋. (2546). *Benchmark สู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา. เชียงใหม่ : ร.ร.บ้านกองแขก อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่.* เข้าถึงเมื่อ 25 มิถุนายน 2551, จาก http://www.thaive.com /ppt/benchmark.doc

ตรีรัตน์ บูรพาวัลย์. (2549). *การศึกษาเรื่องการเทียบเคียงระบบการจ่ายผลิตภัณฑ์ยางมะตอยทางถนนเพื่อให้เกิดระบบการทำงานที่ดีที่สุด.* งานนิพนธ์ วท.ม. (การจัดการ การขนส่งและโลจิสติกส์). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.

ทรงเดช จันทรา. (2545*). การศึกษาพฤติกรรมคุณธรรมกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). เลย: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. ถ่ายเอกสาร.

ทวี บุตรสาธรรม. (2541). *การศึกษาปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น.* รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

ธวัติ นันทวาส. (2547). *การศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนใน กลุ่มโรงเรียนขุนแงง อำเภอปัว จังหวัดน่าน.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). อุตรดิตถ์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์. ถ่ายเอกสาร.

นภสร ตันปัทมดิลก. (2548). *การดำเนินงานของโรงเรียนต้นแบบที่มีการปฏิบัติเป็นเลิศ : การศึกษาแบบข้ามกรณี.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การวิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

นที แก้วสีขาว. (2547). *ความคาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชลบุรี เขต 2 ต่อการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ฉะเชิงเทรา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์. ถ่ายเอกสาร.

นิพนธ์ สำแดงเดช, (2548). *วิสัยทัศน์การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี.* สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก. เข้าถึง เมื่อ 30 มกราคม 2551, จาก http://smallschool.obec.go.th/mission2.htm.

บุญจันทร์ ประเสริฐสังข์. (2544). *พฤติกรรมการบริหารโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำ นักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.

บุญดี บุญญากิจและ กมลวรรณ ศิริพานิช. (2545). *Benchmarking : ทางลัดสู่ความเป็นเลิศทางธุรกิจ.*กรุงเทพฯ : สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.

บุญศิลป์ อาษาสนา. (2551). *การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการ โรงเรียนบ้านคำแมด ตำบลคำแมด กิ่งอำเภอซำสูง จังหวัดขอนแก่น โดยใช้กระบวนการเทียบเคียงสมรรถนะมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.* การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

Benchmarking การเทียบเคียง-แข่งดีสู่ความเป็นเลิศ. เข้าถึงเมื่อ 25 มิถุนายน 2551, จาก http://www.ieat.go.th/cms.php?lang=th&action=view&item=902

ประดิษฐ์ ศิลาบุตร. (2536). *ทัศนะของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีษะเกษ.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ปราณี วงศ์ชูพันธ์. (2548). *การศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนา การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กำแพงเพชร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. ถ่ายเอกสาร.

ปานทอง ปธิเก. (2549). *ปัญหาการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 2.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

ปิยนันท์ อุดมมั่นถาวร (2550 : 82) *การประเมินโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมวังไกลกังวลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1.* งานนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร

ปิยะ อิศรวิริยิกุล. (2548). *การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนประถมปรีดาภรณ์ อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชนมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.* การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

พรรณี เหมะสถลและคณะ. (2551). *การประเมินผลการพัฒนาโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศแบบก้าวกระโดดด้วยการเทียบเคียงตามแนวรางวัลคุณภาพแห่งชาติทางการศึกษาของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.* งานวิจัย คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. ถ่ายเอกสาร.

พรชัย หนูแก้ว. (2541). *การพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนประถมศึกษา.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พิทาน พื้นทอง. (2548). *ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาศักยภาพโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

พัชรา เกรียงไกร. (2548). การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารจากการนำมาตรฐานเปรียบเทียบ (Benchmarking) มาใช้เพิ่มประสิทธิภาพภายในองค์การของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ในเขตนิคมอุตสาหกรรมอิสเทอร์นซีบอร์ด. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (วิทยาการจัดการอุตสาหกรรม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.

เพ็ญพันธ์ เพชรศร. (2546, ก.ย.-ธ.ค.) การเทียบเคียงระดับความสามารถในการจัดการห้องสมุดบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มข. *วารสารบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มข.* 21(3) : 88-93.

แพตเตอร์สัน, เจมส์ จี. (2547). *Benchmarking การเทียบเคียง = Benchmarking Basics.* James G. Patterson ; แปลและเรียบเรียงโดย วุฒิพงษ์ ยศถาสุโรดม.กรุงเทพฯ : เอ็กซเปอร์เน็ท.

มณรัตน์ สีมาวงษ์. (2550). *การออกแบบกระบวนการจัดการหน่วยบริการปฐมภูมิโดยการเทียบรอยของโรงพยาบาลบางไทร จังหวัดพังงา.* วิทยานิพนธ์ คม. (การจัดการคุณภาพ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. ถ่ายเอกสาร.

มนตรี ศรีเพชร. (2546). *การศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มี ครูไม่ครบชั้น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี.* สารนิพนธ์ กศ. ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

มลิวัลย์ นิจผล. (2550). *การปรับปรุงกระบวนการบริการอนามัยโรงเรียนโดยการเทียบรอย : ศึกษากรณีโรงเรียนเทศบาลบ้านเสนารังสรรค์.* วิทยานิพนธ์ คม. (การจัดการคุณภาพ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. ถ่ายเอกสาร.

มังกร นวกุล. (2549). *การบริหารจัดการโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศแบบก้าวกระโดดด้วยการเทียบเคียงสมรรถนะตามแนวรางวัลคุณภาพแห่งชาติทางการศึกษาของโรงเรียนตลุกดู่วิทยาคม อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี.* วิทยานิพนธ์ คม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. ถ่ายเอกสาร.

มายูร อิชยาวณิชย์. (2545). *แนวทางการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองสมุทรสาคร.* สารนิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.

ยุพิน จันทร์เจริญสิน. (2548). *การพัฒนางานบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ด้วยวิธีเบ็นช์มาร์คกิ้ง กับ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์.* การวิจัย สถาบันวิทยาบริการ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

รัตติยา จุลเสน. (2548). *ความคิดเห็นของผู้ประกอบการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ จังหวัดราชบุรี ต่อการนำวิธีการเทียบเคียงมาใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์.*วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนบ้านแปลงกระถิน. เข้าถึง เมื่อ 30 มกราคม 2552. จาก http://www.onesqa.or.th/upload/BasicSchool/UploadFiles/13795/13795_1.pdf.

รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนวัดกลางคลองหลวง. เข้าถึง เมื่อ 30 มกราคม 2552. จาก http://www.onesqa.or.th/upload/BasicSchool/UploadFiles/24612/24612_1.pdf.

รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนวัดเขาคีรีรมย์. เข้าถึง เมื่อ 30 มกราคม 2552. จาก http://www.onesqa.or.th/upload/BasicSchool/UploadFiles/24855/24855_1.pdf.

รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนวัดโคกเพลาะ. เข้าถึง เมื่อ 30 มกราคม 2552. จาก http://www.onesqa.or.th/upload/BasicSchool/UploadFiles/25234/25234_1.pdf.

รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนวัดเนินตามาก. เข้าถึง เมื่อ 30 มกราคม 2552. จาก http://www.onesqa.or.th/upload/BasicSchool/UploadFiles /26586/26586_1.pdf.

รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก. (2549). สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก. (2549). โรงเรียนบ้านแปลงกระถิน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก. (2549). โรงเรียนวัดกลางคลองหลวง, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก. (2549). โรงเรียนวัดเขาคีรีรมย์, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก. (2549). โรงเรียนวัดโคกเพลาะ, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก. (2549). โรงเรียนวัดเนินตามาก, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

รมย์ พะโยม. (2535). *การศึกษาความต้องการของบริหารโรงเรียนในการพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาขนาด เล็กในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.

โรงเรียนวัดเนินตามาก. (มปป.). *รายงานการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กโรงเรียนวัดเนินตามาก.* ต. โคกเพลาะ อ. พนัสนิคม จ. ชลบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

ลักษณาพร ทัศนาวลัย. (2545). *การดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้โรงเรียนบ้านวังยาว จังหวัดน่าน.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). อุตรดิตถ์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์. ถ่ายเอกสาร

ละเอียด แซ่คู. (2547). *คุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. ถ่ายเอกสาร

วงค์เดือน จันทา. (2549). การศึกษาการพัฒนาอาจารย์โดยกระบวนการเทียบเคียง โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศศ.ม. (อาชีวศึกษา) เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

วชิราพันธ์ แตงทิพย์. (2548). *คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนอำเภอไพศาลี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ลพบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. ถ่ายเอกสาร.

วรรณา หุ่นพานิชย์. (2549). *วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. ถ่ายเอกสาร

วิชัย ปาละศักดิ์. (2546). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). เพชรบุรี: บัณฑิต วิทยาลัย สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. ถ่ายเอกสาร.

วิสุทธิ์ เวียงสมุทร. (2549, พฤษภาคม). ทางเลือกใหม่ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก : การจัดการเรียนการสอนแบบไม่แบ่งชั้น. *วารสาร สออ. ประเทศ ไทย.* 9(1): 96.

สงกรานต์ เนินหาด. (2547). *พฤติกรรมด้านคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในทัศนะของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. ถ่ายเอกสาร.

สมชัย ประจง. (2548). การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). นครศรีธรรมราช: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. ถ่ายเอกสาร.

สมนึก ศิริมา. (2535). *การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.

สมบัติ บุญเกิด. (2548). *ประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระแก้ว เขต 2.* งานนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.

สมบูรณ์ สังฆโสภณ. (2550). *ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษาขนาด เล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1.* สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สมยศ ปั๋นแก้ว. (2546). *การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ลำปาง: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. ถ่ายเอกสาร.

สวัสดิ์ อินแถลง. (2547, มกราคม – เมษายน). การยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก. *วารสาร ครูเชียงใหม่,* 11 : 17 – 18)

----------. (2547, มกราคม – เมษายน). การยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก. *วารสารครูเชียงใหม่,* 11 : 9)

สุธน หล้าบ้านโพน. (2548). *การดำเนินการตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). เลย: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. ถ่ายเอกสาร.

สุนทร คชสิงห์. (2548). *ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษาขนาด เล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2.* งานนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.

สุปรียา ศรีสุข. (2548). *การบริหารจัดการโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศแบบก้าวกระโดดด้วยการเทียบเคียงสมรรถนะตามแนวรางวัลคุณภาพแห่งชาติทางการศึกษาของโรงเรียนวัดบ้านไร่ อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). นครสวรรค์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. ถ่ายเอกสาร.

สมศักดิ์ คณฑา. (2549). *การบริหารจัดการโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศแบบก้าวกระโดดด้วยการเทียบเคียงสมรรถนะตามแนวรางวัลคุณภาพแห่งชาติทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านคลองแบ่ง อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). นครสวรรค์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. ถ่ายเอกสาร.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2549, ก.ค.-ธ.ค.). การนำการจัดระดับเทียบเคียงมาใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาวารสารศึกษาศาสตร์ (มหาวิทยาลัยขอนแก่น). *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.* 29(3-4) : 1-15.

สุพรรณี สุภาพรม. (2549). *การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 3.* การศึกษาค้นคว้าอิสระ. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). อุบลราชธานี: บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยโปลีเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ถ่ายเอกสาร.

สาคร กองวงค์. (2544). *การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย.* วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงราย: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. ถ่ายเอกสาร.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2540). *งานบริหารบุคคล งานสวัสดิการ (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1/2540).* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.

_____ . (2542ก). *ไดอารี่ สปช.2000 บันทึกผู้สร้างปัญญา พ.ศ. 2543.* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.

_____ . (2542ข). *เอกสารประกอบการอบรมหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ (ทั่วประเทศ).* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.

_____ . (2543). *จุดประกายปฏิรูปการเรียนรู้สู่สหัสวรรษใหม่.* กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). *พฤติกรรมศาสตร์.* กรุงเทพฯ : คัมปายอิมเมจิ้ง, (ชุดฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง เล่ม 8).

_____ . (2542ก). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

_____ . (2542ข). *แนวทางการดำเนินงานปีงบประมาณ 2543 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และการเข้าสู่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2543.* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

อดิศร เทพเจริญ. (2551). *สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนโดยเน้นคุณธรรมนำความรู้ โรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มโรงเรียนปง 1 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 2.* วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

แอนนา พุ่มจันทร์. (2548). *การปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาการบัญชีโดยการเทียบรอยกรณีศึกษา วิทยาลัยการอาชีพตะกั่วป่า จังหวัดพังงา.* วิทยานิพนธ์. ค.ม. (การจัดการคุณภาพ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. ถ่ายเอกสาร.

อำพร ไตรภัทร. (2544, ก.ค.-ธ.ค.). Benchmarking กับการนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพอุดมศึกษา. *วารสารการประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.* 2(2) : 22-26.

Greenaway, Susan E. (2006). *For whom does school size matter? Evidence from the Pennsylvania System of School Assessment (PSSA).* Ed. D., Indiana University of Pennsylvania, Retrieved February7, 2008, from http://proquest.umi.com/pqdweb?index=0&did=1179969741&SrchMode=1&sid=2&Fmt=2&VInst=PROD&VType=PQD&RQT=309&VName=PQD&TS=1204109547&clientId=61839

Jarrar, Yesar F., and Zairi, M. Mohammed. (2001). Future trends : Benchmarking for competitive advantage : A global survey. *Total Quality Management.* 12(7-8) : 906-912.

Juusela, Deborah Lawrence. (2004). *An analysis of the aspiring principal preparation programs provided by Florida school districts*. Ed.D., University of Central Florida Retrieved February 7, 2008 from http://proquest.umi.com/pqdweb?did=885612321&sid=3&Fmt=2&clientId=61839&RQT=309&VName=PQD

Kelly, Anthony. (2001). *Benchmarking for school improvement : a practical guide for comparing and achieving effectiveness.* London ; New York : RoutledgeFalmer.

Norman Jackson and Helen Lund. (2000).*Benchmarking for higher education.* Philadelphia, Pa. : Open University Press.

Oakland, John S. (1999). *Statistical process control* . Oxford, [England] ; Boston : Butterworth-Heinemann.

Reider, Harry R. (2000). *Benchmarking strategies : a tool for profit improvement*. New York : John Wiley.

Saraceno, Janet Balog. (2002). *The role of teachers in the redesign of a large comprehensive high school: A case study*. Ed. D., Fordham University, Retrieved February7, 2008, from http://proquest.umi.com/pqdweb?did=727398781&sid=2&Fmt=2&clientId=61839&RQT=309&VName=PQD.

Sharp, Charis Eirene. (2008). Small School Leadership: a Q Method Study of Elements of Leadership Specific to a Small School Setting. Ph.D., (Leadership & Change Program), Antioch University, Retrieved February7, 2008, from http://etd.ohiolink.edu/send-pdf.cgi/Sharp%20Charis%20Eirene.pdf?acc_num=antioch1221152535.

Shaw, Lyle Calhoun. (2008). *An Analysis of Elementary School Size in North Carolina: When does a Small School Become Too Small?* Ed. D., Doctor of Education (Educational Leadership) Raleigh, North Carolina : North Carolina State University. Retrieved January 18, 2009, from http:// www.lib.ncsu.edu/theses /available/etd-03202008-180742/unrestrictedetd.pdf

Smith, Richard Kimball. (2005). *The impact of criminal background checks on the selection of school volunteers as reported by human resource professionals of selected Texas public school districts*. Ph.D., Texas A&M University, Retrieved February7, 2008, from http://proquest.umi.com/pqdweb?did=913517891 &sid=2 &Fmt=2&clientId= 61839&RQT=309&VName=PQD.

Tucker, Sue. (1996).*Benchmarking : a guide for educators.* Thousand Oaks, Calif. : Corwin Press.

Yi Gong. (2005). *The Size Effect of School District on Fiscal Management, Administrative Leadership, and Student Achievement: A Comprehensive Analysis of School Districts in Rural Pennsylvania Using PSSA and CCD Data.* Ed. D., Indiana University of Pennsylvania, Retrieved February7, 2008, from http:// dspace.lib.iup.edu8080/dspace/bitstream/2069/22/1/ YiGongDissertation.pdf.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

1. ผศ. ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ
ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. อ. ดร. นิตย์ โรจน์รัตนวาณิช
อาจารย์และกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการบริหารหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. อ. ดร. สมชาย เทพแสง
ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4. นางปราณี หนูขาว
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเนินตามาก อ.พนัสนิคม จ. ชลบุรี

5. นาย บุญจันทร์ สีสันต์
รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตูม อ.ศรีรัตนะ จ. ศรีษะเกษ

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง การศึกษาแบบปฏิบัติที่ดีในบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2

****

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ตอน คือ

* ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

* ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ของครู ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2

* ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2

2. ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นข้อคำถามที่สอดคล้องกับแบบสอบถามการวิจัยแต่ละข้อมากน้อยตามความเป็นจริง โดยทำเครื่องหมาย √ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

5	หมายถึง	มีการดำเนินงานในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีการดำเนินงานในระดับมาก
3	หมายถึง	มีการดำเนินงานในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีการดำเนินงานในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีการดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด

ขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านเป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถามงานวิจัยสารนิพนธ์ ฉบับนี้

ขอแสดงความนับถือ

นายอามร มุตวงศ์
นิสิตปริญญาโท ภาคพิเศษ สาขาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เรื่อง การศึกษาแบบปฏิบัติที่ดีในบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2

ตอนที่ 1 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย √ ลงในช่อง( )หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพความเป็นจริง

สถานภาพทั่วไป

1. สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม
   - ( ) ผู้บริหารสถานศึกษา
   - ( ) ครู
   - ( ) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพศ
   - ( ) ชาย
   - ( ) หญิง
3. วุฒิการศึกษา
   - ( ) ต่ำกว่าปริญญาตรี
   - ( ) ปริญญาตรี
   - ( ) ปริญญาโท
   - ( ) ปริญญาเอก

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ของครู ผู้บริหาร สถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความที่เกี่ยวกับการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนำงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 2

ข้อ	รายการ	ระดับการดำเนินงาน				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
	<u>ด้านการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรม นำความรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย</u>					
1	ผู้บริหารมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่					
2	ผู้บริหารมีความยุติธรรมและวางตนเป็นกลางอย่างสม่ำเสมอ					
3	ผู้บริหารมีคุณธรรมจริยธรรม					
4	โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ที่พึงประสงค์					
5	ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริตพูดความจริงทั้งต่อหน้าและลับหลัง					
6	ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริตไม่ลอกการบ้านเพื่อน ไม่ทุจริตในการสอบ					
7	ผู้บริหารโรงเรียนเป็นชายหรือหญิงก็ได้ที่มีความรู้ความสามารถ					

ข้อ	รายการ	ระดับการดำเนินงาน				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
8	ผู้บริหารควรเป็นผู้มีประสบการณ์ในการบริหาร					
9	ผู้เรียนมีความรู้และเห็นคุณค่าของการศึกษาภูมิใจในภูมิปัญญาไทยศิลปะและวัฒนธรรมที่ดีงามของไทย					
10	โรงเรียนมีการนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่อง					
11	โรงเรียนจัดให้มีการบริหารงานงบประมาณโดยใช้หลักความพอประมาณ					
12	โรงเรียนจัดให้มีการบริหารงานงบประมาณโดยใช้หลักความคุ้มค่า					
13	โรงเรียนจัดให้มีการบริหารงานงบประมาณโดยใช้หลักความมีภูมิคุ้มกัน					
14	ผู้บริหารทำงานโดยมุ่งประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ					
15	ความสำเร็จของโรงเรียนเกิดจากการร่วมมือของครู ผู้ปกครองและชุมชน					
16	ผู้บริหารบริหารงานโดยยึดหลักประชาธิปไตย					
17	การตัดสินใจในเรื่องสำคัญหรือเร่งด่วนเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนเพียงผู้เดียว					
18	ผู้บริหารพูดคุยปรึกษาหารือกับคณะครู					
19	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษา					
20	โรงเรียนสนับสนุนให้ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
21	โรงเรียนสนับสนุนให้ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีเนื้อหาเหมาะสมกับธรรมชาติ วัยผู้เรียน สภาพแวดล้อม และชีวิตจริง					
22	โรงเรียนจัดการเรียนการสอนเน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์					
23	ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตย					

ข้อ	รายการ	ระดับการดำเนินงาน				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
	<u>การจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา</u>					
24	โรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา					
25	โรงเรียนมีการใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาในท้องถิ่น					
26	โรงเรียนจัดให้มีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ให้กับชุมชนและหน่วยงานอื่นได้ทราบ					
27	โรงเรียนส่งเสริมให้มีการบริการวิชาการ					
28	โรงเรียนส่งเสริมให้มีการบริการ สถานที่ อุปกรณ์ บุคลากร แก่ชุมชน					
29	โรงเรียนมีการประเมินผลร่วมกัน ในการใช้แหล่งทรัพยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนเครือข่าย ครูเครือข่าย เพื่อการเรียนการสอน					
30	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน					
31	โรงเรียนนำบุคคล เช่นการมีพระ ครูที่เกษียณราชการแล้ว ฯลฯ ที่อยู่ในท้องถิ่นมาช่วยสอนให้ความรู้เรื่องต่าง ๆ แก่ผู้เรียน					
32	โรงเรียนมีการจัดระบบการให้ทุนการศึกษาที่ชัดเจนและทั่วถึงแก่ผู้เรียน					
33	โรงเรียนมีการส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนสำหรับการจัดการเรียนการสอน					
34	ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองร่วมกันแก้ปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้					

ข้อ	รายการ	ระดับการดำเนินงาน				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
35	โรงเรียนจัดให้มีการจัดระบบการเรียนสารสอนแบบเรียนร่วมช่วงชั้น					
36	โรงเรียนจัดให้มีการจัดระบบการเรียนสารสอนแบบ Mobile teacher หรือ ครู(ประจำการ)สอนเคลื่อนที่					
	<u>การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ</u>					
37	โรงเรียนจัดให้มีการบริหารงานวิชาการโดยการบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้					
38	ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถอ่านหนังสือได้คล่องแคล่ว ความสามารถเขียนหนังสือได้ถูกต้อง ความสามารถในการใช้ภาษาในการสื่อสาร					
39	ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการเรียนและการค้นคว้า					
40	โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลกรมีความก้าวหน้าทางวิชาการ					
41	โรงเรียนจัดให้มีนำผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมาใช้เพื่อปรับปรุงหลักสูตรของโรงเรียน					
42	โรงเรียนจัดให้มีวิธีการนิเทศภายในเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ					
43	โรงเรียนจัดให้มีการสนับสนุนให้คณะครูดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนได้					
44	โรงเรียนจัดให้มีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายของโรงเรียนให้สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องทุกระดับและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น					

ข้อ	รายการ	ระดับการดำเนินงาน				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
45	โรงเรียนจัดให้มีการศึกษาแนวทางและวิธีการของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ					
46	โรงเรียนจัดให้มีการศึกษาสถานภาพของโรงเรียนโดยการวิเคราะห์ถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT) เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน					
47	โรงเรียนจัดให้มีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับความรู้ ความสามารถและความพร้อมของครู					
48	โรงเรียนจัดให้มีระบบการบริหาร และโครงสร้างของสถานศึกษาอย่างชัดเจน					
49	โรงเรียนมีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา					
50	โรงเรียนจัดให้ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองนำผลการดำเนินงานประจำปีมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงคุณภาพสถานศึกษา					
	<u>การบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า</u>					
51	โรงเรียนจัดให้มีคอมพิวเตอร์ให้ผู้เรียนใช้ในการเรียนและศึกษาค้นคว้าอย่างคุ้มค่า					
52	โรงเรียนจัดให้มีระบบการจัดเก็บรักษา การซ่อมบำรุง การให้บริการ วัสดุสื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์เทคโนโลยีของโรงเรียนให้มีความพร้อมที่จะใช้ประโยชน์ได้					
53	โรงเรียนจัดให้มีการใช้รายการที่ออกอากาศของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในการเรียนการสอน					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
54	โรงเรียนจัดให้มีสื่อและอุปกรณ์เทคโนโลยี (เช่น วีซีดี, ซีดี, วิทยุ, เครื่องขยายเสียง) บริการครูและผู้เรียน					
55	โรงเรียนจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์หรือสิ่งประดิษฐ์ประกอบการเรียนรู้ (แผนภูมิ แผนที่ อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ หุ่นจำลอง) อย่างคุ้มค่า					
56	โรงเรียนจัดให้มีการยึดหลักความคุ้มค่าของงบประมาณมีการจัดหาและการใช้ทรัพยากรที่ได้มาให้เกิดประโยชน์สูงสุด					
57	โรงเรียนจัดให้มีการสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาร่วมมือกันจัดหา และใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างคุ้มค่า					
58	โรงเรียนจัดให้มีการส่งเสริมให้ครูนำสื่อเทคโนโลยีนวัตกรรมทางการศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นเครื่องมือจัดการเรียนการสอน					
59	โรงเรียนจัดให้มีการสำรวจปัญหา ความต้องการใช้สื่อการเรียนการสอน เพื่อผลิตสื่อ จัดหาสื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา เพียงพอกับความต้องการของครูและผู้เรียน					
60	โรงเรียนมีปัญหาด้านการขาดความรู้ความสามารถในด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากร					
61	โรงเรียนจัดให้มีการวางแผนพัฒนาโรงเรียนโดยคำนึงถึงทรัพยากรทั้งภายในองค์กรและท้องถิ่น					
62	โรงเรียนจัดให้มีการส่งเสริมพัฒนาการจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนโดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเพื่อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก ของกลุ่มโรงเรียนพนัสนิคม 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2

คำชี้แจง โปรดระบุหรือแสดงความคิดเห็นเพื่อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กที่ท่านปฏิบัติงานอยู่ ดังนี้

การปฏิบัติตามแบบปฏิบัติที่ดีในการบริหาร	**ข้อเสนอแนะ**
ด้านการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรม นำความรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย	....
ด้านการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายมีในการจัดการศึกษา	....
ด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ	....
ด้านการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพความคุ้มค่า	....

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นายอามร มุตวงศ์
วันเดือนปีเกิด	20 มีนาคม 2519
สถานที่เกิด	ชลบุรี
ที่อยู่ปัจจุบัน	46/1 หมู่ 11 ต. ท่าบุญมี อ.เกาะจันทร์ จ.ชลบุรี 20240
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนชุมชนวัดโบสถ์ ต.วัดโบสถ์ อ.พนัสนิคม จ. ชลบุรี 20140

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2532	ประถมศึกษา จากโรงเรียนบ้านห้วยหวาย
พ.ศ. 2535	มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนผาสุกวิทยา
พ.ศ. 2538	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนเกาะโพธิ์ถ้วยงามวิทยา
พ.ศ. 2542	คบ. (ภาษาอังกฤษ) จากสถาบันราชภัฏราชนครินทร์
พ.ศ. 2552	กศ. ม. (การบริหารการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ